

ΔΙΕΘΝΕΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ

Διπλωματική Εργασία

«Το Φύλο, η Ηλικία του Εκπαιδευτικού και η Αποδοχή του από τους Μαθητές. Ο Ρόλος της Εξωτερικής Εμφάνισης του εκπαιδευτικού.»

Μαργαρίτη Μαρία

A.M. 454

Επιβλέπων καθηγητής: Πασχαλούδης, Δ.

Ιούνιος 2023

Ευχαριστώ θερμά τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Πασχαλούδη Δημήτριο για τις εύστοχες παρατηρήσεις του, τη βοήθεια και την καθοδήγηση του για τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας. Ευχαριστώ τη Διεύθυνση Δευτεροβάθμια Εκπαίδευσης Β΄ Κυκλάδων, τους διευθυντές και τους εκπαιδευτικούς των Σχολικών Μονάδων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Σαντορίνης για τη βοήθεια και τη συνεργασία. Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου και ιδιαιτέρως το σύζυγό μου Νίκο, για τη συμπαράσταση, τη στήριξη και την υπομονή τους καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών σπουδών μου.

Περίληψη

Η παρούσα εργασία με τίτλο «Το Φύλο, η Ηλικία του Εκπαιδευτικού και η Αποδοχή του από τους Μαθητές. Ο Ρόλος της Εξωτερικής Εμφάνισης του Εκπαιδευτικού», εξετάζει τις στάσεις και τις απόψεις των μαθητών Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για τον ρόλο των ατομικών γνωρισμάτων και της εξωτερικής εμφάνισης του εκπαιδευτικού αναφορικά με την αποδοχή του από τους μαθητές. Ερευνάται η επιρροή του φύλου, της ηλικίας και της πρώτης εντύπωσης που σχηματίζουν οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με βάση την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, τη φυσική ελκυστικότητα και το ντυσίμο, στη στάση που θα κρατήσουν οι μαθητές απέναντι του και στη μετέπειτα αποδοχή του ή μη, στο ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας καλών διαπροσωπικών σχέσεων. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας γεννήθηκε η ερευνητική υπόθεση πως υπάρχει σχέση ανάμεσα στις απόψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό και το φύλο, την ηλικία και την εξωτερική εμφάνιση και τον τρόπο ντυσίματος του εκπαιδευτικού. Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι 1200 περίπου μαθητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της νήσου Θήρας. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 111 μαθητές των σχολικών μονάδων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του νησιού. Μέσα από τη στατιστική ανάλυση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων δεν μπορούν να επιβεβαιωθούν τα ερευνητικά ερωτήματα και η ερευνητική υπόθεση εξ ολοκλήρου. Το νεαρό της ηλικίας του εκπαιδευτικού, η καθαριότητα του και το μοντέρνο στυλ ντυσίματός του είναι τρεις παράγοντες που μπορούν και επηρεάζουν τη στάση και τις εντυπώσεις των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό και συντελούν θετικά στην ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους.

Λέξεις κλειδιά: φύλο, ηλικία, εξωτερική εμφάνιση, εκπαιδευτικός, μαθητής, στυλ ντυσίματος, φυσική ελκυστικότητα, καθαριότητα, πρώτη εντύπωση, διαπροσωπικές σχέσεις, επικοινωνία, στερεότυπα

Abstract

The present paper entitled "The Gender, the Age of the Teacher and his Acceptance by the Students. The Role of the External Appearance of the Teacher", examines the attitudes and opinions of Secondary Education students about the role of the individual characteristics and external appearance of the teacher in relation to his acceptance by the students. The influence of gender, age and the first impression formed by secondary school students based on the teacher's appearance, physical attractiveness and clothing, on the attitude the students will have towards him and later on accepting it or not, in the wider context of creating good interpersonal relationships. In the context of the specific research, the research hypothesis was born that there is a relationship between the opinions of the students about the teacher and the gender, age and external appearance and the way the teacher dresses. The population of the research was the approximately 1200 students of the Secondary Education of the island of Thira. The sample of the research was 111 students of the secondary education units of the island. Through the statistical analysis and interpretation of the results, the research questions and the research hypothesis cannot be confirmed in their entirety. The young age of the teacher, his cleanliness and his modern style of dressing are three factors that can and do influence the attitude and impressions of the students towards the teacher and contribute positively to the development of good interpersonal relationships between them.

Key words: gender, age, external appearance, teacher, student, dress style, physical attractiveness, cleanliness, first impression, interpersonal relations, communication, stereotypes

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	6
1.1. Διατύπωση του Προβλήματος	6
1.2. Σκοπός της Έρευνας	7
1.3. Ερευνητικά Ερωτήματα και Ερευνητικές Υποθέσεις	7
1.4. Αναγκαιότητα της Έρευνας	8
1.5. Σπουδαιότητα της Έρευνας	8
1.6. Οριοθέτηση του Προβλήματος.....	9
2. Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας	10
2.1. Εισαγωγή.....	10
2.2. Θεωρητικό Πλαίσιο	10
2.3. Επικοινωνία	12
2.3.1. Λεκτική - Μη Λεκτική Επικοινωνία	13
2.4. Διαπροσωπικές Σχέσεις	14
2.4.1. Προσωπική Παρουσίαση - Πρώτη Εντύπωση	17
2.4.2. Στερεότυπα - Αντιλήψεις - Προκαταλήψεις - Στάσεις	19
2.5. Εξωτερική Εμφάνιση - Ελκυστικότητα.....	24
2.5.1. Ομορφιά	28
2.5.2. Βάρος	29
2.5.3. Ύψος.....	32
2.5.4. Περιποίηση - Καθαριότητα.....	32
2.6. Ένδυση - Στυλ ντυσίματος	33
2.7. Ατομικά Γνωρίσματα.....	38
2.7.1. Φύλο	38
2.7.2. Ηλικία.....	40
3. Μεθοδολογία έρευνας	42
3.1. Συλλογή δεδομένων	42

3.2. Καθορισμός πληθυσμού και δείγματος.....	43
3.3. Δομή του ερωτηματολογίου	43
3.4. Ερωτήσεις	44
3.5. Λειτουργικοί Ορισμοί	45
3.6. Στατιστική ανάλυση.....	46
4. Αποτελέσματα - Συζήτηση αποτελεσμάτων	46
4.1. Εισαγωγή.....	46
4.2. Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων.....	47
4.3. Στατιστική ανάλυση - Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής.....	51
4.4. Έλεγχος αξιοπιστίας - δείκτης εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha	61
4.5. Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων	64
4.5.1. Έλεγχος t-test ανεξάρτητων δειγμάτων	64
4.5.2. Έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2	71
4.6. Συζήτηση αποτελεσμάτων	83
5. Συμπεράσματα	88
5.1. Συμπεράσματα.....	88
5.2. Περιορισμοί	90
5.3. Προτάσεις	91
Βιβλιογραφία.....	92
Παράρτημα Ι.....	98

Το Φύλο, η Ηλικία του Εκπαιδευτικού και η Αποδοχή του από τους Μαθητές. Ο Ρόλος της Εξωτερικής Εμφάνισης του Εκπαιδευτικού.

1. Εισαγωγή

Το αντικείμενο της συγκεκριμένης έρευνας είναι η ανακάλυψη της σχέσης μεταξύ των ατομικών γνωρισμάτων των εκπαιδευτικών, όπως το φύλο και η ηλικία τους, καθώς και της εξωτερικής τους εμφάνισης και των απόψεων που σχηματίζουν οι μαθητές τους για τους ίδιους και τις στάσεις που έχουν απέναντι τους.

Επηρεάζονται οι μαθητές, στην πρώτη τους εντύπωση, από το αν έχουν απέναντι τους γυναίκα ή άντρα εκπαιδευτικό; Από το αν έχουν ένα νέο ή ένα μεγαλύτερο εκπαιδευτικό; Σημαντικό είναι επίσης να διερευνηθεί κατά πόσο οι μαθητές επηρεάζονται από την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, τα φυσικά του χαρακτηριστικά, την ελκυστικότητα, το ντύσιμο, την καθαριότητα του κ.τ.λ., στη δημιουργία της πρώτης εντύπωσης και της μετέπειτα στάσης απέναντι του. Όλα αυτά έχει ενδιαφέρον να μελετηθούν στο ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών.

1.1. Διατύπωση του Προβλήματος

Οι διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών έχουν μελετηθεί και ερευνηθεί πολλές φορές στο παρελθόν και εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό αντικείμενο έρευνας. Η τάξη, όπως και κάθε κοινωνική ομάδα, έχει ως κύριο χαρακτηριστικό της τη σχέση μεταξύ των μελών της, με βάση τους ρόλους που ο κάθε ένας αναλαμβάνει και τις προσδοκίες που αναμένονται από αυτούς. Τα μέλη της ομάδας αυτής είναι οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές και ο κάθε ένας ενεργεί και συμπεριφέρεται ανάλογα με τις ενέργειες και συμπεριφορές του άλλου. Μέσα λοιπόν σε αυτό το πλαίσιο αλληλεπίδρασης δημιουργούνται οι σχέσεις μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών, οι οποίες περιλαμβάνουν μια λειτουργική αλλά και μια συναισθηματική πλευρά (Αναγνωστοπούλου, 2005: 19). Για να θεωρηθεί μια σχέση καλή, θα πρέπει να υπάρχει αμοιβαίος σεβασμός, εμπιστοσύνη, ενδιαφέρον, αποδοχή, συνεργασία και αμοιβαία έκφραση συναισθημάτων (Αναγνωστοπούλου, 2005: 21). Υπάρχουν όμως πολλοί παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την ανάπτυξη των διαπροσωπικών σχέσεων, μεταξύ των οποίων και τα ατομικά γνωρίσματα των εκπαιδευτικών, όπως το φύλο και η ηλικία, καθώς και η εξωτερική του εμφάνιση. Η συγκεκριμένη έρευνα θα ασχοληθεί με τη μελέτη αυτών των εξωτερικών παραγόντων οι οποίοι επηρεάζουν τη στάση των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς τους με αποτέλεσμα την επιρροή ή όχι της αποδοχής τους, στη συμβολή δημιουργίας καλών διαπροσωπικών σχέσεων και ενός θετικού κλίματος. Οι εξωτερικοί αυτοί

παράγοντες είναι τα ατομικά γνωρίσματα του εκπαιδευτικού, το φύλο και η ηλικία, και η εξωτερική του εμφάνιση, η φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο.

1.2. Σκοπός της Έρευνας

Ο σκοπός της έρευνας είναι να διερευνήσει τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ηλικία, το φύλο και την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, φυσική ελκυστικότητα και ντύσιμο, με τη στάση που κρατούν οι μαθητές απέναντι στον εκπαιδευτικό, μέσα από την πρώτη εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό.

Πρόκειται για ένα σκοπό, με βάση τον οποίο επιδιώκεται να ερευνηθεί η επιρροή του φύλου, της ηλικίας και της πρώτης εντύπωσης που σχηματίζουν οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο νησί της Σαντορίνης με βάση την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, τη φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο, στη στάση που θα κρατήσουν οι μαθητές απέναντι του και στη μετέπειτα αποδοχή του ή μη, στο ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας καλών διαπροσωπικών σχέσεων.

Τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί αποτελούν δύο από τους βασικούς πυλώνες μίας σχολικής μονάδας και οι καλές διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των δύο είναι απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία της.

Σκοπός της έρευνας είναι να δείξει κατά πόσο η εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού ως μέσο επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών μπορεί να επηρεάσει την αποδοχή του εκπαιδευτικού από τους μαθητές και κατ' επέκταση την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους.

1.3. Ερευνητικά Ερωτήματα και Ερευνητικές Υποθέσεις

Συγκεκριμένα τίθενται τρία ερευνητικά ερωτήματα για την πραγματοποίηση της έρευνας:

1. Κατά πόσο η θετική στάση των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό επηρεάζεται από τα ατομικά του γνωρίσματα.
2. Κατά πόσο η θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό επηρεάζεται από την εξωτερική του εμφάνιση.
3. Κατά πόσο η θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό επηρεάζεται από το ντύσιμο του.

Όσον αφορά το πρώτο ερευνητικό ερώτημα, σε σχέση με τα ατομικά γνωρίσματα του εκπαιδευτικού, το φύλο και η ηλικία του εκπαιδευτικού είναι οι μεταβλητές οι οποίες θα ερευνηθούν για την επιρροή στη στάση των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς. Στο δεύτερο ερευνητικό ερώτημα, σε σχέση με την επιρροή της εξωτερικής εμφάνισης του εκπαιδευτικού, θα ερευνηθούν ως μεταβλητές η φυσική ελκυστικότητα του, ομορφιά,

χαρακτηριστικά προσώπου, ύψος, σωματότυπος, καθαριότητα και χρώμα των μαλλιών ή η απώλεια τους. Στο τρίτο ερευνητικό ερώτημα που αφορά το ντύσιμο του εκπαιδευτικού, θα ερευνηθούν για την επιρροή τους το μοντέρνο, κλασικό, επίσημο, πρόχειρο στυλ ντυσίματος καθώς και το χρώμα στα ρούχα.

Στο πλαίσιο λοιπόν της συγκεκριμένης έρευνας γεννάται η ερευνητική υπόθεση πως: υπάρχει σχέση ανάμεσα στις απόψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό και το φύλο, την ηλικία και την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού.

1.4. Αναγκαιότητα της Έρευνας

Αρκετές έρευνες των τελευταίων ετών έχουν ως αντικείμενο τους το ρόλο του φύλου και της ηλικίας στη δημιουργία καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Υπάρχουν διάφορες έρευνες οι οποίες δείχνουν πως οι εκπαιδευτικοί πολλές φορές, αν και ασυνείδητα, συμπεριφέρονται διαφορετικά στα αγόρια και στα κορίτσια και επίσης έρευνες που δείχνουν πως το ίδιο το φύλο των μαθητών επηρεάζει τη στάση τους απέναντι στους εκπαιδευτικούς (Αναγνωστοπούλου, 2005: 36). Δεν είναι λίγες επίσης οι έρευνες οι οποίες υποστηρίζουν πως πολλοί μαθητές προτιμούν εκπαιδευτικούς με το ίδιο φύλο (Basow and Silberg, 1987; Feldman, 1993; Bachen, McLoughlin and Garcia, 1999; Basow, 2000; Das and Das, 2001, όπως αναφέρεται στο Αγγελόπουλος 2008: 34). Όσον αφορά τη ηλικία των εκπαιδευτικών, έρευνες δείχνουν πως οι μαθητές προτιμούν νεότερους εκπαιδευτικούς (Μπόμπα 1995, όπως αναφέρεται στο Αναγνωστοπούλου 2005: 49). Επίσης σε σχέση με την εξωτερική εμφάνιση έρευνες έχουν δείξει πως εκπαιδευτικοί δείχνουν ενδιαφέρον και εύνοια προς μαθητές με ωραία φυσική εμφάνιση (Platzer, 1985, όπως αναφέρεται στο Αναγνωστοπούλου, 2005: 41).

Με βάση τα αποτελέσματα των παραπάνω ερευνών αλλά και πολλών άλλων, όπως θα παρουσιαστούν στο θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας παρακάτω, θεωρήθηκε αναγκαίο να μελετηθεί συγκεκριμένα η στάση των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς και πως αυτή μπορεί να επηρεάζεται από το φύλο, την ηλικία, την εξωτερική εμφάνιση και τον τρόπο ντυσίματος του εκπαιδευτικού.

1.5. Σπουδαιότητα της Έρευνας

Στη σημερινή εποχή η εικόνα έχει πολύ μεγάλη σημασία σε όλα σχεδόν τα επίπεδα της ζωής του ανθρώπου από τις απλές καθημερινές διαπροσωπικές σχέσεις μέχρι την πολιτική. Όλο και περισσότερο τόσο τα άτομα όσο και οργανισμοί δίνουν σημασία σε αυτό που ονομάζεται πρώτη εντύπωση (Helvacı, 2011: 869). Οι νέοι επίσης δίνουν πολύ μεγάλη σημασία στην εξωτερική εμφάνιση τόσο τη δική τους όσο και των συνομηλίκων τους και επηρεάζονται ακόμη και οι αντιλήψεις τους από την εξωτερική εμφάνιση

(Κωνσταντοπούλου, 2013). Όλα τα παραπάνω αναδεικνύουν τη σπουδαιότητα της διερεύνησης, κατά πόσο η πρώτη εντύπωση που δίνουν οι εκπαιδευτικοί και τα ατομικά τους γνωρίσματα μπορεί να επηρεάζουν τις απόψεις και τις στάσεις των μαθητών απέναντι τους.

1.6. Οριοθέτηση του Προβλήματος

Το πρόβλημα της διερεύνησης της επιρροής των απόψεων και στάσεων των μαθητών για τους εκπαιδευτικούς τους, περιορίζεται στην συγκεκριμένη έρευνα στην επιρροή των ατομικών χαρακτηριστικών των εκπαιδευτικών και της εξωτερικής εμφάνισης. Κατά πόσο η ηλικία, το φύλο, η φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο του εκπαιδευτικού μπορεί να επηρεάσει την εικόνα που σχηματίζει ο μαθητής για αυτόν. Θα επιχειρήσει επομένως η συγκεκριμένη έρευνα να ερευνήσει σε μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στο νησί της Σαντορίνης την επιρροή των παραπάνω παραγόντων στη δημιουργία των απόψεων και στάσεων τους απέναντι στους εκπαιδευτικούς τους. Η επιλογή της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας μαθητών οφείλεται στη συνεχή αλλαγή εκπαιδευτικών στην καθημερινή διδακτική πράξη. Στο Δημοτικό σχολείο οι μαθητές έρχονται σε επαφή με ένα δύο δασκάλους σε καθημερινή βάση, ενώ στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο ή το ΕΠΑΛ καλούνται να έρχονται σε επαφή με έναν διαφορετικό εκπαιδευτικό κάθε διδακτική ώρα με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων (Sullivan, Riccio and Reynolds, 2004: 297). Ίσως λοιπόν σε αυτή τη χρονική, μαθητική στιγμή εξωτερικοί παράγοντες να επηρεάζουν περισσότερο τις πρώτες εντυπώσεις, τις απόψεις και τις στάσεις των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς.

2. Ανασκόπηση Βιβλιογραφίας

2.1. Εισαγωγή

Οι άνθρωποι είναι όντα κοινωνικά, συμμετέχουν σε ποικίλες ομάδες και αλληλεπιδρούν με πολλούς και διαφορετικούς ανθρώπους σε όλες τις φάσεις της ζωής τους, δίνοντας μεγάλη σημασία στις διαπροσωπικές σχέσεις και τις αλληλεπιδράσεις είτε αφορούν την προσωπική, είτε την επαγγελματική τους ζωή. Η σημασία αυτή προκύπτει ως αποτέλεσμα από τη δημιουργία εντυπώσεων για τα άτομα που συναναστρέφονται, οι οποίες είναι εξίσου σημαντικές για τη δημιουργία ή βελτίωση κοινωνικών σχέσεων (Helvacı, 2011: 869). Επικρατεί η άποψη ότι «η πρώτη εντύπωση διαρκεί για πάντα», επομένως μια θετική εντύπωση μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία καλών διαπροσωπικών σχέσεων, ενώ μια αρνητική να σταθεί εμπόδιο (Dogan, 2005 όπως αναφέρεται στο Helvacı, 2011: 869).

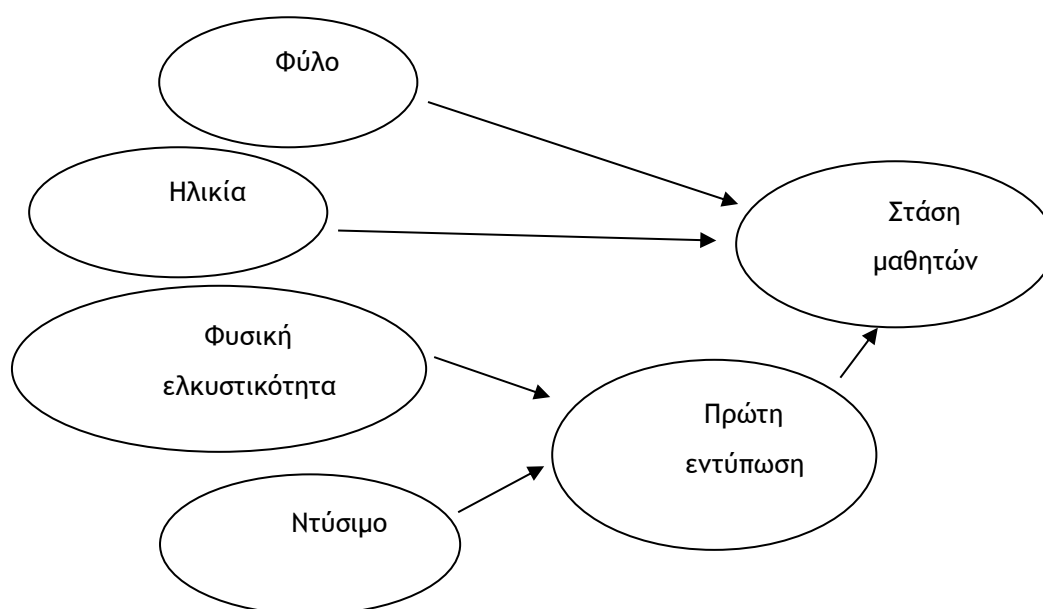
Υπάρχουν πολλοί παράγοντες που επηρεάζουν την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων, όπως ο σεβασμός, η εκτίμηση, η εμπιστοσύνη (Αναγνωστοπούλου, 2005), καθώς και χαρακτηριστικά της προσωπικότητας των ατόμων που αλληλεπιδρούν, όπως ο χαρακτήρας, η συμπεριφορά, οι στάσεις, οι γνώσεις, οι εμπειρίες κ.τ.λ. Σημαντικό εξωτερικό δείκτη αποτελεί επίσης και η εμφάνιση (Helvacı, 2011). Στο πλαίσιο λοιπόν του σχολείου, ως ένα κοινωνικό περιβάλλον που λαμβάνουν χώρα ποικίλες αλληλεπιδράσεις μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών σε πολλά επίπεδα, επιχειρείτε με την παρούσα έρευνα η σύνδεση, ανάμεσα στα ατομικά και εξωτερικά χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών και των εντυπώσεων και στάσεων των μαθητών απέναντι τους, στο ευρύτερο πλαίσιο της ανάπτυξης καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους.

2.2. Θεωρητικό Πλαίσιο

Από το θεωρητικό πλαίσιο φαίνεται πως υπάρχουν τέσσερα χαρακτηριστικά των εκπαιδευτικών, τα οποία επηρεάζουν τις απόψεις και τις στάσεις των μαθητών απέναντι τους (Διάγραμμα 1). Τα ατομικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού, το φύλο και η ηλικία του, φαίνεται να επηρεάζει τη στάση των μαθητών απέναντι του. Επίσης η εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, η φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο του, φαίνεται να επηρεάζει την πρώτη εντύπωση των μαθητών και τη στάση τους απέναντι του.

Από τη δεκαετία του 1970 το φύλο αναγνωρίστηκε ως μια διάσταση σημαντική για την Κοινωνιολογία (Coltrane, 1997 όπως αναφέρεται στο Κυρίτσης, 2011: 184) με αποτέλεσμα την αύξηση των ερευνών και διαπίστωση της σημασίας του φύλου σε όλα τα κοινωνικά επίπεδα. Το φύλο του εκπαιδευτικού φαίνεται να επηρεάζει τις συμπεριφορές των ίδιων των εκπαιδευτικών μέσα στη σχολική τάξη, είτε διότι υπάρχουν πράγματι τα χαρακτηριστικά που επηρεάζουν την ψυχοσύνθεση του κάθε φύλου είτε επειδή έχουν

αφομοιώσει τα στερεότυπα που αντιστοιχούν στο φύλο τους (Αναγνωστοπούλου, 2005: 51). Σύμφωνα λοιπόν με τα κοινωνικά στερεότυπα αναμένεται από τις γυναίκες μια περισσότερο ευαίσθητη και υποχωρητική συμπεριφορά σε σχέση με την κυριαρχική συμπεριφορά που αναμένεται από ένα άντρα. Αυτή η διαφοροποίηση στις συμπεριφορές παρατηρείται και μέσα στις σχολικές τάξεις όπου συνήθως οι γυναίκες δείχνουν φροντίδα στους μαθητές και έχουν καλύτερη επικοινωνία με τα μικρά παιδιά και οι άντρες εκπαιδευτικοί έχουν καλύτερη επικοινωνία με μεγαλύτερους μαθητές (Αναγνωστοπούλου, Αρβανίτη και Κανταρτζή, 2004: 175 και Αναγνωστοπούλου 2005). Επίσης οι ίδιοι οι μαθητές χαρακτηρίζουν τις γυναίκες εκπαιδευτικούς ως αμερόληπτες και δίκαιες (Myhill and Jones, 2006 όπως αναφέρεται στο Κυρίτσης, 2011: 187).

Διάγραμμα 1. Χαρακτηριστικά εκπαιδευτικών που επηρεάζουν τη στάση των μαθητών απέναντι τους.

Η ηλικία των εκπαιδευτικών έχει παρατηρηθεί πως επηρεάζει καταρχάς τη συμπεριφορά των ίδιων. Ο νέος εκπαιδευτικός έχει περισσότερο ενθουσιασμό και αποκτά συνήθως με τους μαθητές τους ένα είδος αδελφικής σχέσης διότι βρίσκεται πιο κοντά τους ηλικιακά, ενώ μεγαλώνοντας γίνεται σταδιακά λιγότερο εκδηλωτικός και αυθόρμητος και περισσότερο απόμακρος και αυστηρός (Αναγνωστοπούλου, 2005: 49). Επίσης οι νεότεροι σε ηλικία εκπαιδευτικοί συγκεντρώνουν θετικότερα σχόλια και είναι περισσότερο

επιθυμητοί από τους μαθητές τους (Μπόμπα 1995, όπως αναφέρεται στο Αναγνωστοπούλου, 2005: 49).

Η εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, η φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο του, κυρίως στις πρώτες επαφές με τους μαθητές προκαλούν το ενδιαφέρον των μαθητών και δημιουργούν εντυπώσεις για το πρόσωπο του (σύμφωνα με έρευνα της Sikes, σε άρρενες μαθητές σχολείου Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, όπως αναφέρεται στο Αναγνωστοπούλου, 2005: 52). Μια καλή πρώτη εντύπωση βοηθάει στο να δημιουργηθούν οι βάσεις για μια καλή σχέση. Οι άνθρωποι όταν αλληλεπιδρούν με άτομα που τους έχουν κάνει καλή εντύπωση έχουν μια πιο θετική στάση απέναντι τους και είναι χαρούμενα (Demir 2003, όπως αναφέρεται στο Helvacı, 2011: 870). Μέσα από πολλές έρευνες έχουν προκύψει κάποια χαρακτηριστικά τα οποία επανειλημμένα αναφέρονται από τους μαθητές ως σημαντικά για την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων με τους εκπαιδευτικούς. Ανάμεσα στη δικαιοσύνη, το σεβασμό, το χιούμορ, την ευγένεια απαντάται και η προσωπική εμφάνιση του εκπαιδευτικού που αφορά το ντύσιμο και την περιποίηση του (Saphier and Gower, 1997 όπως αναφέρεται στο Αγγελόπουλος, 2008: 30). Επίσης πολλές είναι οι έρευνες που αναφέρονται στα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις σχετικά με τη σωματική ελκυστικότητα και στο πως η εξωτερική εμφάνιση επηρεάζει και διαμορφώνει σχέσεις και συμπεριφορές (Langlois et. al., 2000; Ramsey and Langlois, 2002; και Vannatta et. al., 2009 όπως αναφέρεται στο Καρατάσιου 2015: 27). Τι είναι όμως εξωτερική εμφάνιση; Είναι το σύνολο των εξωτερικών χαρακτηριστικών του ατόμου, όπως ο σωματότυπος, τα μάτια κ.α., καθώς και ο τρόπος με τον οποίο το ίδιο το άτομο τα προβάλλει, όπως το ντύσιμο, η κόμμωση, η καθαριότητα κ.τ.λ.

2.3. Επικοινωνία

Ο άνθρωπος είναι από τη φύση του ον κοινωνικό. Έχει την ανάγκη να εντάσσεται σε ομάδες, να μοιράζεται κοινά χαρακτηριστικά, να ικανοποιεί κοινές ανάγκες και στόχους και να επικοινωνεί. Η κοινωνική συμβίωση είναι βασικό χαρακτηριστικό της φύσης του ανθρώπου και η επικοινωνία βασική ανθρώπινη λειτουργία (Πατσιότου και Καλογήρου, 2019: 12). Κεντρικό στοιχείο των σύγχρονων κοινωνιών είναι η επικοινωνία (Patzner, 1985). Ακόμη από τα πρώτα στάδια της εξέλιξης τους οι άνθρωποι είχαν την ανάγκη και την επιθυμία να μοιραστούν πληροφορίες, συναισθήματα, σκέψεις, ιδέες και οτιδήποτε έχει σχέση με τη ζωή του. Οι άνθρωποι επικοινωνούσαν μεταξύ τους πριν ακόμη εφευρεθεί η γλώσσα (Simoncic, 2016).

Η επικοινωνία είναι μία λέξη που τη συναντάμε συχνά στην καθημερινότητα μας. Δεν είναι όμως μία έννοια που είναι εύκολο να οριστεί καθώς χρησιμοποιείται από την τεχνολογία, τις συγκοινωνίες ή τη μηχανική καθώς και από τη βιολογία, την ψυχολογία και την

κοινωνιολογία. Για τους κοινωνικούς επιστήμονες, τους ψυχολόγους και τους επιστήμονες της συμπεριφοράς η επικοινωνία αφορά τις διαπροσωπικές σχέσεις των ατόμων στα πλαίσια της κοινωνίας ή μίας άλλης κοινωνικής σχέσης ή οργάνωσης, τυπικής ή άτυπης. (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 9).

Η έννοια της επικοινωνίας είναι αντικείμενο έρευνας πολλών επιστημών, ανθρωπιστικών και θετικών, ώστε να μπορέσει να οριστεί (Cherry, 1990 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 8). Η επικοινωνία είναι μία λέξη σύνθετη. Αποτελείται από την πρόθεση επί και τη λέξη κοινωνία, όπου κοινωνία είναι ένα σύνολο ατόμων και ομάδων ατόμων τα οποία έρχονται σε επαφή και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους. Για να υπάρξει επικοινωνία απαιτούνται τουλάχιστον δύο άτομα, όπου το ένα στέλνει το μήνυμα και το άλλο το λαμβάνει και το κατανοεί. Για να υπάρξει επικοινωνία θα πρέπει το άτομο που λαμβάνει το μήνυμα να το κατανοεί. Επομένως η επικοινωνία ορίζεται ως:

«η διαδικασία μεταβίβασης μηνυμάτων από ένα άτομο και λήψης και κατανόησης των μηνυμάτων αυτών από ένα άλλο άτομο» (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 10).

Μέχρι το 1976 είχαν καταγραφεί 126 ορισμοί της επικοινωνίας. Όλοι συμφωνούν ότι πρόκειται για ένα περίπλοκο σύστημα διαφόρων τρόπων μετάδοσης και αποκωδικοποίησης μηνυμάτων και πληροφοριών. Η αποτελεσματική επικοινωνία βασίζεται στην επιτυχή μετάδοση των πληροφοριών και στην ορθή αποκρυπτογράφηση τους (Μπαμπινιώτης, 1980 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 12).

Σύμφωνα με τα λεξικά η επικοινωνία ορίζεται ως μία διαδικασία μετάδοσης και ανταλλαγής πληροφοριών, μία διαδικασία έκφρασης απόψεων, ιδεών και συναισθημάτων, μέσω της ομιλίας, της γραφής ή άλλου μέσου (Simoncic, 2016: 3-5). Η ετοιμολογία της λέξης επικοινωνώ σημαίνει κοινωνώ, μοιράζομαι από το communication και το λατινικό communicare. Στόχος της επικοινωνίας είναι να μοιραστούν κοινά στοιχεία ο πομπός και ο δέκτης. Η γλώσσα είναι το πληρέστερο μέσο επικοινωνίας χωρίς να είναι το μόνο. Η γλώσσα του σώματος αποτελεί επίσης ένα βασικό μέσο επικοινωνίας που συμβάλλει στην αποτελεσματική διαπροσωπική αλληλεπίδραση (Πιπερόπουλος, 1996 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 10-11).

2.3.1. Λεκτική - Μη Λεκτική Επικοινωνία

Οι άνθρωποι μετέφεραν πάντα πληροφορίες και νοήματα με σήματα, χειρονομίες, λέξεις ή οποιοδήποτε άλλο μέσο επικοινωνίας. Η επικοινωνία ήταν και είναι το κυριότερο μέσο δημιουργίας κοινωνικών σχέσεων και ανταλλαγής πληροφοριών. Στη σημερινή εποχή τα άτομα επικοινωνούν με ολόκληρο το σώμα τους και όχι μόνο με τις λέξεις (Simoncic, 2016: 3).

Η επικοινωνία διακρίνεται σε λεκτική και μη λεκτική. Το κριτήριο διαχωρισμού είναι η χρήση λέξεων ή άλλων μη λεκτικών συμβόλων κατά τη διάρκεια της κωδικοποίησης και της μεταβίβασης ενός μηνύματος (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 89). Η λεκτική επικοινωνία περιλαμβάνει τη μεταβίβαση και την αποδοχή μηνυμάτων μέσω της χρήσης λέξεων και διακρίνεται σε γραπτή και προφορική (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 91). Η μη λεκτική επικοινωνία ή αλλιώς και σιωπηρή γλώσσα ορίζεται ως:

«η ανταπόκριση δίχως τη χρήση ομιλίας ή γραπτού λόγου, στην οποία συμπεριλαμβάνονται και τα χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος που γίνονται αντιληπτά, εντός του οποίου μεταβιβάζονται και λαμβάνονται μηνύματα» (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 94-95).

Η μη λεκτική συμπεριφορά διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διαδικασία της επικοινωνίας. Η μη λεκτική επικοινωνία είναι μέρος της επικοινωνιακής διαδικασίας. Η μη λεκτική επικοινωνία περιλαμβάνει τη γλώσσα του σώματος, την παραγλώσσα, την προσωπική παρουσίαση, τις εκφράσεις του προσώπου, την οπτική επαφή, την επικοινωνία μέσω της διευθέτησης του χώρου, την επικοινωνία μέσω της διευθέτησης του χρόνου, τη φυσική ή τη συμβολική γλώσσα και τη σιωπή (Simoncic, 2016: 3-5; Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 96). Η φυσική ελκυστικότητα αποτελεί βασικό συστατικό μίας επιτυχημένης επικοινωνίας (Patzner, 1985). Η μη λεκτική επικοινωνία παίζει σημαντικό ρόλο στην επικοινωνία, πιο σημαντικό και από τις λέξεις. Η μη λεκτική επικοινωνία υπερβαίνει τη λεκτική, 35% η λεκτική επικοινωνία, 65% η μη λεκτική επικοινωνία (Duke, 1974: 397 όπως αναφέρεται στο Simoncic, 2016: 5).

Η μη λεκτική επικοινωνία επηρεάζει τις αντιλήψεις των μαθητών για τον ρόλο και την απόδοση των εκπαιδευτικών. Η μη λεκτική επικοινωνία επηρεάζει τη διδακτική και μαθησιακή διαδικασία. Με τη μη λεκτική συμπεριφορά τους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να επηρεάσουν τις αντιλήψεις των μαθητών τους (Simoncic, 2016: 15).

2.4. Διαπροσωπικές Σχέσεις

Η επικοινωνία είναι ένα βασικά χαρακτηριστικό των κοινωνιών της σύγχρονης εποχής. Η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει εισβάλλει σε όλες τις πτυχές της ζωής και η επικοινωνία έχει αλλάξει πολλές μορφές. Μέσα σε αυτές τις αλλαγές οι διαπροσωπικές σχέσεις έχουν αλλοτριωθεί και η ανάγκη για ανθρώπινη αλληλεπίδραση καθίσταται πιο σημαντική από ποτέ (Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 6).

Η σπουδαιότητα της επικοινωνίας γίνεται αντιληπτή και στους χώρους του σχολείου. Οι μορφές επικοινωνίας που λαμβάνουν χώρα μέσα στη σχολική τάξη διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο καθώς στον χώρο αυτό διαπλάθεται η προσωπικότητα των μαθητών

(Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 6). Η τάξη είναι ένα κοινωνικό σύνολο ενεργών ατόμων, εκπαιδευτικών και μαθητών, τα οποία αλληλεπιδρούν. Η συνύπαρξη αυτή οδηγεί στην ανάπτυξη ενός πολύπλοκου πλέγματος διαπροσωπικών σχέσεων (Γεωργίου, 2017: 21). Το σχολείο είναι μία μικρογραφία της κοινωνίας. Είναι ένας από τους πρωτογενείς φορείς κοινωνικοποίησης αλλά και αγωγής των παιδιών. Εκπαιδευτικοί και μαθητές, ως μέλη της ίδιας ομάδας, βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία και αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους μέσα στο πλαίσιο του σχολείου. Αποτελούν ξεχωριστές προσωπικότητες, με διαφορετικές ταυτότητες, με τα δικά τους ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και συμπεριφορές που πρέπει να συντονιστούν μέσα σε μία σχολική αίθουσα. Το κάθε μέλος αυτής της σχέσης ενεργεί με στόχο την ανάπτυξη μίας παιδαγωγικής σχέσης που θα ευνοεί τη παιδευτική λειτουργία (Κοσμόπουλος, 1996 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 6).

Η μη λεκτική ικανότητα επικοινωνίας του εκπαιδευτικού έχει θεαματικά αποτελέσματα για τους μαθητές, όπως τη συμπάθεια για το μάθημα και τον εκπαιδευτικό. Οι μαθητές αξιολογούν τους εκπαιδευτικούς και με βάση τη μη λεκτική συμπεριφορά τους. Οι μαθητές κατά τη διάρκεια του πρώτου μαθήματος δίνουν κατά βάση σημασία στα μη λεκτικά στοιχεία της επικοινωνίας του νέου εκπαιδευτικού. Η πλειοψηφία των μαθητών αισθάνεται συμπάθεια (Simoncic, 2016: 16).

Ο όρος επικοινωνία μπορεί να ταυτιστεί με τον όρο αλληλεπίδραση μόνο όταν η επικοινωνία είναι αμφίδρομη με τη διαφορά ότι στη δεύτερη περίπτωση ο στόχος δεν είναι μόνο η μετάδοση πληροφοριών αλλά και η πρόθεση για άσκηση επιρροής στη σκέψη και τη συμπεριφορά (Τσιπλητάρης, 1996 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 11-12). Στην επικοινωνία οι πομποί κωδικοποιούν και μεταβιβάζουν πληροφορίες και οι δέκτες τις αποκωδικοποιούν και τις κατανοούν. Η επικοινωνία είναι αμφίδρομη όταν οι ρόλοι του πομπού και του δέκτη εναλλάσσονται. Στο σχολείο οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί αναλαμβάνουν εναλλάξ τους ρόλους του πομπού και του δέκτη. Στόχος πρέπει να είναι η ανάπτυξη ενός καλού κλίματος επικοινωνίας και μίας ομαλής διαπροσωπικής σχέσης μεταξύ των δύο μερών ώστε να επιτυγχάνεται μία ομαλή επικοινωνία και ανταλλαγή απόψεων (Βρεττός, 2003 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 7).

Ο τρόπος επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών ερμηνεύεται, νοηματοδοτείται και διαμορφώνει τον τρόπο δράσης του καθενός αλλά και τις μεταξύ τους σχέσεις (Αναγνωστοπούλου, 2005). Οι διαπροσωπικές σχέσεις μαθητών και εκπαιδευτικών αποτελούν ένα πεδίο δυναμικό. Μέσα σε αυτό το κοινωνικό πεδίο άλλες φορές πλησιάζονται κι δρουν από κοινού και άλλες φορές απομακρύνονται. Οι διαπροσωπικές

σχέσεις έχουν έναν χαρακτήρα αλληλεπίδρασης, είναι ένα σύνολο από αμοιβαίες ανταλλαγές και αντιδράσεις (Μιχαλακόπουλος, 1997 όπως αναφέρεται στο Γεωργίου, 2017:24). Σε ένα περιβάλλον αλληλεπίδρασης, όπου οι συμμετέχοντες διατηρούν την ανεξαρτησία τους και την προσωπικότητα τους, οι διαπροσωπικές σχέσεις που αναπτύσσονται θεωρούνται καλές. Έχουν την αίσθηση του κοινού δεσμού, των κοινών ενδιαφερόντων, επικοινωνούν, συζητούν και ευχαριστιούνται χωρίς καταπίεση και επιθετικότητα. Οι καλές διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών αποτελούν βασικό συστατικό του αποτελεσματικού σχολείου. Μέσω της επικοινωνίας και των καλών διαπροσωπικών τους σχέσεων εκπαιδευτικοί και μαθητές διαμορφώνουν διαθέσεις, κίνητρα και στάσεις και οργανώνουν τη στάση τους με αποτέλεσμα ένα αποτελεσματικό σχολείο (Αναγνωστοπούλου, 2005). Σύμφωνα με τους Reynolds et. al. (1993) σημαντικό ρόλο στη βελτίωση της σχολικής μονάδας παίζει η ανάπτυξη καλού κλίματος μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών καθώς και η δημιουργία καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους (Γεωργίου, 2017: 29).

Η διαπροσωπική επικοινωνία επηρεάζεται από τη διάσταση του περιεχομένου και από τη διάσταση της σχέσης. Το περιεχόμενο της επικοινωνίας και η σχέση των ατόμων που επικοινωνούν επηρεάζονται επίσης μεταξύ τους. Η ποιότητα της σχέσης των επικοινωνούντων μπορεί να επηρεάσει το περιεχόμενο της επικοινωνίας. Έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο μαθητές να ασχολούνται και να αποδίδουν σε ένα μάθημα εξαιτίας της καλής σχέσης που έχουν με τον εκπαιδευτικό, καθώς και το αντίθετο (Μπίκος, 2011 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 21-22). Η ποιότητα των διαπροσωπικών σχέσεων μέσα στην σχολική αίθουσα επηρεάζει τη συμπεριφορά των μαθητών και τη μαθησιακή εξέλιξη (Γεωργίου, 2017: 29).

Η επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών καθώς και η διαμόρφωση κατάλληλου κλίματος μέσα στη σχολική τάξη βασίζεται στις στάσεις και στις συμπεριφορές τους. Επιτυγχάνεται με λεκτικούς και μη λεκτικούς τρόπους επικοινωνίας καθώς οι λέξεις δεν αρκούν και απαιτούνται και επιπλέον στοιχεία που δίνουν νόημα στις στάσεις και τις συμπεριφορές των ατόμων (Ματσαγγούρας, 1982 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 24-25). Ο μη λεκτικός κώδικας επικοινωνίας είναι ένας ξεχωριστός και ολοκληρωμένος κώδικας αλληλεπίδρασης των ατόμων και περιλαμβάνει, όπως έχει ήδη αναφερθεί, και τη προσωπική παρουσίαση. Οι ελκυστικοί εκπαιδευτικοί μπορεί να προσφέρουν περισσότερες ευκαιρίες για αλληλεπίδραση με τους μαθητές τους και να κάνουν τη μάθηση περισσότερο ευχάριστη (Liu, Hu and Furutan, 2013: 98).

2.4.1. Προσωπική Παρουσίαση - Πρώτη Εντύπωση

Η προσωπική παρουσίαση σχετίζεται με τη φυσική παρουσία και τη γενική εμφάνιση του ατόμου. Περιλαμβάνει χαρακτηριστικά όπως το ύψος, τις αναλογίες, το σχήμα και τα χαρακτηριστικά του προσώπου, τα μαλλιά, την ενδυμασία κ.λπ.. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά επηρεάζουν την πρώτη εικόνα που σχηματίζουμε για το άτομο που έχουμε απέναντι μας. Το φύλο και η ηλικία του ατόμου μαζί με τις κινήσεις και τη στάση του σώματός του μας προδιαθέτουν συμπληρωματικά. Όλα αυτά τα χαρακτηριστικά μαζί συνιστούν την προσωπικότητα ενός ατόμου και επηρεάζουν τη συμπεριφορά του και τη συμπεριφορά των άλλων απέναντι του. Έχουμε στη διάθεση μας αρκετές πληροφορίες για ένα άτομο πριν ακόμη μας πλησιάσει (Κοσμόπουλος, 1990 όπως αναφέρεται στο Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 42). Οι κρίσεις του ατόμου για τα άλλα άτομα γίνονται μέσα σε μερικά δευτερόλεπτα αλληλεπίδρασης και αφορούν το οικονομικό επίπεδο, την κοινωνική θέση, την εκπαίδευση, την επιτυχία αλλά και την ηθική (Makina and Bosch, 2013 όπως αναφέρεται στο Slabbert, 2019: 176).

Σε κλάσματα του δευτερολέπτου ο ανθρώπινος εγκέφαλος σχηματίζει εντύπωση για ένα άτομο με βάση το πρόσωπο και τη φωνή. Είναι οι πρώτες εντυπώσεις που αποκομίζουμε μόλις γνωρίζουμε έναν άλλο άνθρωπο. Αποφασίζουμε αν συμπαθούμε ή εμπιστευόμαστε ένα άτομο σε λιγότερο από μισό δευτερόλεπτο. Επιστημονικά αυτό οφείλεται στην επεξεργαστική ισχύ του ανθρώπινου εγκεφάλου. Από μωρά μαθαίνουμε να διαβάζουμε τις εκφράσεις των άλλων ανθρώπων και μεγαλώνοντας συνεχίζουμε σύμφωνα με αυτές τις εκφράσεις να ερμηνεύουμε τα συναισθήματα των άλλων (Lifo.gr, 3.11.2022). Η πρώτη εντύπωση ενός άλλου ατόμου είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη διαμόρφωση μεταγενέστερων στάσεων και συμπεριφορών σε αλληλεπίδραση με άλλα άτομα. Η εξωτερική εμφάνιση είναι μία από τις πρώτες πληροφορίες που μπορούν να ληφθούν από ένα άτομο για ένα άλλο πριν αρχίσει καν η πραγματική αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Ένας μεγάλος αριθμός στερεοτύπων βασίζονται στη φυσική ελκυστικότητα (Krnjajic, 2005: 148-149).

Οι πρώτες εντυπώσεις, οι «γρήγορες εντυπώσεις», επηρεάζουν τη λήψη αποφάσεων σε καθημερινά κοινωνικά πλαίσια και είναι σημαντικές διότι μπορεί να σχηματιστούν και να διαμορφωθούν ακόμα και σε μία σύντομη φευγαλέα ματιά ενός ατόμου που μπορεί να μη έχουμε γνωρίσει ποτέ (Pennington, 2021: 50). Η πρώτη εντύπωση δημιουργείται από πληροφορίες οι οποίες αναγνωρίζονται και αξιολογούνται οπτικά. Τα προσωπικά χαρακτηριστικά που είναι εύκολα ορατά, όπως το χρώμα, το φύλο, η ηλικία και η ελκυστικότητα, καθώς και το νόημα με το οποίο συνδέονται επηρεάζουν την πρώτη αξιολόγηση του ατόμου. Το αντίστοιχο επίπεδο έλξης μεταξύ των ατόμων οδηγεί σε

αυθόρμητη θετική ή αρνητική κρίση (Hanum, Purwanto and Sunawan, 2020: 33; Westfall, 2015:1; Krnjajic, 2005: 148).

Η προσωπική παρουσίαση περιλαμβάνει τον ρουχισμό, τον καλλωπισμό, τα αξεσουάρ και τον κώδικα συμπεριφοράς, οποίος αφορά τους γραπτούς και άγραφους κανόνες συναναστροφής. Ο ρουχισμός αναφέρεται στην ενδυματολογική συμπεριφορά. Ο καλλωπισμός περιλαμβάνει την περιποίηση του προσώπου, των δοντιών, των χεριών, του σώματος, το ξύρισμα και το κούρεμα. Τα αξεσουάρ αναφέρονται σε αντικείμενα που χρησιμοποιούνται καθημερινά όπως το στυλό, τα γυαλιά, το ρολόι κ.α. (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 100).

Η εικόνα με την οποία επιλέγει κάποιος να παρουσιάζει τον εαυτό του στις κοινωνικές του σχέσεις αλλά και στην εργασία του, επηρεάζει σημαντικά την άποψη που σχηματίζουν οι άλλοι γι' αυτόν και τον τρόπο που τον αντιμετωπίζουν. Τόσο οι οργανισμοί όσο και οι επιχειρήσεις έχουν τους δικούς τους γραπτούς ή άγραφους κώδικες και κανόνες συμπεριφοράς και εμφάνισης (Κοτζαϊβάζογλου και Πασχαλούδης, 2020: 100). Ανάλογα με την εικόνα που επιθυμεί να παρουσιάσει κάποιος απέναντι στους άλλους, μπορεί να υιοθετήσει και τον ανάλογο κώδικα συμπεριφοράς και εμφάνισης. Τα άτομα γνωρίζουν τα νοήματα που έχουν οι πράξεις τους. Με βάση αυτή τη γνώση τα άτομα λαμβάνουν στρατηγικές αποφάσεις σχετικά με τον τρόπο που θα εμφανιστούν, παρουσιαστούν μπροστά στους άλλους. Οι αποφάσεις αυτές θα εξαρτηθούν από το ποιον εαυτό θέλουν να προβάλλουν και τι σκοπό θέλουν να πετύχουν (Silver, Rogers Silver, Siennick and Farkas, 2011: 539).

Σύμφωνα με τον Οδηγό Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς του Συνηγόρου του Πολίτη ρυθμίζεται η συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων. Προβλέπεται στην ενότητα συμπεριφορά και υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων μεταξύ άλλων κι η συμπεριφορά κατά την άμεση προσωπική ή μέσω τηλεφώνου επικοινωνία. Οφείλει ο δημόσιος υπάλληλος να συμπεριφέρεται με ευπρέπεια και σεβασμό, επαγγελματισμό, ανιδιοτέλεια και ακεραιότητα. Σεβασμός και ευπρέπεια σημαίνει ο υπάλληλος να συμπεριφέρεται κατά τρόπο που να καθίσταται άξιος της εμπιστοσύνης του κοινού. Πρέπει να τηρεί, σε κάθε περίπτωση, τους βασικούς κανόνες καλής συμπεριφοράς ανεξαρτήτως της ψυχικής του διάθεσης [Σύνταγμα άρθρο 103 παρ. 1 και Ν. 3528/2007 άρθρο 27 παρ. 1 (ΥΚ, ΦΕΚ 26 Α)], καθώς και να έχει επιμελημένη και ευπρεπή εμφάνιση (Συνήγορος του Πολίτη, 2012: 12).

Ο εκπαιδευτικός από την πρώτη στιγμή της συνεργασίας του με τους μαθητές του, γίνεται αντικείμενο προσεκτικής εξέτασης και ελέγχου. Σύμφωνα με τον Hargie (1995), τα

μικρότερα παιδιά έχουν την τάση αναζητούν οικεία και γνώριμα πρόσωπα με αποτέλεσμα να επηρεάζονται από την αύρα που εκπέμπει ο δάσκαλός τους. Η προσωπική παρουσία του εκπαιδευτικού μεταφέρει τις πρώτες πληροφορίες που θα πάρει ο μαθητής για την προσωπικότητά και πιθανόν θα επηρεάσει τις μεταξύ τους σχέσεις. Είναι ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα προβάλλουν και αυτοπαρουσιάζουν τον εαυτό τους στους άλλους. Είναι γεγονός ότι η εξωτερική εμφάνιση εμπεριέχει δεδομένα και πληροφορίες για την οικονομική και κοινωνική θέση ενός ατόμου και είναι επίσης σε θέση να επηρεάσει τη γνώμη των άλλων (Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 42). Τα άτομα έχουν την τάση να αξιολογούν αυτόματα την ικανότητα αλλά και την κοινωνική θέση των άλλων με βάση τα χαρακτηριστικά της φυσικής τους εμφάνισης (Fitzpatrick, Gote-Lussier and Blair, 2016: 31).

Ισχυρή είναι η επιρροή της πρώτης εντύπωσης των εκπαιδευτικών από τους μαθητές. Οι μαθητές σχηματίζουν εντυπώσεις για το μάθημα και για τον εκπαιδευτικό πολύ νωρίς στην αρχή του εξαμήνου και αυτές οι εντυπώσεις εξακολουθούν και ισχύουν ανεξάρτητα από τυχόν πρόσθετες και διαφορετικές εμπειρίες εντός του εξαμήνου (Hewett et. al., 1988 όπως αναφέρεται στο Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 4).

Ο μαθητής μπορεί εύκολα να καταλήξει σε συμπεράσματα για την κοινωνική θέση του εκάστοτε εκπαιδευτικού, για την ιδιοσυγκρασία του, τη διάθεση και την αυτοπεποίθησή του. Το ίδιο ισχύει και για την άποψη που μπορεί να σχηματίσουν οι εκπαιδευτικοί για τους μαθητές τους. Σύμφωνα με τον Κοσμόπουλο (1990) η εμφάνισή μας δηλώνει τη νοοτροπία μας, την αγωγή μας και κυρίως αποκαλύπτει τον τρόπο με τον οποίο εμείς οι ίδιοι βλέπουμε τον εαυτό μας αλλά και το πώς θα θέλαμε να μας βλέπουν οι άλλοι (Πατσίτου και Καλογήρου, 2019: 42). Η προκατάληψη της ελκυστικότητας στην τάξη είναι αμφίδρομη. Όπως ακριβώς οι εκπαιδευτικοί επηρεάζονται από την ελκυστικότητα των μαθητών στις κρίσεις και στις αξιολογήσεις τους, έτσι και οι μαθητές επηρεάζονται από την ελκυστικότητα των εκπαιδευτικών, τόσο στην πρωτοβάθμια όσο και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Frevort and Walker, 2014: 316).

2.4.2. Στερεότυπα - Αντιλήψεις - Προκαταλήψεις - Στάσεις

Οι κοινωνικοί ψυχολόγοι για πολλά χρόνια ασχολήθηκαν με το φαινόμενο τη φυσικής εμφάνισης κυρίως όσον αφορά το σχηματισμό εντυπώσεων και την έλξη προς τα άλλα άτομα. Υπάρχουν μελέτες που ασχολούνται αποκλειστικά με το στερεότυπο της εμφάνισης. Η εμφάνιση τόσο του σώματος όσο και του προσώπου είναι το άμεσο, μοναδικό και ατομικό χαρακτηριστικό το οποίο είναι διαθέσιμο στους άλλους και αποτελεί τη βάση για το σχηματισμό εντυπώσεων. Οι συμπεριφορές προς ένα άτομο είναι πιθανόν να συμφωνούν σε κάποιο βαθμό με τις προσδοκίες που βασίζονται στο στερεότυπο της

εμφάνισης (Lerner and Busch-Rossnagel, 1981: 390-391). Η υποκειμενική μεροληψία μας για τους άλλους επιβάλλει πολλές πτυχές της ζωής μας, επιβάλλει τις επιλογές μας, τα ραντεβού μας, τις σχέσεις μας, ακόμα και την εκλογή αξιωματούχων (Pennington, 2021: 50).

Στις κοινωνικές επιστήμες ο όρος στερεότυπο εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1922 από τον Αμερικανό Walter Lippmann. Όρισε τα στερεότυπα ως εικόνες που έχουν τα άτομα στο μυαλό τους, ως αρχές του κόσμου. Πρόκειται για προκατασκευασμένες εικόνες και ιδέες οι οποίες εμποδίζουν το άτομο να δει την πραγματικότητα ως έχει με αποτέλεσμα να την παραμορφώνει και τελικά να τη διαστρεβλώνει (Μουτουρίδου και Τσιάτα, 2014: 10). *«Τα στερεότυπα είναι υπεραπλουστευμένες και συχνά γενικευμένες θετικές ή αρνητικές αντιλήψεις των ατόμων οι οποίες δημιουργούνται στην προσπάθεια τους να κατανοήσουν και να εξηγήσουν τον κόσμο»*. Τα στερεότυπα διαστρεβλώνουν την πραγματικότητα και οδηγού σε απλοποιημένες και γενικευμένες αντιλήψεις (Φίλιας, 1983). Σύμφωνα με τον Γ. Μπαμπινιώτη (1998) στερεότυπο είναι *«ο συμβολικός χαρακτηρισμός που αποδίδεται στα μέλη μίας ομάδας ανθρώπων εθνικής, κοινωνικής κ.λπ. και βασίζεται σε γενικεύσεις (ενδεχομένως) αυθαίρετες»* (όπως αναφέρεται στο Παπακώστας, 2020: 10).

Σύμφωνα με τον Tompson (1992) *«οι αντιλήψεις είναι συνειδητές ή υποσυνείδητες πεποιθήσεις, έννοιες, νοήματα, κανόνες, νοητικές εικόνες και προτιμήσεις»* (Tompson, 1992: 132 όπως αναφέρεται στο Βάσσιου, 2020: 14). Αντίληψη είναι η διαδικασία με την οποία το άτομο αντιλαμβάνεται και σκέφτεται τα άλλα άτομα (Patzner, 1985). Όσον αφορά τον ορισμό των πεποιθήσεων δεν υπάρχει ομοφωνία στη βιβλιογραφία και έχουν κατά καιρούς διατυπωθεί διαφορετικοί ορισμοί. Από τους πιο γνωστούς είναι αυτός του Alan Schoenfield όπου *«οι πεποιθήσεις είναι νοητικές κατασκευές που αντιπροσωπεύουν την κωδικοποίηση των ανθρώπινων εμπειριών και αντιλήψεων ως πεποιθήσεις»* (Toner, 2003: 77 όπως αναφέρεται στο Βάσσιου, 2020: 15). Σύμφωνα με τους Hale, Householder και Greene (2003), *«το σύνολο των πεποιθήσεων -θετικών ή αρνητικών- που έχει ένα άτομο συνιστά την έννοια της στάσης (attitude) που διαμορφώνει απέναντι σε ένα αντικείμενο, η οποία βασίζεται στη γενική αξιολόγηση των πεποιθήσεων του. Κάθε πεποίθηση συνδέει μια συμπεριφορά με ένα αποτέλεσμα διαμορφώνοντας τη στάση»* (στο Ζαρκογιάννη, 2016: 56 όπως αναφέρεται στο Βάσσιου, 2020: 16).

Για πολλούς ερευνητές *«οι προκαταλήψεις είναι σταθερά αρνητικές στάσεις έναντι ατόμων ή ομάδων»*. Οι προκαταλήψεις δεν βασίζονται στην εμπειρία του ατόμου αλλά μεταδίδονται μέσω της διαδικασίας της κοινωνικοποίησης του, μέσω της οικογένειας, του σχολείου, των φίλων και συνομηθίκων. (Van Dijk, 1993; Γκότοβος, 2011; Τσάκαλος, 2011 όπως αναφέρεται στο Τσέρτου, 2019: 40). Η άποψη ότι τα άτομα διαμορφώνουν μία

αντίληψη για τους άλλους με βάση αυτό που βλέπουν τονίζεται και από τη θεωρία της Συμβολικής Αλληλεπίδρασης. Η προσέγγιση αυτή υπονοεί ότι τα άτομα ερμηνεύουν και ορίζουν ο ένας τις πράξεις του άλλου σύμφωνα με τις αντιδράσεις του ενός απέναντι στον άλλον (Slabbert, 2019: 177).

Η επιρροή της εμφάνισης σύμφωνα με μελέτες βασίζεται στο στερεότυπο της ελκυστικότητας, στο γνωστό στερεότυπο «ότι είναι ωραίο, είναι καλό». Η Dion ως πρωτοπόρος σε αυτό το αντικείμενο εξετάζει το βάθος και το εύρος αυτού του στερεοτύπου και αναδεικνύει τη σοβαρότητα του. Γενικεύσεις του τύπου «όσο πιο ελκυστικό είναι ένα άτομο τόσο μεγαλύτερη είναι η πιθανότητα να προσληφθεί» είναι γνωστές ως το στερεότυπο «ότι είναι όμορφο είναι καλό» (Dion, Berschied and Walster, 1972: 285). Τα στερεότυπα είναι παρόντα και μεταφέρονται με πολλούς τρόπους. Τα παραμύθια έχουν την τάση να επικυρώνουν το στερεότυπο «ότι είναι όμορφο είναι καλό». Για παράδειγμα η Σταχτοπούτα είναι όμορφη και καλή ενώ οι αδερφές της είναι άσχημες και κακές, ο άσχημος βάτραχος πρέπει να φιλήσει την όμορφη πριγκίπισσα για να γίνει ο όμορφος πρίγκιπας και το άσχημο παπάκι που δεν είναι ευτυχισμένο μέχρι που γίνεται όμορφος κύκνος (Jefferson, 1989: 9).

Τα άτομα με υψηλότερη φυσική ελκυστικότητα θεωρούνται ότι διαθέτουν περισσότερα κοινωνικά επιθυμητά χαρακτηριστικά, ζουν καλύτερα και έχουν πιο επιτυχημένα επαγγέλματα ή ακόμη και γάμους σε σχέση με τα λιγότερο ελκυστικά άτομα (Dion et. al., 1972; Frevert and Walker, 2014; Westfall, 2015: 2). Τα χαρακτηριστικά των στερεοτύπων που συνδέονται με την καλή εμφάνιση παρέχουν πρόσθετους λόγους ώστε να εξηγήσουμε την έλξη μας για ένα όμορφο πρόσωπο (Herman, Zanna and Higgins, 1986: 11). Άρα πρώτα γνωρίζουμε ένα άτομο παρατηρώντας τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του και στη συνέχεια βγάζουμε συμπεράσματα για τα εσωτερικά του χαρακτηριστικά (Westfall, 2015: 1).

Οι στερεοτυπικές αντιλήψεις ξεκινούν ήδη από την πρώιμη παιδική ηλικία. Ξεκινούν από την οικογένεια και συνεχίζουν με το σχολείο. Οικογένεια και σχολείο είναι οι δύο σημαντικοί φορείς κοινωνικοποίησης που μεταδίδουν στα παιδιά προτιμήσεις και πεποιθήσεις και επιδρούν άμεσα στην κοινωνική και γνωστική τους ανάπτυξη. Τα παιδιά αλληλεπιδρούν και με τους συνομήλικους γεγονός που συμβάλει επίσης στη διαμόρφωση στάσεων και πεποιθήσεων. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί αναπαράγουν στερεότυπα είτε συνειδητά είτε ασυνειδητά που επηρεάζουν τη στάση και τη συμπεριφορά των μαθητών μέσα στη σχολική τάξη (Παπακώστας, 2020: 1). Με την έρευνα τους οι Tatar και Emmanuel (2001) ανακαλύπτουν ότι οι εκπαιδευτικοί έχουν την τάση να διαφοροποιούν τον τρόπο με τον οποίο συμπεριφέρονται στα αγόρια και στα κορίτσια, παρά την ρητορική της ισότητας την οποία εκφράζουν (στο Παπακώστας, 2020: 18).

Τα στερεότυπα των εφήβων για τους συνομηλίκους αλλά και για τους εκπαιδευτικούς τους καταγράφονται κατά καιρούς σε διάφορες έρευνες και αφορούν τόσο την εξωτερική εμφάνιση όσο και το φύλο. Σύμφωνα με εμπειρική ποιοτική έρευνα σε 15 μαθητές Γενικών Λυκείων, 9 αγόρια κ 6 κορίτσια, εκφράζονται μέσα από τις συνεντεύξεις τους στερεοτυπικές αντιλήψεις για την εμφάνιση και το φύλο τόσο των συνομηλίκων τους όσο και των εκπαιδευτικών τους. Στις συνεντεύξεις των κοριτσιών καταγράφονται μεταξύ άλλων οι παρακάτω στερεοτυπικές αντιλήψεις: «Η πραγματική γυναίκα είναι ξανθιά», «Τα μαλλιά χαρακτηρίζουν τη γυναίκα», «Τα ωραία κορίτσια είναι πιο δημοφιλή», «Με το ντύσιμο προσπαθούν να κάνουν εντύπωση», «Δημοφιλείς είναι αυτές που ντύνονται με μάρκες, που φαίνονται πλούσιες» κ.α.. Καταλήγουν επίσης στο ότι η θηλυκότητα είναι μία υποχρέωση που πρέπει να τηρούν και πως οι «παχιές» και «όσες έχουν γυαλιά και σιδεράκια» και γενικότερα όσες δεν πληρούν τα «κριτήρια ομορφιάς» λοιδορούνται (Βεκρή, 2009: 55-57). Στις συνεντεύξεις των αγοριών αντίστοιχα καταγράφονται τα ακόλουθα: «Η ομορφιά είναι πρωταρχικό κριτήριο για τις γυναίκες», «Πρώτα από όλα η ομορφιά», «Στα κορίτσια μετράει η ομορφιά», «Η εμφάνιση πρώτα από όλα σε ένα κορίτσι» κ.α. (Βεκρή, 2009: 58). Όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς τους τα σχόλια των μαθητών αφορούν κυρίως στη βάση της ποιότητας της σχέσης τους: «Θα προτιμούσα να βλέπω τον καθηγητή σαν φίλο», «Δεν έχουν επικοινωνία με τα παιδιά», «Να έχουν επικοινωνία με τα παιδιά», «Συμπεριφέρονται σαν να είμαστε ξένοι» κ.α.. όπου αναδεικνύεται η σημασία της δημιουργίας καλής σχέσης μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών και η δημιουργία καλού κλίματος στην τάξη (Βεκρή, 2009: 61-62).

Οι αντιλήψεις, οι πεποιθήσεις και τα στερεότυπα μπορεί να οδηγήσουν σε προκαταλήψεις, σε αρνητικές ιδέες και στάσεις για άτομα ή ομάδες ατόμων. Συνήθως οι προκαταλήψεις των παιδιών αφορούν το φύλο, διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, την εθνική προέλευση και τη σωματική κατασκευή (Fiske, 2004 όπως αναφέρεται στο Τσέρτου, 2019: 46). Οι προκαταλήψεις των παιδιών αποδίδονται συνήθως με εκφράσεις: «Τα αγόρια δεν παίζουν με κούκλες», «Τα κορίτσια δεν είναι δυνατά», «Είσαι πολύ χοντρός και δεν μπορείς να παίξεις», «Δεν σε θέλουμε στην ομάδα μας» κ.α. (Hawkins, 2007 όπως αναφέρεται στο Τσέρτου, 2019: 46). Οι προκαταλήψεις με βάση την ελκυστικότητα δεν είναι δύσκολο να αλλάξουν ή να εξαλειφθούν εντελώς (Watkins and Johnston, 2000: 76).

Η μελέτη των Adams και LaVoie (1974) εξέτασε την επίδραση που ασκεί η φυσική ελκυστικότητα των μαθητών στις προσδοκίες των δασκάλων. Εξέτασαν τις απαντήσεις 350 εκπαιδευτικών και εντόπισαν ότι η ελκυστικότητα μπορεί να ασκεί επιρροή στις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τους μαθητές τους. Οι εκπαιδευτικοί έχουν κάποιες ριζωμένες πεποιθήσεις οι οποίες επηρεάζουν τις αντιλήψεις τους για τους μαθητές τους. Μέχρι και

σήμερα οι αντιλήψεις για το φύλο και τη φυλή είναι βαθιά ριζωμένες. Είναι προβληματικό να έχει ο εκπαιδευτικός προκατάληψη προς ένα μαθητή σε οποιοδήποτε επίπεδο, αλλά να έχει προκαταλήψεις που βασίζονται στη φυσική εμφάνιση είναι ακόμη περισσότερο καθώς είναι πιο δύσκολο να αλλάξει (DeCastro-Ambrosetti and Cho, 2011: 51-54).

Στη θεωρία της προσωπικότητας του Thorndike (1920) σημειώθηκε για πρώτη φορά το φαινόμενο του «φωτοστέφανου». Οι συμμετέχοντες στην έρευνα του Thorndike χρησιμοποίησαν το πρώτο χαρακτηριστικό που αναγνώρισαν σε ένα άτομο ως τη βάση για τις αντιλήψεις και την ερμηνεία των μεταγενέστερων χαρακτηριστικών του. Το συμπέρασμα είναι ότι τα άτομα δεν φαίνεται να σκέφτονται τα άλλα άτομα με ποικίλους τρόπους παρά μόνο ως καλό και κακό στηριζόμενοι στις αρχικές τους κρίσεις οι οποίες επηρεάζουν μετέπειτα και τις επακόλουθες εντυπώσεις τους (DeCastro-Ambrosetti and Cho, 2011: 54). Η έρευνα των Langlois, et. al. (2000) επιβεβαιώνει την ελκυστικότητα ως έναν τύπο «φαινόμενο φωτοστέφανου» καθώς τα πρόσωπα που θεωρούνται πιο ελκυστικά βαθμολογούνται θετικότερα και σε άλλα κοινωνικά χαρακτηριστικά όπως είναι και η ικανότητα (Pennington, 2021: 51). Αυτό υποδηλώνει ότι τα πιο ελκυστικά άτομα μπορεί να έχουν περισσότερες κοινωνικές σχέσεις και κατ' επέκταση πιο επιτυχημένες κοινωνικές αλληλεπιδράσεις. Τείνουν να είναι πιο ευτυχισμένα στην καθημερινότητα τους τα πιο ελκυστικά άτομα σε σύγκριση με τα λιγότερο ελκυστικά (Frevort and Walker, 2014: 317).

Επίσης υπάρχει η τάση τα άτομα που μοιάζουν με εμάς να τα τοποθετούμε στην ίδια κατηγορία με τον εαυτό μας, εντός ομάδας (in group) και όσους διαφέρουν να τους τοποθετούμε εκτός ομάδας (out group). Με τον τρόπο αυτό αντιλαμβανόμαστε ότι τα άτομα αντιπροσωπεύουν γνωστικά μία ομάδα στερεοτύπων και κατά συνέπεια τους αναθέτουμε συγκεκριμένα συναισθήματα, αντιλήψεις, συμπεριφορές και στάσεις (Hogg and Terry, 1995 όπως αναφέρεται στο Slabbert, 2019: 177).

Η έκθεση σε στερεότυπα που έχουν οι άλλοι για ένα άτομο μπορεί να έχει βαθύ αντίκτυπο στις στάσεις και την προσωπική συμπεριφορά του ατόμου. Σύμφωνα με τον κύκλο της «αυτοεκπληρούμενης προφητείας» το πώς συμπεριφέρεται ένα άτομο σε άλλα άτομα είναι σε μεγάλο βαθμό μία αντανάκλαση του πώς του συμπεριφέρονται εκείνα. Αναγκάζονται τα άτομα να συμπεριφέρονται με έναν αναμενόμενο τρόπο (Krehjajic, 2005: 152). Είναι πιθανόν οι ελκυστικοί μαθητές που αντιμετωπίζονται ως καλύτεροι μαθητές να γίνονται συχνά οι καλύτεροι. Αντίστοιχα και οι εκπαιδευτικοί μπορεί να γίνουν καλύτεροι εξαιτίας συνεχών θετικών σχολίων αλλά και προσδοκιών από τους μαθητές τους, σύμφωνα πάντα με τον κύκλο της «αυτοεκπληρούμενης προφητείας» (Westfall, 2015: 12). Τα αποτελέσματα της ελκυστικότητας, κατά τη διάρκεια της ζωής ενός ελκυστικού ατόμου,

μπορεί να συσσωρευτούν με αποτέλεσμα να αποκτά το άτομο αυτό μεγαλύτερη επιρροή με την πάροδο του χρόνου και να μετατρέπεται η ελκυστικότητα του σε κοινωνικό πλεονέκτημα. Αντίστοιχα ένα μη ελκυστικά άτομο με την πάροδο του χρόνου μπορεί να χάνει την επιρροή σου και να μετατρέπεται σε κοινωνικό μειονέκτημα (Frevvert and Walker, 2014: 314).

2.5. Εξωτερική Εμφάνιση - Ελκυστικότητα

Όταν συναντάς κάποιον για πρώτη φορά είναι σαν ένα ραντεβού στα τυφλά. Το χαρακτηριστικό εκείνο που θα εντυπωσιάσει είναι η εμφάνιση του. Είναι θεμελιώδης αρχή ότι τα άτομα σχηματίζουν τις πρώτες εντυπώσεις βασιζόμενοι στα άμεσα και εμφανή χαρακτηριστικά του ατόμου όπως η φυσική εμφάνιση (McArthur and Baron, 1983; Miller, 1988 όπως αναφέρεται στο Watkins and Johnston, 2000: 76). Η φυσική ελκυστικότητα είναι το πιο εμφανές χαρακτηριστικό ενός ατόμου, είναι μία σταθερά και μία μεταφορά πληροφοριών (Patzner, 1985; Hanum, Purwanto and Sunawan, 2020: 32). Γι' αυτό και είναι ένα σημαντικό χαρακτηριστικό και η επιρροή της τόσο διάχυτη στις ζωές των ατόμων στις σημερινές κοινωνίες. Όσο πιο ελκυστικό είναι ένα άτομο τόσο πιο θετικά και ευνοϊκά γίνεται αντιληπτό και τόσο πιο επιτυχημένη είναι η επαγγελματική και προσωπική του ζωή (Patzner, 1985).

Το Μάιο του 1981 στο Πανεπιστήμιο του Τορόντο στον Καναδά διεξάγεται Συμπόσιο σχετικά με τη φυσική εμφάνιση ως καθοριστικό παράγοντα της προσωπικότητας και της κοινωνικής συμπεριφοράς. Η εμφάνιση συνδέεται με την προσωπικότητα και την κοινωνική αλληλεπίδραση. Η φυσική εμφάνιση έχει αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο γίνεται αντιληπτό και αντιμετωπίζεται ένα άτομο καθώς και στην προσωπικότητα του (Herman, Zanna and Higgins, 1986: 9). Ο Chaiken καταλήγει το συμπέρασμα ότι η επίδραση της ελκυστικότητας ενώ είναι σημαντική είναι ταυτόχρονα και κάπως επιφανειακή. Προκαλεί επιρροή μόνο υπό συνθήκες άμεσης αλληλεπίδρασης (Herman, Zanna and Higgins, 1986: 13).

Πολλές είναι οι έρευνες που αποδεικνύουν ότι η εξωτερική εμφάνιση και τα χαρακτηριστικά του προσώπου αποτελούν βασικά στοιχεία της ελκυστικότητας και μέσα από τα αποτελέσματα τους συμπεραίνουν πως ένα όμορφο άτομο μπορεί να είναι πιο ελκυστικό και ταυτόχρονα πιο επιτυχημένο και ευγενικό (Stephan and Langlois, 1984). Τα ελκυστικά άτομα εκτίθενται συχνότερα στην καθημερινότητα τους σε θετικές εμπειρίες από τα μη ελκυστικά άτομα γεγονός που οδηγεί σε υψηλότερα επίπεδα ικανοποίησης από τη ζωή τους καθώς και σε ψυχική ευεξία (Umberson and Hughes, 1987: 231). Η υψηλή ελκυστικότητα συνδέεται με θετικούς χαρακτηρισμούς και το αντίθετο ισχύει για τη χαμηλή ελκυστικότητα (Miller, 1970: 241). Υπάρχει η τάση από ορισμένα άτομα να

επιλέγουν την συναναστροφή και την αλληλεπίδραση με άτομα που είναι ελκυστικά, διότι θεωρούν ότι τα πιο ελκυστικά άτομα έχουν πιο θετικά χαρακτηριστικά από τα μη ελκυστικά (Hanum, Purwanto and Sunawan, 2020: 32).

Η ελκυστικότητα αποτελεί τη βάση των διακρίσεων και επηρεάζει τις ζωές των ατόμων. Η ελκυστικότητα μαζί με το φύλο είναι μία εύκολα παρατηρήσιμη κατάσταση και χρησιμοποιείται ως βάση διακρίσεων με κοινωνικό και ψυχολογικό αντίκτυπο πάνω στα άτομα (Webster and Driskell, 1983 όπως αναφέρεται στο Umberson and Hughes, 1987: 235). Στην κοινωνία τα άτομα μπορεί να βγάλουν συμπεράσματα με βάση μόνο την εμφάνιση. Όπως η φυλή και το φύλο έτσι και η φυσική εμφάνιση του ατόμου είναι πηγή ορατών και γρήγορα διαθέσιμων πληροφοριών γεγονός που εξηγεί τους λόγους για τους οποίους η ελκυστικότητα γίνεται διαπροσωπική (Hanum, Purwanto and Sunawan, 2020: 32). Ακόμη και οι ένορκοι επηρεάζονται από την ελκυστικότητα του κατηγορούμενου (Mazzella and Feingold, 1994) ή την ελκυστικότητα του θύματος (Kerr, 1978). Είναι πλεονέκτημα να γεννηθείς όμορφος (όπως αναφέρονται στο Westfall. 2015: 8).

Ο Patzer (1985) αναφέρει ως το πιο σημαντικό χαρακτηριστικό του ατόμου την φυσική του ελκυστικότητα διότι επηρεάζει τις διαπροσωπικές του αλληλεπιδράσεις με τους άλλους ανθρώπους, το πώς τον αντιλαμβάνονται οι άλλοι και πώς ανταποκρίνεται αυτός στους άλλους αλλά και το πώς αναπτύσσεται η προσωπικότητα του (Patzer, 1985 όπως αναφέρεται στο Warnick, Kovacs Mazza and Darrow, 1998: 510). Η φυσική ελκυστικότητα μπορεί να επηρεάσει τις κρίσεις ενός ατόμου. Σύμφωνα με τη μελέτη των Mulford et. al. (1998) τα άτομα είναι πιο πιθανό να συνεργαστούν με αυτούς που θεωρούν πιο ελκυστικούς. Η ελκυστικότητα συνδέεται με τις προσδοκίες των ατόμων για μία συνεργατική συμπεριφορά (Frevort and Walker, 2014: 317).

Στην προσπάθεια τους να εντοπίσουν μη μουσικά χαρακτηριστικά που επηρεάζουν τις αξιολογήσεις των κριτών στις επιδόσεις των υποψηφίων βιολιστών, οι Warnick, Kovacs Mazza και Darrow (1998) διαπίστωσαν ότι οι πιο ελκυστικοί βιολιστές βαθμολογήθηκαν υψηλότερα. Στην έρευνα συμμετείχαν 12 φοιτητές υποψήφιοι βιολιστές, 6 αγόρια και 6 κορίτσια, οι οποίοι βιντεοσκοπήθηκαν και αξιολογήθηκαν από 72 πτυχιούχους βιολιστές και μέλη ΔΕΠ του Πανεπιστημίου. Οι φοιτητές αξιολογήθηκαν και μόνο με την εικόνα και μόνο με τον ήχο, τόσο για την σκηνική τους παρουσία και το ντύσιμο αλλά και για την απόδοση τους. Οι πιο ελκυστικοί βαθμολογήθηκαν υψηλότερα στο βίντεο αλλά και όσοι δεν ήταν ελκυστικοί δεν επηρέασε η παρουσία τους την αξιολόγησή τους στον ήχο. Αποδεικνύεται ότι δεν υπάρχει σημαντική επίδραση της ελκυστικότητας (Warnick, Kovacs Mazza and Darrow, 1998: 516-518).

Σύμφωνα με την έρευνα των Ritts, Patterson και Tubbs το 1992 οι εκπαιδευτικοί έχουν την τάση να αξιολογούν τους ελκυστικούς μαθητές ως περισσότερο εξωστρεφείς, κοινωνικούς, ευγενικούς και φιλικούς δίνοντας τους υψηλότερες βαθμολογίες. Εμφανίζουν επίσης την τάση να παραβλέπουν πιθανά λάθη και πιθανές ανάρμοστες συμπεριφορές των ελκυστικών μαθητών (Ritts, Patterson and Tubbs, 1992). Η αξιολόγηση των παιδιών από τους ενήλικες επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από την ομορφιά (Westfall, 2015: 3-4). Σύμφωνα όμως με την έρευνα των Hurt et al. (1978) η φυσική ελκυστικότητα είναι παράγοντας που μπορεί να επηρεάσει τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών κυρίως στην αρχή της σχολικής χρονιάς (Hurt et al., 1978 όπως αναφέρεται στο Γεωργίου, 2017: 37).

Πρώιμες έρευνες της αναπτυξιακής ψυχολογίας και κοινωνιολογίας μελέτησαν την επιρροή της εμφάνισης του εκπαιδευτικού στη μάθηση και στις αντιλήψεις των μαθητών. Η εμφάνιση, η φυσική του κατάσταση, η επιλογή ρουχισμού του εκπαιδευτικού ασκούν επιρροή στις αντιλήψεις των μαθητών (Pennington, 2021: 48-49). Πλήθος ερευνών έχουν αποδείξει ότι η φυσική εμφάνιση αποτελεί ένα από τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς καθώς και των εκπαιδευτικών απέναντι στους μαθητές, υιοθετώντας ανάλογες συμπεριφορές. Είναι ένας σημαντικός παράγοντας που επηρεάζει τις διαπροσωπικές σχέσεις εκπαιδευτικών και μαθητών. Ένας μεγάλος αριθμός ερευνών εξετάζει τις επιπτώσεις της ελκυστικότητας στην τάξη.

Έρευνες στις Η.Π.Α. και στην Αυστραλία δείχνουν ότι ήδη από την ηλικία των δύο ετών τα παιδιά δίνουν σημασία και προσέχουν διαφορές στην εμφάνιση. Κυρίως εντοπίζουν διαφορές στο φύλο, το χρώμα και σε διάφορα εξωτερικά χαρακτηριστικά. Μεγαλώνοντας παρατηρούν πιο συγκεκριμένες διαφορές όπως στα μαλλιά και τα χαρακτηριστικά του προσώπου, μάτια, μύτη και στόμα. Στη συνέχεια είναι σε θέση να εντοπίζουν διαφορές που αφορούν τη γλώσσα, τη συνήθειες στη διατροφή αλλά και στην ενδυμασία. Μέσα από αυτή τη διαδικασία εκπαιδεύονται και είναι σε θέση μεγαλώνοντας να διακρίνουν σύνθετες διαφορές όπως μεταξύ των κοινωνικών τάξεων (Vandenbroeck, 2004: 70 όπως αναφέρεται στο Τσέρτου, 2019: 48-49).

Το 2021 μία ομάδα ερευνητών στην Αυστραλία πραγματοποίησαν μία έρευνα σε οκτώ πανεπιστήμια της χώρας με στόχο την αξιολόγηση της διδασκαλίας από την πλευρά των φοιτητών. Η έρευνα ήταν ανώνυμη και πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, 791 φοιτητές, οι 614 γένους θηλυκού, απάντησαν σε τριάντα ερωτήσεις κλειστού τύπου και σε δύο ερωτήσεις ανοικτού τύπου όπου έπρεπε να αφήσουν τα σχόλια τους για τους διδάσκοντες. Ο μεγαλύτερος αριθμός των σχολίων ήταν ευνοϊκός και αφορούσαν κυρίως την

προσωπικότητα, την εξωτερική εμφάνιση, την ενδυμασία και την προφορά των εκπαιδευτικών. Διατυπώθηκαν όμως και πολλά αρνητικά σχόλια. Σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί δέχτηκαν αρνητικά σχόλια τουλάχιστον μία φορά. Τα αρνητικά σχόλια αφορούσαν επίσης την εξωτερική εμφάνιση και τα ρούχα και εκφράστηκαν ως προσβολές κυρίως το γυναικείο φύλο. Στις γυναίκες εκπαιδευτικούς αναφέρονται ποικίλα σχόλια για την εμφάνιση τους, την παρουσίαση τους, τα ρούχα τους και τα μαλλιά τους. Τα σχολίων που καταγράφηκαν δείχνουν την εστίαση των φοιτητών στην εξωτερική εμφάνιση και την τάση που έχουν να σχολιάζουν την εμφάνιση των εκπαιδευτικών τους, όχι με τον καλύτερο τρόπο πάντα. Παραδείγματα σχολίων: «Τα ρούχα της είναι εξαιρετικά», «Τα ρούχα της είναι κολακευτικά», «Το ρούχο της είναι πολύ κοντό», «Τα ρούχα της είναι φρικτά», «Να ακολουθεί καλύτερα τη μόδα», «Πολύ άσχημη για να διδάσκει», «Έπρεπε να βγάλει τα φρύδια», «Έμοιαζε με ζώο», «Έμοιαζε τρομακτικός», «Είχε πιτυρίδα», «Χοντρό γουρούνι», «Ντύνεται σαν....», καθώς και επαινετικά σχόλια για κοσμήματα, ρούχα και παπούτσια. Δεν έλειπαν σχόλια που αφορούν την ηλικία των εκπαιδευτικών, όπως: «Πολύ μικρός/η για να διδάξει», «Πολύ μεγάλος/η για να διδάξει», «Είναι σαν γεροντοκόρη» κ.ά. (R. Lakeman et. al., 2021: 4-10).

Σε μια περιγραφική μελέτη σχετικά με τις απόψεις εκπαιδευτικών για τους σχολικούς συμβούλους, ανάμεσα στα χαρακτηριστικά που επισημάνθηκαν πως επηρεάζουν τις εντυπώσεις τους είναι και η εξωτερική εμφάνιση του σχολικού συμβούλου. Αναφορά γίνεται σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως το ύψος, το πάχος, η φαλάκρα, το μουστάκι, η μυρωδιά, το ντύσιμο και τα αξεσουάρ (Helvacı, 2011: 877). Όσον αφορά την πλευρά των παιδιών φαίνεται πως από πολύ μικρή ηλικία προτιμούν τα ελκυστικά πρόσωπα, όπως άλλωστε και οι ενήλικες (Ma, Xu and Luo, 2015: 181) και μετά από έρευνα σε παιδιά από 3 έως 12 ετών αποδείχθηκε πως βασίζουν την κρίση τους, σε μια νέα γνωριμία, στην εμφάνιση του προσώπου (Ma, Xu and Luo, 2015: 196). Μέσα σε κλάσματα του δευτερολέπτου οι άνθρωποι κρίνουν την αξιοπιστία των ξένων με βάση την εμφάνιση τους (Willis and Todorov, 2006 όπως αναφέρεται στο Ma, Xu and Luo, 2015) και δημιουργούν την πρώτη τους εντύπωση με βάση τη φυσική εμφάνιση του άλλου (Zebrowitz, 2004 όπως αναφέρεται στο Ma, Xu and Luo, 2015). Ο παράγοντας της φυσικής ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού ερευνήθηκε σε μια ομάδα φοιτητών της ιατρικής κατά τη διερεύνηση των χαρακτηριστικών με τα οποία αξιολογούν οι φοιτητές την αποτελεσματικότητα των εκπαιδευτικών τους. Οι φοιτητές άκουσαν δίλεπτα ηχητικά ντοκουμέντα παραδόσεων καθηγητών και παράλληλα οι ερευνητές εμφάνιζαν άλλοτε μια ελκυστική φωτογραφία και άλλοτε όχι με σκοπό να καταγράψουν τις αλλαγές στις απόψεις και την επιρροή της εξωτερικής εμφάνισης. Οι μεταβλητές που εντοπίστηκαν είναι το χάρισμα και η διάνοια από τα οποία το πρώτο επηρεάζεται από την εξωτερική

εμφάνιση του εκπαιδευτικού, καθώς το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό αυξάνεται κάθε φορά που εμφανίζεται η φωτογραφία ενός ελκυστικού προσώπου. Το σημαντικότερο στοιχείο της έρευνας είναι πως τα υποκείμενα της δεν γνώριζαν πως διερευνάται η άποψη τους για την επιρροή της εξωτερικής των εκπαιδευτικών στην άποψη τους (Rannelli et. al., 2014).

Επομένως σύμφωνα με την έρευνα και τη βιβλιογραφία για την επιρροή της ελκυστικότητας φαίνεται ότι οι μαθητές αρχικά σχηματίζουν εντυπώσεις βασισμένοι σε φυσικά χαρακτηριστικά και τις διατηρούν ανεξάρτητα από άλλους πιο σημαντικούς παράγοντες όπως είναι π.χ. η εμπειρία, οι γνώσεις, η ικανότητα (Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 3). Είναι κοινή πεποίθηση ότι οι θετικές απόδοσης σε σχέση με την εξωτερική εμφάνιση οφείλονται σε δημοφιλή μέσα ενημέρωσης και τα νέα άτομα χρησιμοποιούν την ελκυστικότητα ως ένα βασικό κριτήριο για την αξιολόγηση των άλλων (Westfall, 2015: 4-5).

2.5.1. Ομορφιά

Η έννοια της ομορφιάς δεν είναι εύκολο να οριστεί. Όλοι γνωρίζουν τί είναι καθώς το βλέπουν στην καθημερινότητα τους αλλά είναι ταυτόχρονα και κάτι υποκειμενικό και εξελικτικό. Αλλάζει περιεχόμενο από άτομο σε άτομο, από κοινωνία σε κοινωνία και από εποχή σε εποχή. Τα άτομα με βάση τις προηγούμενες εμπειρίες τους αλλά και με τα παγκόσμια πρότυπα αντιλαμβάνονται και διαμορφώνουν διαφορετικά το δικό τους περιεχόμενο της ομορφιάς. Με αυτόν τον τρόπο εξηγείται και η υποκειμενικότητα στην εκτίμηση της ομορφιάς (Τσέρτου, 2019: 52). Αντικειμενικό στην έννοια της ομορφιάς είναι τα χαρακτηριστικά με βάση τα οποία αξιολογούμε την ομορφιά όπως είναι τα χαρακτηριστικά του προσώπου αλλά και η γενικότερη εξωτερική εμφάνιση. Όμως ακόμη και αν η ομορφιά είναι υποκειμενική, ότι εξαρτάται δηλαδή από το μάτι του θεατή, η αντίληψη των ατόμων για την ελκυστικότητα των άλλων ατόμων μπορεί να είναι και κοινωνικά κατασκευασμένη με ακρίβεια, τα άτομα μοιράζονται κοινά κριτήρια τα οποία ορίζουν την ομορφιά μεταξύ των πολιτισμών (Patzer, 1985: 17; Aronson et. al., 2010 όπως αναφέρεται στο Frevert and Walker, 2014: 313). Χαρακτηριστικά του προσώπου όπως τα μάτια, τα ζυγωματικά και το πλατύ χαμόγελο επηρεάζουν τις αξιολογήσεις ελκυστικότητας, τόσο στους άντρες όσο και στις γυναίκες (Frevert and Walker, 2014: 313). Στους ανθρώπους αρέσουν περισσότερο οι άνθρωποι με ευχάριστα χαρακτηριστικά (Jefferson, 1989:1). Η ομορφιά είναι ένα σημαντικό στοιχείο που παίζει καθοριστικό ρόλο στην ανθρώπινη αλληλεπίδραση (Westfall, 2015: 29).

Οι μαθητές συχνά προβαίνουν σε συμπεράσματα με βάση την εμφάνιση του προσώπου. Σύμφωνα με την έρευνα των Morehouse Mendez και Perez Mendez (2016) είναι πιο πιθανό

οι φοιτητές να επιλέξουν ένα πιο ελκυστικό και νεότερο μέλος ΔΕΠ για να παρακολουθήσουν το μάθημα του, ανεξάρτητα από τις γνώσεις του. Η έρευνα διεξήχθη στο Πανεπιστήμιο Midwest των Η.Π.Α. σε 129 για τη δήλωση μαθημάτων επιλογής. Η έρευνα ήταν ηλεκτρονική και οι φοιτητές κλήθηκαν να αξιολογήσουν μία σειρά από 114 φωτογραφίες μελών ΔΕΠ, διαφόρων ηλικιών, προφίλ, εθνικότητας, υπόβαθρο, κλάδο και φύλο. Η ελκυστικότητα του προσώπου επηρεάζει τις αντιλήψεις των φοιτητών οι οποίοι θα επέλεγαν ευκολότερα το μάθημα ενός ελκυστικού και νεότερου μέλους ΔΕΠ. Η ομορφιά μπορεί να είναι επιφανειακή αλλά επηρεάζει σημαντικά τις πρώτες εντυπώσεις με βάση την εμφάνιση (Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 16). Ένας εκπαιδευτικός που αξιολογείται από τους μαθητές του υψηλά στην ελκυστικότητα είναι πιο πιθανό να ασκήσει επιρροή στη συμπεριφορά τους (Liu, Hu and Furutan, 2013: 99).

Μπορεί αντίστοιχα να οριστεί η έννοια της ασχήμιας; Η ασχήμια ίσως είναι το αντίθετο της ομορφιάς. Στην έρευνα της Τσέρτου Αθανασίας (2019) με αντικείμενο «Το κουκλοθέατρο ως μέσο αποδοχής της διαφορετικότητας: ευαισθητοποίηση των μαθητών σε θέματα που αφορούν την εξωτερική εμφάνιση» καταγράφονται οι αντιδράσεις των μαθητών νηπιαγωγείου σε φωτογραφίες άλλων παιδιών με διαφορετικά εξωτερικά χαρακτηριστικά. Στην εικόνα ενός παιδιού με σιδεράκια κάποια παιδιά γέλασαν, Στην εικόνα ενός παιδιού με κάποιο πρόβλημα στο μάτι προκάλεσε σχόλια όπως «είναι πολύ άσχημος», «δεν θα του έδινα τα παιχνίδια μου για να μην πάθουν κάτι», «ανατριχιάζω που τον βλέπω» αλλά και «τα μάτια του είναι λίγο διαφορετικά από τα δικά μας». Στην εικόνα ενός παιδιού με φακίδες λίγα ήταν τα παιδιά που το αποκάλεσαν «άσχημο» ή πως «δεν θα τον καλούσα στο σπίτι μου» και για ένα παιδί με μεγάλη μύτη κάποια «δεν θα έπαιζα μαζί του». Παρατηρήθηκε οικειότητα με τα γυαλιά μυωπίας καθώς όλα γνώριζαν κάποιον που να φοράει. Αντίθετα όσον αφορά την ομορφιά οι αντιδράσεις των παιδιών ήταν διαφορετικές στις αντίστοιχες φωτογραφίες. Στην εικόνα ενός όμορφου κοριτσιού ειπώθηκε «ουάου», «είναι πανέμορφη», «είναι κούκλα» και «θα τη διάλεγα για την ομάδα μου γιατί είναι κούκλα». Σε μία άλλη φωτογραφία όμορφου κοριτσιού είπαν ότι «είναι πανέμορφη» και πως «θα έκανα εργασία μαζί της» (Τσέρτου, 2019: 76-80). Σύμφωνα με μελέτες τα μη ελκυστικά πρόσωπα μπορεί να προκαλούν αρνητικά συναισθήματα στους άλλους (Principe and Langlois, 2011 όπως αναφέρεται στο Blote, Miers and Westenberg, 2014: 191).

2.5.2. Βάρος

Το σώμα έχει αναδειχθεί ως ξεχωριστός τομέας μελέτης της επιστήμης της κοινωνιολογίας τα τελευταία χρόνια. Εξετάζεται ως μία μορφή συμβολικού πολιτιστικού κεφαλαίου την οποία καλλιεργούν τα άτομα στην προσπάθεια τους να δημιουργήσουν την ταυτότητα τους

(Bottrell, 2007 όπως αναφέρεται στο Silver, Rogers Silver, Siennick and Farkas, 2011: 539). Ορισμένοι κοινωνιολόγοι είδαν το σώμα ως ένα «έργο» με το οποίο τα άτομα ενεργούν ώστε να διαμορφώσουν τις δικές τους εμφανίσεις με σκοπό να παράγουν ένα «βλέμμα», μία εικόνα που αντανακλά τις δικές τους αντιλήψεις τους και τους στόχους που έχουν τα ίδια τα άτομα για τον εαυτό τους (Atkinson, 2003; Gimlin, 2002; Giddens, 1991; Shilling, 1993 όπως αναφέρονται στο Silver, Rogers Silver, Siennick and Farkas, 2011: 539).

Η προκατάληψη υπέρ των σωματικά ελκυστικών ανθρώπων σύμφωνα με πολλές μελέτες είναι ισχυρή. Οι ελκυστικοί άνθρωποι έχουν κοινωνικά επιθυμητά χαρακτηριστικά καθώς θεωρείται ότι είναι πιο ισχυροί από τους μη ελκυστικούς ανθρώπους, πιο κοινωνικοί και πιο ευτυχισμένοι (Dion, Berschied and Walster, 1972 όπως αναφέρεται στο Shahani-Denning, 2003 14). Οι ενήλικες κρίνουν τα παιδιά για τη σωματική τους ελκυστικότητα αλλά και τα παιδιά τόσο τους συνομηλίκους τους όσο και τους εκπαιδευτικούς τους με βάση τη σωματική τους ελκυστικότητα (Dion et. al., 1972).

Σύμφωνα με τους Polivy, Garner και Garfinkel (1986) οι γυναίκες στοχεύουν στο να είναι λεπτές και αδύνατες ώστε να είναι πιο ελκυστικές. Η ελκυστικότητα άλλωστε είναι αυτή η οποία παρακινεί και όσους κάνουν δίαιτα. Οι γυναίκες φαίνονται πρόθυμες να υποστούν σημαντικές στερήσεις. Στη μελέτη των DeJong και Kleck (1986) η παχυσαρκία φέρει μία αρνητική χροιά σε σχέση με άλλες μορφές σωματικής απόκλισης. Θεωρείται η παχυσαρκία ως ευθύνη του ίδιου του ατόμου σε σχέση με άλλες μορφές σωματικής απόκλισης όπως είναι μία αναπηρία, η τύφλωση κ.α.. Αναδεικνύεται επίσης η τάση των παχύσαρκων ατόμων να αποδίδουν τις αντιδράσεις των άλλων ατόμων στην εικόνα τους (στο Herman, Zanna and Higgins, 1986: 11-12).

Τα φυσικά ελκυστικά άτομα μπορεί να διαφέρουν συστηματικά σε διάφορα επίπεδα από τα λιγότερο σωματικά ελκυστικά άτομα. Αποδεικνύεται ότι είναι ιδιαίτερα σημαντικό σε μελέτες που χρησιμοποίησαν εικόνες για τη διερεύνηση της επίδρασης της παχυσαρκίας (Routh, 2009). Το σωματικό βάρος σχετίζεται να μεν με την ελκυστικότητα αλλά και γίνεται αντιληπτή και η συσχέτιση με την παραγωγικότητα και την αναμενόμενη αποτελεσματικότητα (όπως αναφέρεται στο Krawczyk, 2018: 152-153). Το 60% περίπου των υπέρβαρων γυναικών και το 40% των υπέρβαρων ανδρών αναφέρουν εμπειρίες διακρίσεων εις βάρος τους στον εργασιακό τους χώρο. Τεκμηριωμένα είναι και η μεροληψία κατά των ηλικιωμένων εργαζομένων (Rhode, 2009: 1039). Η σωματική ελκυστικότητα παίζει κεντρικό ρόλο στις ψυχοκοινωνικές εμπειρίες των ανθρώπων (Bowdring et. al., 2021: 241).

Τα πρότυπα και τα στερεότυπα για το σώμα μαθαίνονται μέσα από τα Μ.Μ.Ε. και από τις ταινίες. Τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, εκτίθενται σε πρότυπα και αναπτύσσουν τις αντιλήψεις τους όχι μόνο για την ελκυστικότητα και το φύλο αλλά και για το σώμα και το βάρος. Από μικρά τα παιδιά εκφράζουν τις προτιμήσεις τους για αδύνατους σωματότυπους (Tremblay, Lovsin, Zecevic and Lariviere, 2011). Τα μηνύματα των Μέσων σχετικά με το «αδύνατο» ως ιδανικό είναι τόσο διάχυτα και ισχυρά που είναι ικανά να επηρεάσουν την εκτίμηση του σώματος στους θεατές με αρνητικό τρόπο (Hohlstein, Smith and Atlas, 1998). Για τα αγόρια η εκτίμηση του σώματος τείνει να επηρεάζεται από την έκθεση σε χαρακτήρες Μέσων με «μυϊκό ιδανικό», π.χ. μεγάλοι μύες (Hargreaves and Tiggemann, 2009). Στις ταινίες της Disney οι πριγκίπισσες παρουσιάζουν ένα σώμα λεπτό, εξωπραγματικά λεπτή μέση και όμορφα χαρακτηριστικά ως θετικό και επιθυμητό στο γυναικείο φύλο (Lacroix, 2004) (όπως αναφέρονται στο Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson, and Birkbeck, 2016: 1911-1912).

Ωστόσο η κινηματογραφική εταιρεία κινουμένων σχεδίων της Disney παρουσίασε τον Σεπτέμβριο του 2022, για πρώτη φορά στην 85ετή κινηματογραφική της πορεία, μια plus size πρωταγωνίστρια, τη Bianca. Σε μία σειρά πειραματικών ταινιών μικρού μήκους της Disney παρουσιάζεται για πρώτη φορά μια γυναίκα με παραπάνω κιλά ως πρωταγωνίστρια. Όλα αλλάζουν με τη Bianca η οποία είναι μία μοναδική χορεύτρια η οποία «παλεύει με την ίδια της την αντανάκλαση, ξεπερνώντας τους φόβους και τις αμφιβολίες της, διοχετεύοντας την εσωτερική της δύναμη» (Lifo.gr, 27.10.2022).

Στη μελέτη των Melville και Maddalozzo (1988) πραγματοποιήθηκε η επίδειξη δύο βίντεο σε δυο τάξεις Λυκείου με τις γυμναστικές επιδείξεις δύο εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής. Ο ένας εκπαιδευτικός ήταν «σωματικά υγιής, λεπτός και σε φόρμα» και ο άλλος «σωματικά μη υγιής και εκτός φόρμας». Αποδεικνύεται ότι το επίπεδο της φυσικής κατάστασης επηρεάζει τις αντιλήψεις των μαθητών για τις ικανότητες του δασκάλου. Οι μαθητές θεώρησαν ότι έμαθαν περισσότερα από τον εκπαιδευτικό που ήταν αδύνατος από ότι έμαθαν από τον εκπαιδευτικό που ήταν «εκτός φόρμας» (Pennington, 2021: 49).

Οι Riniolo, Johnshon, Sherman και Miss (2006) διερεύνησαν αν οι καθηγητές που βαθμολογήθηκαν ως σωματικά ελκυστικοί από τους φοιτητές τους έλαβαν και υψηλότερες αξιολογήσεις για αυτό το λόγο. Εξέτασαν δεδομένα για τέσσερα πανεπιστήμια μέσα από τα διαθέσιμα δεδομένα στο www.ratemyprofessors.com. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι καθηγητές που βαθμολογήθηκαν ως σωματικά ελκυστικοί έλαβαν και υψηλότερες αξιολογήσεις σε σχέση με τους καθηγητές που βαθμολογήθηκαν ως μη ελκυστικοί (Riniolo et. al., 2006). Το www.ratemyprofessors.com είναι ένας ιστότοπος κριτικής, που ιδρύθηκε τον Μάιο του 1999 από τον John Swarceinski, μηχανικό λογισμικού, ο οποίος

επιτρέπει σε φοιτητές κολεγίων και πανεπιστημίων να εκχωρούν αξιολογήσεις σε καθηγητές και πανεπιστημιούπολεις αμερικανικών, канаδικών και βρετανικών πανεπιστημίων. Ο ιστότοπος αυτός περιλαμβάνει σήμερα πάνω 8.000 πανεπιστημιακά ιδρύματα κι κολέγια, 1,7 εκατομμύρια καθηγητές και πάνω από 19 εκατομμύρια αξιολογήσεις (Wikipedia.org). Στη μελέτη τους οι Bonds-Raacke και Raacke (2007) χρησιμοποίησαν δεδομένα του συγκεκριμένου ιστότοπου για να ερευνήσουν αν η σωματική ελκυστικότητα ενός καθηγητή επηρεάζει την ποιότητα του ως εκπαιδευτικού. Σε ένα δείγμα 118 κολεγίων και πανεπιστημίων βαθμολογήθηκαν 5070 εκπαιδευτικοί από 46040 φοιτητές από 01/2007 έως 05/2007. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ένας εκπαιδευτικός που εκλαμβάνεται ως σωματικά ελκυστικός δεν επηρεάζει το επίπεδο ευκολίας του μέσα στην τάξη. Όμως όταν ένας εκπαιδευτικός εκλαμβάνεται ως ελκυστικός είναι πιο πιθανό οι φοιτητές του να δώσουν περισσότερη προσοχή σε αυτόν τον καθηγητή μέσα στην τάξη. Οι φοιτητές αναζητούν επίσης βοήθεια από τους καθηγητές που τους αντιλαμβάνονται ως ελκυστικούς (Bonds-Raacke and Raacke, 2007: 3-4).

Οι σωματικά ελκυστικοί εκπαιδευτικοί έχουν ορισμένα πλεονεκτήματα όπως αποδεικνύουν μελέτες της κοινωνικής ψυχολογίας. Σύμφωνα με τις υποθέσεις των ερευνών οι σωματικά ελκυστικοί εκπαιδευτικοί είναι περισσότερο πιθανό να δημιουργήσουν ευνοϊκά συναισθήματα μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών και οι μαθητές είναι πιθανό να έχουν μεγαλύτερο κίνητρο να μάθουν από έναν πιο ελκυστικό εκπαιδευτικό (Liu, Hu and Furutan, 2013: 95). Η φυσική ελκυστικότητα έχει αποδειχθεί ότι επηρεάζει την αμεσότητα μέσα σε μία σχολική τάξη (Rinioli et. al., 2006). Τα επίπεδα αμεσότητας αυξάνονται όταν οι μαθητές έχουν σωματικά ελκυστικούς εκπαιδευτικούς (όπως αναφέρεται στο Liu, Hu and Furutan, 2013: 95).

2.5.3. Ύψος

Αν για τις γυναίκες είναι σημαντικό να είναι πιο αδύνατες, για τους άντρες είναι σημαντικό να είναι πιο ψηλοί. Οι Roberts και Herman εξετάζουν τα στοιχεία σχετικά με το ύψος και τη σημασία που έχει για τους ανθρώπους. Αποδεικνύεται ότι το ύψος είναι μέρος της φυσικής ελκυστικότητας χωρίς μεγάλη σημασία. Ο κόσμος φαίνεται να υιοθετεί την αντίληψη ότι το ύψος βελτιώνει τις προοπτικές τους. τα πραγματικά όμως στοιχεία δεν αποδεικνύουν αυτές τις αντιλήψεις (Herman, Zanna and Higgins, 1986: 12).

2.5.4. Περιποίηση - Καθαριότητα

Για τις γυναίκες υπαλλήλους ο πήχης έχει τεθεί πολύ ψηλά καθώς θα πρέπει να είναι εξαιρετικά περιποιημένες «για να τις πάρουν στα σοβαρά» (Gurung et. al., 2014 όπως αναφέρεται στο Slabbert, 2019: 176). Η εμφάνιση δεν είναι μόνο οπτική. Οι Levine και McBurney (1986) ερευνούν τα είδη των μυρωδιών που αναδίδουν οι άνθρωποι και το πώς

αντιδρούν οι άλλοι άνθρωποι σε αυτές. Οι οσμές μπορεί να είναι ελκυστικές και μη ελκυστικές όπως ισχύει και με άλλες πτυχές της εμφάνισης του ατόμου. Η όσφρηση είναι ένα σημαντικό στοιχείο της ανθρώπινης συμπεριφοράς γνωρίζοντας ότι οι άσχημες μυρωδιές μπορεί να έχουν δραματικά αποτελέσματα (Herman, Zanna and Higgins, 1986: 13).

2.6. Ένδυση - Στυλ ντυσίματος

Οι μαθητές καταναλώνουν την νεανική κουλτούρα μέσα από τη χρήση της γλώσσας, μέσα από τη μουσική και υιοθετώντας τη μόδα και το στυλ. Οι τάσεις της νεανικής κουλτούρας αλλάζουν τον τρόπο που όλοι οι υπόλοιποι σκεφτόμαστε πράγματα όπως είναι η τέχνη και η μόδα (Ladson-Billings, 2022). Η εξωτερική εμφάνιση αποτελεί ένα μήνυμα προς τους άλλους. Στην περίοδο της εφηβείας η εξωτερική εμφάνιση γίνεται ένας βασικός τρόπος επικοινωνίας μεταξύ των νέων αλλά και ένας βασικός τρόπος να μεταφέρουν μηνύματα προς τους μεγαλύτερους (Κιουρτσής, 2008: 5). Η εξωτερική εμφάνιση περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που γίνονται αντιληπτά από τους άλλους είτε άμεσα είτε έμμεσα. Τα στοιχεία αυτά πέρα από τα σωματικά χαρακτηριστικά είναι τα ρούχα, τα αξεσουάρ, τα καλλυντικά, το χτένισμα κ.α.. Το ντύσιμο θεωρείται σημαντική πτυχή της εξωτερικής εμφάνισης. Το στυλ ντυσίματος επηρεάζει τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές των ατόμων (W. F. Harrah, 2018: 707). Στις σύγχρονες κοινωνίες τα άτομα μαθαίνουν να ντύνονται μέσα από τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, το σινεμά, την τηλεόραση, τη λογοτεχνία, προσαρμόζοντας αντίστοιχα τους κανόνες του τι είναι αποδεκτό σε διαφορετικά πλαίσια (Workman and Freeburg, 2000 όπως αναφέρεται στο Gurung, Brickner, Leet and Punke, 2018: 554).

Τα άτομα οφείλουν να έχουν επίγνωση των μηνυμάτων που επικοινωνούν μέσω του ντυσίματός τους. το ντύσιμο επιτρέπει στα άτομα να γίνονται θετικά αντιληπτά από τα άλλα άτομα (Makina and Bosch, 2013 όπως αναφέρεται στο Slabbert, 2019: 176). Το ντύσιμο είναι μία βασική μορφή μη λεκτικής επικοινωνίας μέσω της οποίας το άτομο επικοινωνεί με συμβολικό τρόπο την κοινωνική του ταυτότητα. Η ανάγκη για αποδοχή έχει συσχετιστεί με τη συμμόρφωση στο ντύσιμο. Ως κύριοι παράγοντες που οδηγούν τα άτομα να συμμορφώνονται με έναν τρόπο ντυσίματος έχουν αναγνωριστεί η κουλτούρα, η ηλικία, το φύλο και η διαπροσωπική πίεση. Η επίδραση που ασκεί το στυλ ντυσίματος στις συμπεριφορές προσέγγισης μετριάζεται από το πώς ερμηνεύει κανείς τον εαυτό του. Τα άτομα με αλληλεξαρτώμενη αυτό-ερμηνεία είναι περισσότερο πρόθυμα να προσεγγίσουν άλλα άτομα με το ίδιο στυλ ντυσίματος (Kaiser, 1985 όπως αναφέρεται στο Harrah, 2018: 706-709). Τα ρούχα και οι αντιλήψεις σαφώς σχετίζονται (Smolak, Murnen and Myers, 2014 όπως αναφέρεται στο Gurung, Brickner, Leet and Punke, 2018: 553). Μελέτες δείχνουν

ότι τα άτομα στα 12 πρώτα δευτερόλεπτα μιας αλληλεπίδρασης κρίνουν την ικανότητα, την αξιοπιστία και την εμπιστοσύνη επηρεαζόμενα από τα ρούχα και τον τρόπο ντυσίματος (Furnham, Chan and Wilson, 2013 όπως αναφέρεται στο Gurung, Brickner, Leet and Punke, 2018: 554).

Τα ρούχα και τα παπούτσια είναι ένα σημαντικό κομμάτι της μη λεκτικής επικοινωνίας. Τα υποδήματα εκτός από ένα καταναλωτικό προϊόν για την προστασία των ποδιών είναι ένα εκφραστικό μέσο που μεταδίδει πληροφορίες σχετικά με το φύλο, την κατάσταση και την προσωπικότητα του ατόμου. Αν τα παπούτσια μας μόνο μεταφέρουν τόσες πληροφορίες, η συνολική φυσική μας εμφάνιση μεταφέρει ακόμη περισσότερες. Τα ρούχα έχουν μη λεκτική σημασία στο βάθος της ιστορίας. Για παράδειγμα ο Ιούλιος καίσαρας φορούσε πορφυρό χιτώνα κάθε φορά που οδηγούσε τους στρατιώτες του στη μάχη ώστε να γνωρίζουν όλοι ποιος είναι ο αρχηγός (Simoncic, 2016: 9-10).

Αν ζητηθεί από κάποιους να περιγράψουν την εικόνα που έχουν για ορισμένους επαγγελματίες, π.χ. για έναν γιατρό, έναν δικηγόρο κ.λπ. οι περιγραφές τους στην πλειοψηφία τους θα είναι παρόμοιες. Σύμφωνα με τους Noesjirwan και Crawford (1982) η πιο ισχυρή εικόνα που μπορεί ένας επαγγελματίας να προβάλλει στον κόσμο είναι μέσα από το ντύσιμο (όπως αναφέρεται στο Lang, 1986: 277). Ο τρόπος με τον οποίο επιλέγει το άτομο να παρουσιάσει τις επιλογές του στα ρούχα, στο στυλ των μαλλιών, τα κοσμήματα και το μακιγιάζ, δίνει σημαντικές πληροφορίες στους άλλους σχετικά με το επάγγελμα του, την καταγωγή του, την προσωπικότητα του, τις απόψεις και τις διαθέσεις του (Warnick, Kovacs Mazza and Darrow, 1998: 511).

Η εικόνα, η εξωτερική εμφάνιση και το ντύσιμο αποκτούν άλλη σημασία και βαρύτητα όταν αναφέρονται στην εκπαίδευση. Παλαιότερα υπήρχαν νομοθετημένοι κώδικες για το ντύσιμο των εκπαιδευτικών (dress code). Στις σημερινές κοινωνίες το ντύσιμο του εκπαιδευτικού είναι καθαρά θέμα γούστου αν και συναντά κανείς προκαταλήψεις σχετικά με τα κατάλληλα είδη ένδυσης στα σχολεία. Σε ένα σχολείο μπορεί να συναντήσει κανείς πολλά και διαφορετικά στυλ ντυσίματος ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που διευθυντές επιβάλλουν κατά κάποιον τρόπο έναν κρυφό ενδυματολογικό κώδικα στα σχολεία τους (Lang, 1986: 277). Στην Ελλάδα στις 6 Φεβρουαρίου 1982 καταργήθηκε δια νόμου η μπλε σχολική ποδιά που υποχρεωτικά φορούσαν οι μαθητές και οι μαθήτριες των δημόσιων σχολείων. Από τότε μέχρι και σήμερα οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί επιλέγουν τον τρόπο με τον οποίο θα ντυθούν ακολουθώντας τον γενικό κανόνα της ευπρεπούς εμφάνισης.

Σύμφωνα με τον Οδηγό Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς του Συνηγόρου του Πολίτη ρυθμίζεται η συμπεριφορά των δημοσίων υπαλλήλων στην Ελλάδα. Προβλέπεται στην

ενότητα συμπεριφορά και υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων μεταξύ άλλων κι η συμπεριφορά κατά την άμεση προσωπική ή μέσω τηλεφώνου επικοινωνία. Οφείλει ο δημόσιος υπάλληλος να συμπεριφέρεται με ευπρέπεια και σεβασμό και να έχει επιμελημένη και ευπρεπή εμφάνιση (Συνήγορος του Πολίτη, 2012: 49). Οι μαθητές δίνουν μεγάλη προσοχή κατά τη διάρκεια του πρώτου μαθήματος στην εμφάνιση. Αυτό πιθανόν να σημαίνει ότι τα ρούχα έχουν μεγάλη σημασία και επιρροή και εξυπηρετούν διάφορους ρόλους στη διδασκαλία στην τάξη, κυρίως κατά την πρώτη συνάντηση. Οι μαθητές μπορούν να κατασκευάσουν τη γνώμη τους για τους εκπαιδευτικούς μόνο βάση της φυσικής εμφάνισης (Simoncic, 2016: 49). Σε πολλά σχολεία, όπως και σε επιχειρήσεις, υπάρχουν κανόνες ένδυσης. Οι κανόνες ειδικά στα σχολεία έχουν ως στόχο να εμποδίσουν τους μαθητές από το να φορούν ρούχα τα οποία θα μπορούσαν να θεωρηθούν προκλητικά από τους άλλους. Οι ενδυματολογικοί κανόνες είναι συνηθισμένοι είναι όμως ασαφής και μπερδεμένη η αποτελεσματικότητά τους (Johnston, 2009 όπως αναφέρεται στο Gurung, Brickner, Leet and Punke, 2018: 553). Οι ενδυματολογικοί κώδικες και η παρουσίαση των εκπαιδευτικών ενέχει το στοιχείο της παράδοσης αλλά και της πειθαρχίας. Υπάρχουν ισχυρά και παραδοσιακά συντηρητικές και δεσμευτικές πεποιθήσεις που αφορούν των κώδικα ενδυμασίας ενός εκπαιδευτικού (Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 332).

Οι εκπαιδευτικοί με επίσημο στυλ ένδυσης κρίνονται συνήθως πιο αξιόπιστοι και ικανοί. Σύμφωνα με έρευνα, οι μαθητές που είδαν φωτογραφίες εκπαιδευτικών με επίσημο ένδυμα έδειξαν περισσότερη εμπιστοσύνη στην ποιότητα της εκπαίδευσής τους και της ετοιμότητάς τους σε σχέση με τους μαθητές που είδαν τις φωτογραφίες των πρόχειρα και καθημερινά ντυμένων εκπαιδευτικών. Το επίσημο στυλ ένδυσης του εκπαιδευτικού φαίνεται ότι δίνει στους μαθητές την εντύπωση ενός ικανού και αξιόπιστου εκπαιδευτικού καθώς και ότι παρακολουθούν ένα υψηλής ποιότητας ακαδημαϊκό ίδρυμα (Carr et. al., 2009 όπως αναφέρεται στο Aruguete, Slater and Mwaikinda, 2017: 495-496). Υπάρχουν όμως μελέτες που φέρνουν διαφορετικά αποτελέσματα. Αποδεικνύουν την επιρροή του τρόπου ντυσίματος του εκπαιδευτικού αλλά με διαφορετικά αποτελέσματα. Σύμφωνα με τους Sebastian και Bristow (2008) οι εκπαιδευτικοί με casual ντύσιμο βαθμολογήθηκαν ως πιο συμπαθείς. Η μελέτη των Dunbar και Sergin (2012) έδειξε ότι οι μαθητές θυμούνται περισσότερο από το μάθημα όταν οι εκπαιδευτικοί είναι ντυμένοι με μέτρια επίσημα ρούχα, παρά με επίσημα (όπως αναφέρεται στο Aruguete, Slater and Mwaikinda, 2017: 496).

Η μελέτη της Anke Slabbert (2019) διερεύνησε το πώς οι αντιλήψεις των φοιτητών για τον τρόπο ντυσίματος του εκπαιδευτικού επηρεάζουν τα συμπεράσματα που βγάζουν οι φοιτητές για τις επαγγελματικές ικανότητες των διδασκόντων. Τα ευρήματα αποδεικνύουν

ότι ο ενδυματολογικός κώδικας των εκπαιδευτικών πράγματι επηρεάζει τις αντιλήψεις των φοιτητών για τις ιδιότητες των εκπαιδευτικών στο εργασιακό τους περιβάλλον και στο ακαδημαϊκό επίπεδο. Στην έρευνα συμμετείχαν 102 φοιτητές από το Central University of Technology στο Welkom της επαρχίας Free State της Νοτίου Αφρικής. Από τους 102 φοιτητές το 60% ήταν γυναίκες και απάτησαν σε μια δομημένη έρευνα με εικονογραφημένες φιγούρες διαφορετικών τρόπων ένδυσης και διαστάσεις επαγγελματικής ικανότητας όπως οργάνωση, προετοιμασία, γνώση, δικαιοσύνη, αξιοκρατία και σχέση. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα οι φοιτητές αντιλαμβάνονται πιο θετικά τους εκπαιδευτικούς, άντρες και γυναίκες, που είναι ντυμένοι επαγγελματικά σε σχέση με τους πιο casual καθημερινά ντυμένους εκπαιδευτικούς. Οι γυναίκες κι οι άντρες φοιτητές δεν επηρεάστηκαν διαφορετικά από το στυλ ντυσίματος των εκπαιδευτικών (A. Slabbert, 2019: 176).

Σύμφωνα με την έρευνα των Gurung, Brickner, Leet και Punke (2018) σε φοιτητές του Πανεπιστημίου Midwestern αποδείχτηκε ότι ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται οι φοιτητές τις γυναίκες σχετίζεται σημαντικά με τον κώδικα ντυσίματος. Δόθηκαν στους 89 συμμετέχοντες φοιτητές, 62 γυναίκες και 27 άντρες, πέντε φωτογραφίες γυναικών ντυμένων σύμφωνα με τον προβλεπόμενο ενδυματολογικό κώδικα και πέντε φωτογραφίες γυναικών ντυμένων εκτός κανόνων. Οι συμμετέχοντες βαθμολόγησαν τις καλοντυμένες γυναίκες υψηλότερα από τις γυναίκες που δεν ακολούθησαν τον ενδυματολογικό κώδικα. Σύμφωνα με τα ευρήματα ο τρόπος με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα άτομα μία γυναίκα σχετίζεται άμεσα με το ντύσιμο σύμφωνα με τον ενδυματολογικό κώδικα. Το να γίνονται γρήγορες κρίσεις αγνώστων με διαφορετικό ντύσιμο απέδωσε στατιστικά σημαντικές διαφορές (Gurung, Brickner, Leet and Punke, 2018: 554-556).

Όλα τα άτομα έχουν μία εικόνα για το πώς πρέπει να είναι οι εκπαιδευτικοί, για το πώς πρέπει να συμπεριφέρονται και πώς πρέπει να ντύνονται. Αυτές οι εικόνες είναι ένας συνδυασμός από μνήμες που έχει ο κάθε ένας από τη δική του εκπαίδευση καθώς και από τις επιρροές της κουλτούρας της κοινωνίας της οποίας είναι μέλος. Στη μελέτη των Rutherford, Conway και Murphy (2015) διερευνάται αν το ντύσιμο ως πρακτική εξουσίας είναι σημαντικό μέρος του ιστού της επαγγελματικής σχολικής ζωής. Πρόκειται για μία ποιοτική έρευνα μέσω προσωπικών συνεντεύξεων 17 έμπειρων εκπαιδευτικών, 12 γυναικών και 5 αντρών. Σύμφωνα με τα σχόλια των ίδιων των εκπαιδευτικών στις συνεντεύξεις τους «ο εκπαιδευτικός πρέπει να είναι κατάλληλα ντυμένος», «Δεν πας ούτε σε κηδεία ούτε σε νυχτερινό κέντρο ή μπαρ», «Τα ρούχα σου σου δίνουν μία αίσθηση βαρύτητας», «Αν μεις ατημέλητος οι μαθητές θα σε αντιμετωπίσουν ως ατημέλητο», «Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ντύνονται κατάλληλα». Το στυλ ντυσίματος είναι σημαντικό

στοιχείο της συνολικής εικόνας των εκπαιδευτικών (Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 331).

Στην Ιρλανδία ο σύλλογος διδασκόντων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης υποστηρίζει ότι είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτικό να δημιουργήσει μία ατμόσφαιρα που να ευνοεί την μάθηση και ένας από τους παράγοντες που ευνοούν τη δημιουργία αυτής της ατμόσφαιρας είναι και η εμφάνιση (Department of Education and Science, 2006: 5, όπως αναφέρεται στο Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 332). Είναι ισχυρή η ανάγκη των εκπαιδευτικών να «δείχνουν σωστά» και να «ταιριάζουν» (Watkins, 2010, σ: 248 όπως αναφέρεται στο Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 331).

Ο τρόπος που ντύνεται κάποιος είναι ένας από τους παράγοντες που επηρεάζουν την εικόνα που σχηματίζουν οι άλλοι γι' αυτόν. Είναι ένας τρόπος να διαχειριστεί κανείς την εικόνα του, ένας τρόπος να παρουσιάσει τον εαυτό του στους άλλους (Helvacı, 2011: 871). Ακόμη και το χρώμα των ρούχων που επιλέγει κάποιος να φορέσει αντικατοπτρίζει τη διάθεση του, το μαύρο δηλώνει κακή διάθεση και το κόκκινο τη χαρά. Σύμφωνα με τη θεωρία των χρωμάτων, τα χρώματα έχουν μεγάλη σημασία στη ζωή του ανθρώπου διότι προκαλούν συναισθήματα (Shatalova, 2002). Με βάση έρευνα για την επιρροή των χρωμάτων στις εντυπώσεις φοιτητών, φαίνεται πως η εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού και ο ωραίος συνδυασμός των χρωμάτων στο ντύσιμο του και η αισθητική του γενικότερα, επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία στο επίπεδο της επικοινωνίας (Shatalova, 2002: 88). Όσον αφορά το στυλ του ντυσίματος και κυρίως για το μοντέρνο, οι απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών διασπείρονται. Θεωρητικά, το μοντέρνο ντύσιμο είναι πιο κοντά στο ντύσιμο των μαθητών και ενδεχομένως να δημιουργεί την εντύπωση της ύπαρξης κοινών στοιχείων μεταξύ τους, όπως και να ικανοποιεί αισθητικά τους μαθητές με αποτέλεσμα να βελτιώνει την επαφή και την επικοινωνία με τους εκπαιδευτικούς. Και οι δύο αυτές περιπτώσεις ευνοούν τη δημιουργία καλών διαπροσωπικών σχέσεων, όμως η διασπορά των αποτελεσμάτων δεν οδηγεί με ασφάλεια σε τέτοια συμπεράσματα (Αναγνωστοπούλου, 2005: 160, 164). Από την πλευρά τους οι μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης δεν ενδιαφέρονται για τον τρόπο που ντύνεται ο δάσκαλος τους με ποσοστό 56,3% (Αγγελόπουλος, 2008: 49). Προκύπτει επομένως το ενδιαφέρον να διερευνηθούν και οι απόψεις των μαθητών της Α' Γυμνασίου σχετικά με την επιρροή της εξωτερικής εμφάνισης των εκπαιδευτικών τους.

Τα ρούχα είναι «λόγοι», είναι μία δήλωση που κάνει κανείς συνειδητά και ντύνεται ένα μέρος της καθημερινής παρουσίας του εαυτού του. Τα ρούχα δεν είναι μόνο αντικείμενα αλλά και εικόνες που επικοινωνούν νοήματα διακριτικά, ίσως λόγω της στενής σχέσης που έχουν με το σώμα αλλά και το ίδιο το πρόσωπο που τα χρησιμοποιεί. Τα ρούχα

συνδέονται και αντιπροσωπεύουν το άτομο που τα φοράει (Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 331).

2.7. Ατομικά Γνωρίσματα

Μεγάλος αριθμός μελετών έχουν ερευνήσει και αποδείξει ότι μία σειρά δημογραφικών χαρακτηριστικών , όπως μεταξύ άλλων η ελκυστικότητα (Riniolo, et. al., 2006), η ηλικία (Wilson, Beyer and Monteiro, 2014) και το φύλο (Miles & House, 2015), των εκπαιδευτικών μπορεί να επηρεάσει αξιολογήσεις διδασκαλίας των μαθητών (όπως αναφέρεται στο Arugnete, Slater and Mwaikinda, 2017: 494).

Μεταξύ των παραγόντων που επηρεάζουν τη δημιουργία καλών διαπροσωπικών σχέσεων σε ένα σχολικό περιβάλλον είναι τα ατομικά γνωρίσματα και οι συμπεριφορές των εκπαιδευτικών, τα ατομικά γνωρίσματα και οι συμπεριφορές των μαθητών, η διεύθυνση του σχολείου, ο σύλλογος διδασκόντων και οι γονείς των μαθητών (Αναγνωστοπούλου, 2005). Τα ατομικά γνωρίσματα των εκπαιδευτικών που ασκούν επιρροή στις αλληλεπιδράσεις των εκπαιδευτικών με τους μαθητές είναι το φύλο, η ηλικία.

2.7.1. Φύλο

Στην αγγλική γλώσσα ο όρος «φύλο» αποδίδεται με δύο όρους «gender» και «sex». Ο όρος sex σημαίνει γένος και αναφέρεται στα βιολογικά χαρακτηριστικά και την ανατομία. Ο όρος gender σημαίνει φύλο και αναφέρεται στις κοινωνικές αντιλήψεις περί φύλων, για το αρσενικό και το θηλυκό σε μία κοινωνία (Gampbell, Shirley and Candy, 2004).

Σύμφωνα με πολλές έρευνες ο όρος φύλο αναφέρεται κυρίως στη βιολογική του διάσταση, το οποίο καθορίζεται από τη φύση με βάση τα βιολογικά χαρακτηριστικά του ατόμου. Σε ορισμένες έρευνες αναφέρονται κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ή και συμπεριφορές που μπορεί να υιοθετήσει ένα άτομο με βάση το βιολογικό του φύλο. Για τις κοινωνικές επιστήμες το φύλο συνδέεται και με κοινωνικές παραμέτρους. Το φύλο εξετάζεται παράλληλα με τους κοινωνικούς ρόλους του ατόμου και σύμφωνα με κάποιες θεωρίες δεν γεννιέται κάποιος απλά άνδρας ή γυναίκα αλλά γίνεται ακολουθώντας και υιοθετώντας τα αντίστοιχα κοινωνικά πρότυπα (Βάσσιου, 2020: 13).

Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. κατά την πρώιμη παιδική ηλικία είναι πολύ σημαντικός στην ανάπτυξη του ρόλου του φύλου, καθώς αυτά τα χρόνια είναι καθοριστικά και τα Μέσα αποτελούν ένα σημαντικό παράγοντα κοινωνικοποίησης. Τα γυναικεία πρότυπα και στερεότυπα στα μέσα ενημέρωσης επηρεάζουν τις στάσεις τόσο των γυναικών όσο και των αντρών σχετικά με το φύλο, αν και για τα κορίτσια τα αποτελέσματα είναι ισχυρότερα σε σχέση με τα αγόρια (Bussey and Bandura, 1999 όπως αναφέρεται στο Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson and Birkbeck, 2016: 1909). Οι ταινίες με πριγκίπισσες της Disney από το 1937 έως

το 2009 προβάλλουν ισχυρά μηνύματα των παραδοσιακών στερεοτύπων για τον ρόλο του φύλου για τα κορίτσια και τις γυναίκες (π.χ. σωματικά αδύνατες κ.α.), αν και τα τελευταία χρόνια οι ηρωίδες της έχουν γίνει πιο σύνθετες (England, Descartes and Collier-Meek, 2011 όπως αναφέρεται στο Coyne, Linder, Rasmussen, Nelson and Birkbeck, 2016: 1910).

Είναι πολλές οι μελέτες που έχουν ασχοληθεί με την επιρροή του φύλου, είτε του εκπαιδευτικού είτε του μαθητή, στην ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Το φύλο των μαθητών ασκεί επιρροή στις στάσεις των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς αλλά και οι εκπαιδευτικοί αποδεικνύεται ότι μπορεί να συμπεριφερθούν διαφορετικά στους μαθητές, ανάλογα με το φύλο τους (Croll and Moses, 1990). Τα κορίτσια περισσότερο από τα αγόρια έχουν την τάση να ζητούν την επαφή με τον εκπαιδευτικό και να αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις μαζί του (Brophy and Good, 1974). Τα κορίτσια επίσης έχουν τη συμπάθεια των εκπαιδευτικών περισσότερο από τα αγόρια τα οποία τους ενοχλούν είτε με τη φλυαρία τους και τη γενικότερη απείθαρχη συμπεριφορά τους (Χατζή και Παπαδάτου, 1990). Σύμφωνα με τις απόψεις των ίδιων των μαθητών οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν τα κορίτσια με περισσότερη επιείκεια ενώ στα αγόρια συμπεριφέρονται περισσότερο επιθετικά (Χατζηδήμου και Ταρατόρη, 2000) (όπως αναφέρονται στο Γεωργίου, 2017: 34). Οι γυναίκες εκπαιδευτικοί είναι πιο αποτελεσματικές σε μικρά παιδιά καθώς δείχνουν περισσότερη φροντίδα και μητρικά αισθήματα ενώ οι άντρες εκπαιδευτικοί έχουν καλύτερη επικοινωνία και είναι πιο αποτελεσματικοί με τους μεγαλύτερους μαθητές (Σαββίδου, 1996 όπως αναφέρεται στο Γεωργίου, 2017: 36; Αναγνωστοπούλου, Αρβανίτη, και Κανταρτζή, 2004).

Σύμφωνα με τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς, φαίνεται ότι οι γυναίκες επηρεάζουν θετικότερα τις διαπροσωπικές σχέσεις από ότι οι άντρες εκπαιδευτικοί (Αναγνωστοπούλου, 2005: 164). Στη συγκεκριμένη έρευνα διερευνήθηκαν οι απόψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στις διαπροσωπικές σχέσεις που έχουν με τους μαθητές. Σχετικά με το φύλο των εκπαιδευτικών, ένα ποσοστό 33,9% δηλώνει πως οι γυναίκες ευνοούν την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων πάρα πολύ και ένα ποσοστό 33,5% δηλώνει πολύ. Από τις απόψεις των ίδιων των μαθητών σχετικά με την επιρροή του φύλου τους στις στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι τους προκύπτει ότι το φύλο αποτελεί σημαντικό παράγοντα ο οποίος επηρεάζει την ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών, δεδομένου ότι αναπτύσσονται θετικότερες στάσεις και προσδοκίες απέναντι στα κορίτσια και περισσότερες επιπλήξεις στα αγόρια (Κυρίτσης 2011: 193-194). Έχει επομένως μεγάλο ενδιαφέρον να διερευνηθεί η άποψη που έχουν οι ίδιοι οι μαθητές για το φύλο των εκπαιδευτικών τους. Προτιμούν άντρα ή γυναίκα εκπαιδευτικό; Σε έρευνα που διεξήχθη σε μαθητές Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης φαίνεται

ότι οι μαθητές μοιράζονται. Το 41,1% δεν έχει ιδιαίτερη προτίμηση ενώ το 42,4% προτιμά γυναίκα και μόλις το 16,6% άντρα (Αγγελόπουλος, 2008: 48). Ενδιαφέρον αποκτά η διερεύνηση των αντίστοιχων απόψεων μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα της Α' Γυμνασίου, μαθητών που βρίσκονται στο μεταβατικό στάδιο αλλαγής βαθμίδας εκπαίδευσης.

Διάφορες μελέτες σε πολλές χώρες της Ευρώπης έχουν ως αντικείμενο τους τη διερεύνηση του εντοπισμού μεροληψίας ως προς το φύλο. Ο Lindahl (2007) παρατήρησε ότι οι Σουηδοί εκπαιδευτικοί αξιολογούν πιο γενναιόδωρα τις μαθήτριες στα απολυτήρια τους. Τα ίδια περίπου αποτελέσματα δίνουν και οι μελέτες του Angelo (2014) στην Πορτογαλία και των Falch και Naper (2013) για τα λύκεια της Νορβηγίας. Στα λύκεια της Γερμανίας διαπιστώθηκε από τον Kiss (2013) ότι τα κορίτσια λαμβάνουν υψηλότερους βαθμούς (όπως αναφέρονται στο Krawczyk, 2018: 152). Από τους Daffy, Warren και Walsh (2001) διερευνήθηκαν οι επιπτώσεις του φύλου του μαθητή, του εκπαιδευτικού και το αντικείμενο του μαθήματος στην τάξη σε 597 μαθητές, 294 αγόρια και 303 κορίτσια, και σε 36 εκπαιδευτικούς, 28 άντρες και 8 γυναίκες. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας οι γυναίκες εκπαιδευτικοί έχουν την τάση να αλληλεπιδρούν περισσότερο με αγόρια μαθητές παρά με μαθήτριες (Daffy, Warren and Walsh, 2001: 597-599).

2.7.2. Ηλικία

Η ελκυστικότητα συχνά σχετίζεται έντονα με τη νεανικότητα. Χαρακτηριστικά που σχετίζονται με την ηλικία του προσώπου χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της φυσικής ελκυστικότητας. Υπάρχει προφανή προτίμηση για πρόσωπα με νεανική εμφάνιση. Ο λόγος στον οποίο μπορεί να οφείλεται αυτή η μεροληψία, υπέρ της νεότερης εμφάνισης, μπορεί να είναι ότι οι νέοι τείνουν να έχουν λιγότερα ηλικιακά χαρακτηριστικά προσώπου π.χ. οι ρυτίδες, η συμμετρία του προσώπου κ.α. (Langlois et. al., 2000; Kiiski et. al., 2016 όπως αναφέρεται στο Pennington, 2021: 50-51).

Σύμφωνα με έρευνες η συμπεριφορά των εκπαιδευτικών καθώς και το έργο τους επηρεάζεται από την ηλικία τους. Οι νεότεροι σε ηλικία εκπαιδευτικοί είναι πιο επιθυμητοί από τους μαθητές και οι ίδιοι αισθάνονται πιο φιλικά απέναντι τους (Μπόμπα: 1995 όπως αναφέρεται στο Γεωργίου, 2017: 36). Από την άλλη πλευρά καθώς μεγαλώνουν οι μαθητές η εξάρτηση τους από τους εκπαιδευτικούς μειώνεται (Fontana, 1994 όπως αναφέρεται στο Γεωργίου, 2017: 34). Στη μελέτη των Arbuckle και Williams (2003) 352 φοιτητές, ακούγοντας ηχογραφημένες διαλέξεις εκπαιδευτικών βαθμολόγησαν τους νέους άντρες εκπαιδευτικούς υψηλότερα από τις νέες γυναίκες εκπαιδευτικούς. Στόχος της μελέτης ήταν η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ των αντιλήψεων των φοιτητών για τους

εκπαιδευτικούς, την εκφραστικότητα τους, την ηλικία τους και τυχόν προκαταλήψεις των φύλων (Arbuckle and Williams, 2003: 507).

Οι νεότεροι εκπαιδευτικοί ευνοούν περισσότερο την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων, σύμφωνα με τις απόψεις των ίδιων των εκπαιδευτικών με ένα υψηλό ποσοστό 51,7%. Νέοι σύμφωνα με την έρευνα θεωρούνται οι εκπαιδευτικοί έως 30 ετών. Με ποσοστό 44,6% θεωρείται ότι ευνοούν την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων οι εκπαιδευτικοί 31 με 45 ετών, ενώ οι εκπαιδευτικοί ηλικίας 46 και πάνω ευνοούν λίγο με ποσοστό 47,7% (Αναγνωστοπούλου, 2005: 158). Όσον αφορά τη σκοπιά των ίδιων των μαθητών, οι μισοί δεν ενδιαφέρονται για την ηλικία του δασκάλου τους με ποσοστό 49,7% αλλά το 31,8% προτιμάει ο δάσκαλος να είναι κάτω των 30 ετών (Αγγελόπουλος, 2008: 48). Η παρούσα έρευνα ενδιαφέρεται για τις προτιμήσεις μαθητών της Α' Γυμνασίου σχετικά με το φύλο του εκπαιδευτικού.

Η σωματική προκατάληψη των μαθητών απέναντι στους ηλικιακά μεγαλύτερους εκπαιδευτικούς αποδεικνύεται από μία σειρά μελετών, υπάρχει όμως η τάση να αποδυναμώνεται με το πέρασμα από το δημοτικό στο γυμνάσιο. Επόμενες έρευνες έχουν δείξει ότι τα ηλικιωμένα άτομα αντιμετωπίζονται αρνητικά τόσο από μαθητές, εφήβους, νέους αλλά και ενήλικους (Pennington, 2021: 48). Η ηλικία επηρεάζει τις αξιολογήσεις της ελκυστικότητας καθώς οι νεότεροι εκπαιδευτικοί λαμβάνουν υψηλότερες αξιολογήσεις. Οι νεότεροι εκπαιδευτικοί θεωρούνται πιο ελκυστικοί αλλά και πιο προσιτοί (Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 5).

Ο Pennington και οι συνεργάτες του (Curtner-Smith and Wind, 2020abc) διαπιστώνουν ότι οι μαθητές έχουν στερεότυπα που σχετίζονται με την ηλικία των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής, ήδη από τα εννέα τους χρόνια. Οι αντιλήψεις τους ήταν καλύτερες για τους νεότερους εκπαιδευτικούς σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους εκπαιδευτικούς (2020a). Η έρευνα επαναλήφθηκε σε μαθητές γυμνασίου και διαπιστώθηκε ότι η μεροληψία παραμένει αν και εξασθενεί μερικώς (2020b). Στην τρίτη έρευνα βρέθηκε ότι οι φοιτητές αντιμετωπίζουν θετικότερα όσους εκπαιδευτικούς φαίνονται νέοι σε σχέση με όσους φαίνονται μεσήλικες (2020c). Τα ευρήματα αυτά ίσως να οφείλονται στο, μέσω αρνητικής κοινωνικοποίησης, στερεότυπο ότι η δραστηριότητα της γυμναστικής είναι για μικρότερους σε ηλικία (Pennington, 2021: 50).

3. Μεθοδολογία έρευνας

Πρόκειται για μια πρωτογενής ποσοτική έρευνα η οποία καλείται να μετρήσει την επιρροή του φύλου και της ηλικίας του εκπαιδευτικού στην διαμόρφωση των στάσεων των μαθητών απέναντι του, καθώς και την επιρροή της εξωτερικής εμφάνισης του εκπαιδευτικού, τη φυσική του ελκυστικότητα και το ντύσιμο του, στην διαμόρφωση της πρώτης εντύπωσης των μαθητών απέναντι του και της ανάπτυξης καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους.

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ηλικία, το φύλο και την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, τη φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο, με τη θετική στάση που κρατούν οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στον εκπαιδευτικό.

3.1. Συλλογή δεδομένων

Για τη συλλογή των δεδομένων της παρούσας έρευνας θεωρήθηκε απαραίτητο να καταρτιστεί ένα ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε μετά από τη μελέτη των,

Βράνα, Β. (2020). *Έρευνα στη Δημόσια Διοίκηση*. ΔΙΠΑΕ (Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στα Πλαίσια του ΜΠΣ 'Δημόσια Διοίκηση'),

των εγχειριδίων Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική,

Παπαναστασίου, Ε.Κ., & Παπαναστασίου, Κ. (2014). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας Β*. (2^η έκδοση), Λευκωσία. και

Αναγνωστοπούλου, Μ. (2005). *Οι Διαπροσωπικές Σχέσεις Εκπαιδευτικών και Μαθητών στη σχολική τάξη. Θεωρητική ανάλυση και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη (σ. 242),

καθώς και τη μελέτη πολλών ερευνών. Το ερωτηματολόγιο δόθηκε πιλοτικά για ανατροφοδότηση σε εκπαιδευτικούς Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και σε (36) μαθητές Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της πόλης των Σερρών. Μετά από τις απαραίτητες διορθώσεις, που προέκυψαν στην παρουσίαση και διατύπωση των ερωτήσεων, το ερωτηματολόγιο πήρε την τελική του μορφή, όπως παρουσιάζεται στο Παράρτημα Ι, στο τέλος της παρούσας ερευνητικής εργασίας.

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας δημιουργήθηκε ηλεκτρονικά, χρησιμοποιώντας το εργαλείο Google Forms για την κατασκευή φορμών της Google Docs. Η αποστολή του

ερωτηματολογίου (<https://forms.gle/KEdbPPEbeNSqG1p37>) έγινε ηλεκτρονικά στις διευθύνσεις ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) των συμμετεχόντων καθώς και με τη χρήση των εφαρμογών επικοινωνίας μέσω διαδικτύου, Viber και Messenger. Οι απαντήσεις καταγράφηκαν αυτόματα σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων.

Η μέθοδος δειγματοληψίας που επιλέχθηκε για τη συγκεκριμένη έρευνα είναι η δειγματοληψία χωρίς πιθανότητα. Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκε η δειγματοληψία ευκολίας ή ευχέρειας με γνώμονα την ευκολία και τη διαθεσιμότητα των μελών του δείγματος (Ζαφειρόπουλος, 2015). Απάντησαν όσοι μαθητές ήταν διαθέσιμοι να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο που στάλθηκε από τα σχολεία τους στα e-mails των ίδιων ή των γονέων και κηδεμόνων τους. Για την επιλογή των συμμετεχόντων δε χρειάστηκε η εφαρμογή ειδικών κριτηρίων, παρά μόνο η δυνατότητα πρόσβαση στο διαδίκτυο, η ύπαρξη λογαριασμού ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για την παραλαβή του ερωτηματολογίου.

3.2. Καθορισμός πληθυσμού και δείγματος

Η παρούσα έρευνα στοχεύει να διερευνήσει τις απόψεις των μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφερειακής Ενότητας Β Κυκλάδων και συγκεκριμένα των μαθητών της Θήρας, σχετικά με την επιρροή των ατομικών και εξωτερικών χαρακτηριστικών του εκπαιδευτικού στη διαμόρφωση των δικών τους εντυπώσεων και στάσεων απέναντι του. Τον πληθυσμό επομένως της έρευνας αποτελούν όλοι οι μαθητές των Γυμνασίων, του Γενικού Λυκείου και του ΕΠΑΛ που φοιτούν στο νησί της Σαντορίνης. Ο αριθμός των μαθητών της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης του νησιού ανέρχεται στους 1200 περίπου.

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται από 111 μαθητές (N=111). Εξ αυτών οι 41 (36,9%) είναι μαθητές του Γενικού Λυκείου, οι 14 (12,6%) είναι μαθητές του ΕΠΑΛ και οι 56 (50,5%) είναι μαθητές Γυμνασίου. Το 55% του δείγματος αποτελείται από κορίτσια (61) και το 45% από αγόρια (50).

3.3. Δομή του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας αποτελείται από τρία βασικά μέρη :

1. Εισαγωγικό σημείωμα - αναφέρεται ο λόγος για τον οποίο διεξάγεται η παρούσα έρευνα και αναφέρεται ο σκοπός της έρευνας συνοπτικά. Τονίζεται τόσο η εμπιστευτικότητα των απαντήσεων, όσο και η ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων των ερωτώμενων. Οι συλλεγόμενες απαντήσεις είναι ανώνυμες, δεν απαιτούν την καταγραφή κανενός προσωπικού δεδομένου και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για τους σκοπούς της συγκεκριμένης έρευνας.

2. Κυρίως Μέρος - Το ερωτηματολόγιο έχει τη μορφή πίνακα, είναι χωρισμένο σε τέσσερις ενότητες και περιλαμβάνει συνολικά 19 ερωτήσεις με τη μορφή δηλώσεων.

Η πρώτη ενότητα αφορά την επιρροή του φύλου του εκπαιδευτικού στη θετική στάση των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό περιλαμβάνοντας 2 δηλώσεις, ο εκπαιδευτικός να είναι άντρας και ο εκπαιδευτικός να είναι γυναίκα.

Η δεύτερη ενότητα αφορά την επιρροή της ηλικίας του εκπαιδευτικού περιλαμβάνοντας 4 δηλώσεις, ο εκπαιδευτικός να είναι έως 35 ετών, ο εκπαιδευτικός να είναι από 36 έως 45 ετών, ο εκπαιδευτικός να είναι από 46 έως 55 ετών και ο εκπαιδευτικός να είναι από 56 ετών και άνω.

Η Τρίτη ενότητα αφορά την επιρροή της φυσικής ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού και περιλαμβάνει 7 δηλώσεις, ο εκπαιδευτικός να είναι άνω του μετρίου αναστήματος, ο εκπαιδευτικός να είναι κάτω του μετρίου αναστήματος, ο εκπαιδευτικός να έχει περισσότερο βάρος από το μέσο όρο, ο εκπαιδευτικός να είναι αδύνατος/γυμνασμένος, ο εκπαιδευτικός να έχει ωραία χαρακτηριστικά προσώπου, ο εκπαιδευτικός να έχει ωραία μάτια και ο εκπαιδευτικός να είναι περιποιημένος και καθαρός.

Η τέταρτη ενότητα αφορά την επιρροή που ασκεί το ντύσιμο του εκπαιδευτικού και περιλαμβάνει 6 δηλώσεις, ο εκπαιδευτικός να ντύνεται επίσημα, ο εκπαιδευτικός να ντύνεται κλασικά, ο εκπαιδευτικός να ντύνεται μοντέρνα, ο εκπαιδευτικός να ντύνεται πρόχειρα, ο εκπαιδευτικός να ντύνεται με μαύρα και σκουρόχρωμα ρούχα και ο εκπαιδευτικός να ντύνεται με ανοιχτόχρωμα/φωτεινά ρούχα.

Οι δύο πρώτες ενότητες αφορούν τη διερεύνηση της επιρροής των ατομικών γνωρισμάτων του εκπαιδευτικού στη στάση των μαθητών απέναντι του. Η τρίτη και τέταρτη ενότητα αφορούν τη διερεύνηση της επιρροής της εξωτερικής εμφάνισης του εκπαιδευτικού στις εντυπώσεις που σχηματίζουν οι μαθητές για τον ίδιο.

3. Δημογραφικά Στοιχεία - πρόκειται για τρεις ερωτήσεις που αφορούν τα χαρακτηριστικά των ερωτώμενων μαθητών. Οι ερωτήσεις αυτές έχουν ως στόχο τη συλλογή στοιχείων των συμμετεχόντων μαθητών σχετικά με το φύλο στο οποίο ανήκουν, τη βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία φοιτούν, Γυμνάσιο, Γενικό Λύκειο ή ΕΠΑΛ, την τάξη φοίτησης Α, Β ή Γ, καθώς και την χώρα καταγωγής τους μιας και ο πληθυσμός των κατοίκων της Θήρας είναι πολυπολιτισμικός.

3.4. Ερωτήσεις

Η τελική μορφή του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει 23 ερωτήσεις κλειστού τύπου, που είναι στο σύνολό τους υποχρεωτικές. Οι κλίμακες που χρησιμοποιήθηκαν είναι οι κλίμακες

διάταξης γιατί επιτρέπουν την ακόλουθη στατιστική επεξεργασία και ανάλυση των αποτελεσμάτων. Πρόκειται για καταφατικά διατυπωμένες προτάσεις με συγκεκριμένο σύνολο τιμών οι οποίες παρουσιάζουν διάταξη (Ζαφειρόπουλος, 2015). Συγκεκριμένα χρησιμοποιήθηκαν:

-κλίμακες απλής επιλογής για την επιλογή μίας απάντησης από μια σειρά προτεινόμενων απαντήσεων, για τις τέσσερις πρώτες δημογραφικές ερωτήσεις (Ζαφειρόπουλος, 2015).

-κλίμακες Likert, όπου ο ερωτώμενος επικαλείται να δηλώσει τον βαθμό συμφωνίας με μία άποψη, με μία καταφατικά διατυπωμένη πρόταση, σε μια διατακτική κλίμακα Likert 5 σημείων με την εξής διαβάθμιση: 1. Καθόλου, 2. Λίγο, 3. Ούτε λίγο/Ούτε πολύ, 4. Πολύ και 5. Πάρα πολύ, για τις υπόλοιπες 19 ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (Ζαφειρόπουλος, 2015).

3.5. Λειτουργικοί Ορισμοί

Για το ερευνητικό ερώτημα της επιρροής των ατομικών γνωρισμάτων των εκπαιδευτικών στη θετική στάση των μαθητών, οι μεταβλητές του φύλου και της ηλικίας έχουν μετρηθεί με βάση τα ποσοστά των απαντήσεων των μαθητών, μεταξύ του άντρα και της γυναίκας εκπαιδευτικού και μεταξύ των: ο εκπαιδευτικός να είναι έως 35 ετών, ο εκπαιδευτικός να είναι από 36 έως 45, ο εκπαιδευτικός να είναι από 46 έως 55 ετών και ο εκπαιδευτικός να είναι από 56 ετών και άνω.

Για το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα της επιρροής της εξωτερικής εμφάνισης των εκπαιδευτικών στις εντυπώσεις που σχηματίζουν οι μαθητές για τους εκπαιδευτικούς, οι μεταβλητές της φυσικής ελκυστικότητας και του ντυσίματος έχουν μετρηθεί βάσει των λειτουργικών ορισμών που ακολουθούν.

Η φυσική ελκυστικότητα ορίζεται ως ο μέσος όρος των απαντήσεων του κάθε μαθητή στις δηλώσεις «ο εκπαιδευτικός να είναι άνω του μετρίου αναστήματος», «ο εκπαιδευτικός να είναι κάτω του μετρίου αναστήματος», «ο εκπαιδευτικός να έχει περισσότερο βάρος από το μέσο όρο», «ο εκπαιδευτικός να είναι αδύνατος/γυμνασμένος», «ο εκπαιδευτικός να έχει ωραία χαρακτηριστικά προσώπου», «ο εκπαιδευτικός να έχει ωραία μάτια» και «ο εκπαιδευτικός να είναι περιποιημένος και καθαρός».

Το ντύσιμο ορίζεται ως ο μέσος όρος των απαντήσεων του κάθε μαθητή στις δηλώσεις «ο εκπαιδευτικός να ντύνεται επίσημα», «ο εκπαιδευτικός να ντύνεται κλασικά», «ο εκπαιδευτικός να ντύνεται μοντέρνα», «ο εκπαιδευτικός να ντύνεται πρόχειρα», «ο εκπαιδευτικός να ντύνεται με μαύρα και σκουρόχρωμα ρούχα» και «ο εκπαιδευτικός να ντύνεται με ανοιχτόχρωμα και φωτεινά ρούχα».

3.6. Στατιστική ανάλυση

Η παρούσα εργασία είναι μία ποσοτική έρευνα και για την ανάλυση του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές περιγραφικής στατιστικής όπως μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και ποσοστά. Πραγματοποιήθηκε στατιστική ανάλυση, έλεγχοι ερευνητικών υποθέσεων, έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 και έλεγχος t-test ανεξάρτητων δειγμάτων.

Η στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του λογισμικού ανοικτού κώδικα JASP - JASP Team (2022). JASP (Version 0.16.2)[Computer software].

4. Αποτελέσματα - Συζήτηση αποτελεσμάτων

4.1. Εισαγωγή

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να διερευνήσει τη σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ηλικία, το φύλο και την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, φυσική ελκυστικότητα και ντύσιμο, με τη στάση που κρατούν οι μαθητές των σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στο νησί της Σαντορίνης απέναντι στον εκπαιδευτικό, μέσα από την πρώτη εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό. Έγινε προσπάθεια να ερευνηθεί η επιρροή του φύλου, της ηλικίας και της πρώτης εντύπωσης που σχηματίζουν οι μαθητές με βάση την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, φυσική ελκυστικότητα και ντύσιμο, στη στάση που θα κρατήσουν απέναντι του και στη μετέπειτα αποδοχή του ή μη, στο ευρύτερο πλαίσιο της δημιουργίας καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους.

Η παρούσα εργασία είναι μια περιγραφική ποσοτική έρευνα και για την ανάλυση του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκαν τεχνικές περιγραφικής στατιστικής, που θεωρείται ότι συμβάλουν στην εξαγωγή αξιόπιστων αποτελεσμάτων για περιγραφικούς ερευνητικούς σχεδιασμούς. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με δείκτες περιγραφικής στατιστικής όπως μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις και ποσοστά, με τη χρήση του λογισμικού ανοικτού κώδικα JASP - JASP Team (2022). JASP (Version 0.16.2)[Computer software]. Στο ερωτηματολόγιο απάντησε το σύνολο του δείγματος, 111 μαθητές των γυμνασίων, του ΓΕΛ και του ΕΠΑΛ Θήρας. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης παρουσιάζονται αμέσως παρακάτω.

Αρχικά θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα των δημογραφικών χαρακτηριστικών του δείγματος και στη συνέχεια η παρουσίαση των αποτελεσμάτων θα γίνει με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα και τις μεταβλητές της έρευνας. Θα παρουσιαστεί η επιρροή των ατομικών χαρακτηριστικών, του φύλου και της ηλικίας του εκπαιδευτικού, θα

ακολουθήσει η επιρροή της εξωτερικής εμφάνισης, παρουσιάζοντας αρχικά τη μεταβλητή της φυσικής ελκυστικότητας και μετά του ντυσίματος, αναλύοντας τα ποσοστά των απαντήσεων των μαθητών, με βάση το μέσο όρο των απαντήσεων και τις τυπικές αποκλίσεις.

4.2. Ανάλυση δημογραφικών στοιχείων

Το ερωτηματολόγιο περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικές με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος. Ο σκοπός των δημογραφικών ερωτήσεων είναι η δημιουργία μιας ολοκληρωμένης εικόνας για βασικά χαρακτηριστικά των ατόμων που αποτελούν το δείγμα της έρευνας. Στη συνέχεια παρουσιάζονται όλες οι εκτιμήσεις των συχνοτήτων για τα δημογραφικά στοιχεία του δείγματος των μαθητών, το φύλο, τη χώρα καταγωγής, τη βαθμίδα εκπαίδευσης και τις τάξεις φοίτησης.

Φύλο: Όπως προκύπτει από τα δεδομένα, που παρουσιάζονται στον πίνακα (Πίνακας 1) που ακολουθεί, το ποσοστό των μαθητών που πήραν μέρος στην έρευνα είναι μοιρασμένο ανάμεσα στα δύο φύλα. Συγκεκριμένα απάντησαν στο ερωτηματολόγιο 50 αγόρια με ποσοστό 45,05% του συνολικού δείγματος και 61 κορίτσια με ποσοστό 54,95%.

Πίνακας 1 - Πίνακας συχνοτήτων για τη μεταβλητή Φύλο

Φύλο	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Αγόρι	50	45.045	45.045	45.045
Κορίτσι	61	54.955	54.955	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

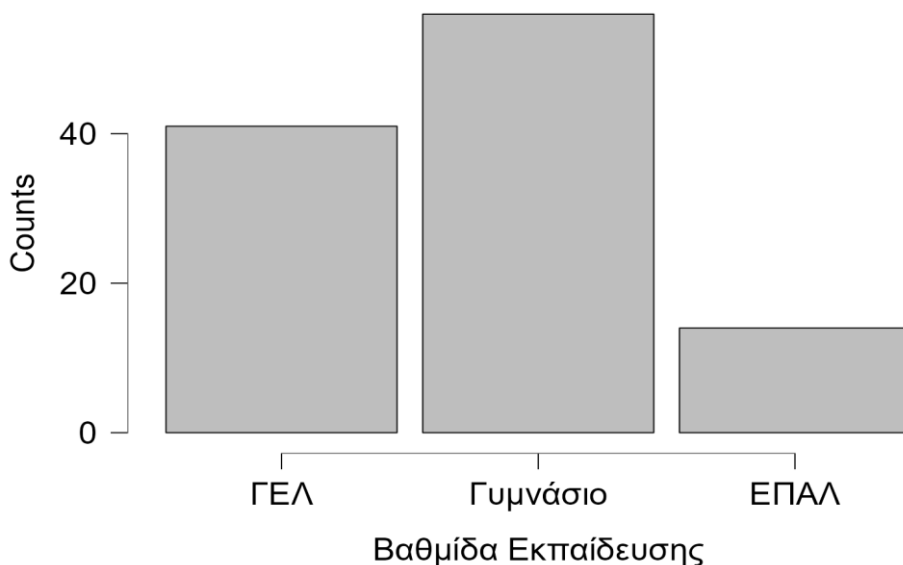
Χώρα καταγωγής: Το ποσοστό των μαθητών που κατάγεται από τη Ελλάδα είναι το 63,06% του δείγματος (70 μαθητές) και το 33,3% (37 μαθητές) έχει καταγωγή από την Αλβανία. Στο σύνολο των 111 μαθητών του δείγματος υπάρχουν και τέσσερις μαθητές με διαφορετική χώρα καταγωγής, όπως το Καζακστάν, την Αμερική, την Κύπρο αλλά και την Ιταλία και Ελλάδα. Παρατηρείται από τον πίνακα (Πίνακας 2) ότι το δείγμα αποτελείται κατά μεγάλο ποσοστό από μαθητές Ελληνικής καταγωγής, ενώ μόνο το 1/3 των μαθητών δηλώνουν ότι κατάγονται από την Αλβανία. Τέσσερις είναι μόνο οι μαθητές που έχουν δηλώσει μία διαφορετική χώρα καταγωγής.

Το νησί της Σαντορίνης σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2021 έχει πληθυσμό 18.883 και οι 3.613 έχουν ξένη ή αδιευκρίνιστη υπηκοότητα, ενώ οι 1606 είναι άτομα ηλικία 0-29 ετών. Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία το σύνολο των μαθητών 10-19 ετών είναι 1668 (Ελληνική Στατιστική Αρχή, <https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/->). Είναι αρκετά μεγάλος ο αριθμός των αλλοδαπών που κατοικεί μόνιμα στο νησί καθώς και ο αριθμός των παιδιών που φοιτούν στα σχολεία. Το μεγαλύτερο ποσοστό προέρχεται από την Αλβανία στοιχείο που αποτυπώνεται και στο δείγμα της έρευνας, με το 1/3 του δείγματος να έχει καταγωγή τη χώρα της Αλβανίας. Το νησί της Σαντορίνης είναι ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον και η απουσία άλλων χωρών από το δείγμα πιθανόν να οφείλεται στη δυσκολία της γλώσσας που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι μαθητές άλλης καταγωγής.

Πίνακας 2 - Πίνακας συχνοτήτων για τη μεταβλητή Τόπος Κατοικίας

Χώρα καταγωγής	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
kazakstan	1	0.901	0.901	0.901
Αλβανία	37	33.333	33.333	34.234
Αμερική	1	0.901	0.901	35.135
Ελλάδα	70	63.063	63.063	98.198
Ιταλία και Ελλάδα	1	0.901	0.901	99.099
Κύπρος	1	0.901	0.901	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

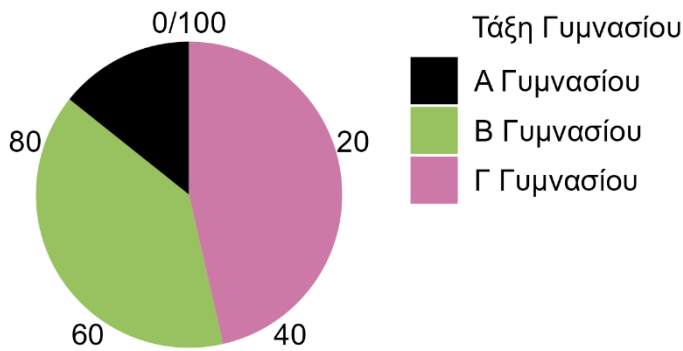
Βαθμίδα εκπαίδευσης: Η πλειοψηφία των μαθητών που αποτελούν το δείγμα, το 50,45% (56 μαθητές) φοιτούν στα τρία Γυμνάσια της Σαντορίνης, το 36,94% (41 μαθητές) φοιτούν στο Γενικό Λύκειο του νησιού ενώ μόλις το 12,61% (14 μαθητές) φοιτούν στο Επαγγελματικό Λύκειο.

Σχήμα 1: Διάγραμμα συχνοτήτων για τη μεταβλητή Βαθμίδα Εκπαίδευσης

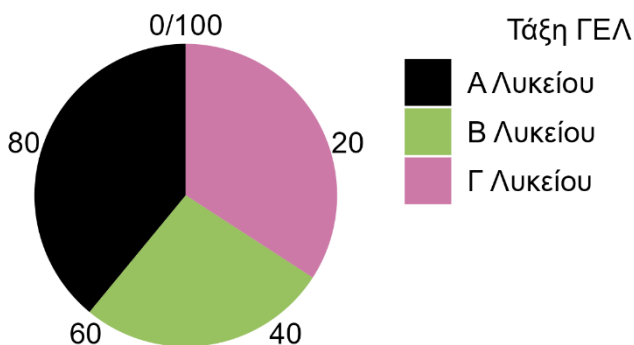
Το μισό δείγμα της έρευνας προέρχεται από μαθητές Γυμνασίου, όπως αποτυπώνεται ξεκάθαρα και στο διάγραμμα (Σχήμα 1) που ακολουθεί. Υποθέτουμε ότι το δείγμα μας είναι κατά το ήμισυ μεταξύ 12 και 15 ετών, αν θεωρήσουμε ότι οι μαθητές έχουν προαχθεί χωρίς κάποιο κώλυμα από το Δημοτικό σχολείο και φοιτούν κανονικά με βάση την ηλικία τους. Η μικρή εκπροσώπηση των μαθητών του ΕΠΑΛ στο δείγμα ίσως να αποτελέσει κάποιον περιορισμό για τη συνέχεια καθώς τα αποτελέσματα που αφορούν τους μαθητές ΕΠΑΛ δεν μπορεί να είναι γενικεύσιμα.

Τάξη φοίτησης Γυμνασίου: Από τους 56 μαθητές του δείγματος που φοιτούν στα Γυμνάσια της Σαντορίνης μόνο οι 8 φοιτούν στην Α τάξη Γυμνασίου (14,28%), 22 μαθητές φοιτούν στη Β τάξη Γυμνασίου (39,28%) και 26 στη Γ τάξη Γυμνασίου (46,43%). Παρατηρείται από το κυκλικό διάγραμμα (Σχήμα 2) ότι η Α τάξη εκπροσωπείται σε πολύ μικρό ποσοστό στο δείγμα σε σχέση με τις άλλες δύο τάξεις του Γυμνασίου. Οι μαθητές της Α τάξης άλλαξαν πρόσφατα σχολική βαθμίδα και θεωρείται ιδιαίτερα σημαντική η δική τους άποψη πάνω στο θέμα της έρευνας. Από εκεί που λίγους μήνες πριν ερχόντουσαν σε επαφή με ένα δύο δασκάλους σε καθημερινή βάση, καλούνται τώρα να έρχονται σε επαφή με έναν διαφορετικό εκπαιδευτικό κάθε φορά με αποτέλεσμα να περιορίζονται οι ευκαιρίες για την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων (Sullivan, Riccio and Reynolds 2004: 297). Ίσως λοιπόν σε αυτή τη χρονική, μαθητική στιγμή εξωτερικοί παράγοντες να επηρεάζουν περισσότερο τις πρώτες εντυπώσεις, τις απόψεις και τις τάσεις των μαθητών απέναντι στους εκπαιδευτικούς. Η εκπροσώπηση της όμως στο συγκεκριμένο δείγμα είναι πολύ μικρή.

Σχήμα 2: Διάγραμμα συχνοτήτων για τη μεταβλητή Τάξη φοίτησης Γυμνασίου

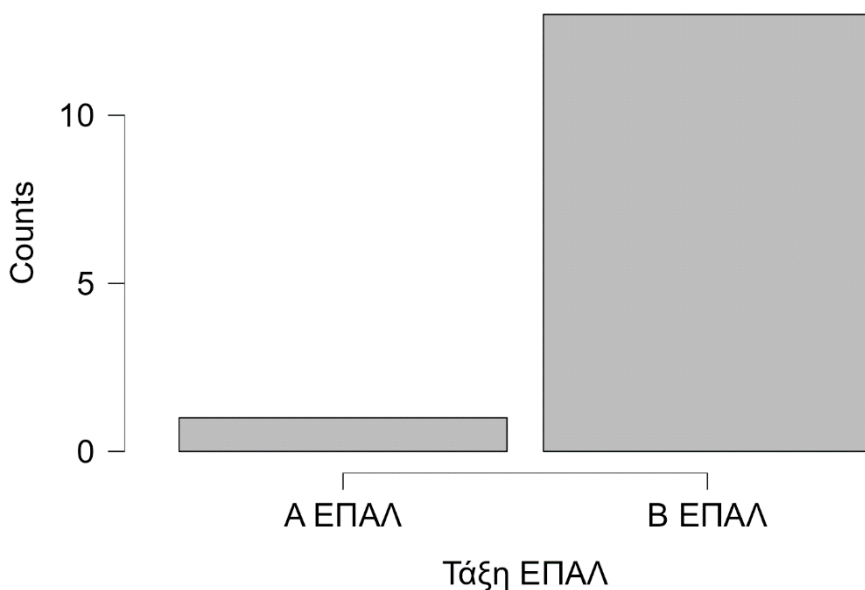
Τάξη φοίτησης Γενικού Λυκείου: Στο Σχήμα 3 αποτυπώνεται η κατανομή των μαθητών του δείγματος του ΓΕΛ Θήρας στις τρεις τάξεις του Λυκείου. Από τους 41 μαθητές του ΓΕΛ οι 16 φοιτούν στη Α Λυκείου (39,02%), στη Β Λυκείου φοιτούν 11 (26,83%) και 14 στη Γ Λυκείου (34,15%). Το δείγμα των μαθητών του ΓΕΛ είναι κατανεμημένο σε όλες τις τάξεις του Λυκείου, το ποσοστό της Β τάξης είναι το μικρότερο αλλά ικανοποιητικό και ενδεχομένως να μη δημιουργήσει περιορισμούς στην πορεία της έρευνας.

Σχήμα 3: Διάγραμμα συχνοτήτων για τη μεταβλητή Τάξη φοίτησης Γενικού Λυκείου

Τάξη φοίτησης Επαγγελματικού Λυκείου: Οι μαθητές του ΕΠΑΛ Θήρας αποτελούν το μικρότερο ποσοστό του δείγματος (12,61%). Από τους 14 μαθητές που συμμετέχουν στο δείγμα οι 13 φοιτούν στη Β τάξη (92,86%) και ένας μόνο μαθητής στην Α τάξη (7,15%), ενώ η Γ τάξη του ΕΠΑΛ δεν εκπροσωπείται καθόλου στην έρευνα. Το αποτέλεσμα φαίνεται

χαρακτηριστικά στο παρακάτω διάγραμμα (Σχήμα 4). Η συγκεκριμένη κατανομή δεν είναι σε θέση να επιτρέψει την εξαγωγή ασφαλών και γενικεύσιμων συμπερασμάτων σχετικά με την επιρροή των ατομικών γνωρισμάτων του εκπαιδευτικού και της εξωτερική του εμφάνιση στους μαθητές των ΕΠΑΛ. Το δείγμα μαθητών του ΕΠΑΛ περιορίζεται σε μία συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα και δεν μπορεί να εξάγει συμπεράσματα παρά μόνο για τις απόψεις των ίδιων των μαθητών της Β τάξης του ΕΠΑΛ Θήρας.

Σχήμα 4: Διάγραμμα συχνοτήτων για τη μεταβλητή Τάξη φοίτησης Επαγγελματικού Λυκείου

4.3. Στατιστική ανάλυση - Αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής

Το κύριο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από τέσσερις ενότητες. Η κάθε μία ενότητα επιχειρεί να μετρήσει την επιρροή τεσσάρων μεταβλητών στη δημιουργία θετικής στάσης των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό. Η πρώτη ενότητα αφορά την επιρροή του φύλου του εκπαιδευτικού στη θετική στάση των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό και η δεύτερη ενότητα αφορά την επιρροή της ηλικίας του εκπαιδευτικού. Η τρίτη ενότητα αφορά την επιρροή της φυσικής ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού και η τέταρτη ενότητα αφορά την επιρροή που ασκεί το ντύσιμο του εκπαιδευτικού στο σχηματισμό θετικής εντύπωσης για τον εκπαιδευτικό. Η κλίμακα απαντήσεων που χρησιμοποιήθηκε στο ερωτηματολόγιο είναι η εξής: 1. Καθόλου 2. Λίγο 3. Αρκετά 4. Πολύ 5. Πάρα πολύ. Τα αποτελέσματα των απαντήσεων του δείγματος παρουσιάζονται στη συνέχεια.

Φύλο εκπαιδευτικού

Με βάση τις απαντήσεις (Πίνακας 3) προκύπτει πως για το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών το φύλο του εκπαιδευτικού δεν τους επηρεάζει καθόλου στη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι του, με ποσοστό περίπου 65-70%. Για τη διάσταση του φύλου του εκπαιδευτικού

προκύπτει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων των μαθητών συγκεντρώνεται στις επιλογές 1 Καθόλου και 2 Λίγο. Το 13,5% των μαθητών δηλώνει ότι το φύλο του εκπαιδευτικού τους επηρεάζει Αρκετά, όπου το ποσοστό για τους άντρες εκπαιδευτικούς (18%) είναι σχεδόν διπλάσιο από αυτό των γυναικών (9,9%). Τα αποτελέσματα αυτού του πίνακα μας επιτρέπουν να πούμε ότι το φύλο του εκπαιδευτικού δεν επηρεάζει τη θετική στάση των μαθητών απέναντι του, εφόσον οι απαντήσεις 4 Πολύ και 5 Πάρα πολύ συγκεντρώνουν συνολικά ένα ποσοστό αρκετά μικρότερο της τάξης του 10%.

Πίνακας 3 - Πίνακας συχνοτήτων βαθμού επιρροής του Φύλου του Εκπαιδευτικού

Frequencies for Φύλο_mean

Φύλο_mean	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	43	38.739	38.739	38.739
1.5	12	10.811	10.811	49.550
2	20	18.018	18.018	67.568
2.5	10	9.009	9.009	76.577
3	15	13.514	13.514	90.090
3.5	5	4.505	4.505	94.595
4	5	4.505	4.505	99.099
4.5	1	0.901	0.901	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

Σύμφωνα με τον Πίνακα 4 η επιρροή του φύλου του εκπαιδευτικού στη θετική στάση που σχηματίζουν οι μαθητές απέναντι του έχει μέσο όρο περίπου 2 Λίγο και τυπική απόκλιση 0,955 που σημαίνει ότι δεν διαφέρουν σημαντικά οι απαντήσεις. Η διάμεσος είναι 2 επομένως το 50% των μαθητών επηρεάζεται λίγο ως και καθόλου από το φύλο του εκπαιδευτικού, ενώ το υπόλοιπο 50% επηρεάζεται από μέτρια έως πάρα πολύ.

Πίνακας 4 - Βαθμός επιρροής του Φύλου του Εκπαιδευτικού

Descriptive Statistics

	Φύλο_mean
Valid	111
Missing	0
Mode	1.000
Median	2.000
Mean	1.919
Std. Deviation	0.955

Ηλικία εκπαιδευτικού

Σε σχέση με τη μεταβλητή της ηλικίας του εκπαιδευτικού και της επιρροή της στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του, παρατηρείται πως ένα μεγάλο μέρος των μαθητών δηλώνει ότι επηρεάζεται Πολύ (16,22%) και Πάρα πολύ (16,22%) από το αν ο εκπαιδευτικός τους είναι έως 35 ετών, ενώ δεν είναι μικρό και το ποσοστό των μαθητών που δηλώνουν ότι επηρεάζονται αρκετά (16,22%) αν ο εκπαιδευτικός τους είναι μικρότερος από 35 ετών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση φαίνεται πως ο νέος εκπαιδευτικός ως 35 ετών αντιμετωπίζεται θετικότερα (Πίνακας 5).

Ταυτόχρονα είναι μεγάλο και το ποσοστό των μαθητών που δηλώνει ότι δεν τους επηρεάζει Καθόλου (36%) ή Λίγο (15,32%). Όσο μεγαλώνει η ηλικία του εκπαιδευτικού παρατηρείται ότι μειώνεται η επιρροή της ηλικίας από Πάρα πολύ η Πολύ (32% για έως 35 ετών) σε Μέτρια (29,73% για 36-45 ετών και 20,72% για 46-55 ετών). Η ηλικία των 56 ετών και πάνω φαίνεται να επηρεάζει λιγότερο την ανάπτυξη θετικής στάσης των μαθητών απέναντι του και συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό Καθόλου (48,85%) και Λίγο (22,52%).

Πίνακας 5 - Πίνακες συχνότητων βαθμού επιρροής της Ηλικίας του Εκπαιδευτικού

Frequencies for Έως 35 ετών

Έως 35 ετών	Frequency	Percent Valid	Percent Cumulative	Percent
1	40	36.036	36.036	36.036
2	17	15.315	15.315	51.351
3	18	16.216	16.216	67.568
4	18	16.216	16.216	83.784
5	18	16.216	16.216	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

Frequencies for 36 ως 45 ετών

36 ως 45 ετών	Frequency	Percent Valid	Percent Cumulative	Percent
1	41	36.937	36.937	36.937
2	16	14.414	14.414	51.351
3	33	29.730	29.730	81.081
4	10	9.009	9.009	90.090
5	11	9.910	9.910	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

Frequencies for 46 ως 55 ετών

46 ως 55 ετών	Frequency	Percent Valid	Percent Cumulative	Percent
1	42	37.838	37.838	37.838
2	30	27.027	27.027	64.865
3	23	20.721	20.721	85.586

Frequencies for 46 ως 55 ετών

46 ως 55 ετών	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
4	8	7.207	7.207	92.793
5	8	7.207	7.207	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

Frequencies for 56 ετών κ άνω

56 ετών κ άνω	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	52	46.847	46.847	46.847
2	25	22.523	22.523	69.369
3	15	13.514	13.514	82.883
4	11	9.910	9.910	92.793
5	8	7.207	7.207	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

Σύμφωνα με τον Πίνακα 6 η επιρροή της ηλικίας του εκπαιδευτικού στη θετική στάση που σχηματίζουν οι μαθητές απέναντι του έχει μέσο όρο 2 Λίγο. Η διάμεσος είναι 2 επομένως το 50% των μαθητών επηρεάζεται Λίγο ως και Καθόλου από το φύλο του εκπαιδευτικού, ενώ το υπόλοιπο 50% επηρεάζεται από μέτρια έως πάρα πολύ.

Πίνακας 6 - Βαθμός επιρροής της Ηλικίας του Εκπαιδευτικού

Descriptive Statistics

	Έως 35 ετών	36 ως 45 ετών	46 ως 55 ετών	56 ετών κ άνω
Valid	111	111	111	111

Descriptive Statistics

	Έως 35 ετών	36 ως 45 ετών	46 ως 55 ετών	56 ετών κ άνω
Missing	0	0	0	0
Mode	1.000	1.000	1.000	1.000
Median	2.000	2.000	2.000	2.000
Mean	2.613	2.405	2.189	2.081
Std. Deviation	1.509	1.331	1.225	1.287

Descriptive Statistics

	Ηλικία_mean
Valid	111
Missing	0
Mode	1.000
Median	2.250
Mean	2.322
Std. Deviation	0.957

Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

Όσον αφορά το βαθμό επιρροής της φυσικής ελκυστικότητας των εκπαιδευτικών, στην θετική στάση που σχηματίζουν οι μαθητές απέναντι του, ρωτήθηκαν οι μαθητές κατά πόσο επηρεάζονται από το ύψος του εκπαιδευτικού (άνω του μετρίου αναστήματος, κάτω του μετρίου αναστήματος), από το βάρος του εκπαιδευτικού (περισσότερο βάρος από το μέσο όρο, αδύνατος ή γυμνασμένος) από τα χαρακτηριστικά του προσώπου (όμορφα χαρακτηριστικά, ωραία μάτια) και από τον αν είναι περιποιημένος και καθαρός. Το μεγαλύτερο μέρος των μαθητών, για όλα τα χαρακτηριστικά της εξωτερικής εμφάνισης του εκπαιδευτικού, δηλώνουν ότι δεν τους επηρεάζουν καθόλου στο σχηματισμό θετικής εντύπωσης με μόνη εξαίρεση το τελευταίο (Πίνακας 7).

Για το ύψος του εκπαιδευτικού το ποσοστό των απαντήσεων Καθόλου και Λίγο αγγίζει το 80%, για εκπαιδευτικούς με περισσότερο βάρος το ποσοστό φτάνει 80-90%, για αδύνατους/γυμνασμένους εκπαιδευτικούς 80%, για τα όμορφα χαρακτηριστικά προσώπου και ωραία μάτια του εκπαιδευτικού 60-70%, ενώ για την καθαριότητα του εκπαιδευτικού το ποσοστό των απαντήσεων των μαθητών πέφτει στο 30% για τις επιλογές Καθόλου και Λίγο. Σύμφωνα με τις δηλώσεις των μαθητών η σωματική ελκυστικότητα των εκπαιδευτικών δεν τους επηρεάζει καθόλου στο να σχηματίσουν θετική εντύπωση για αυτούς. Παρατηρείται όμως η μείωση του ποσοστού για τα χαρακτηριστικά του προσώπου, την ομορφιά και τα μάτια όπου επηρεάζουν τους μαθητές Αρκετά σε ποσοστό 18% και 13% αντίστοιχα.

Πίνακας 7 - Πίνακας συχνοτήτων για τη μεταβλητή Φυσική Ελκυστικότητα

Descriptive Statistics

	Άνω μετρίου αναστήμα τος	Κάτω μετρίου αναστήμα τος	Περισσότερο Βάρος από το μέσο όρο	Αδύνατ ος /γυμνα σμένος	Ωραία χαρακτηρισ τικά προσώπου	Ωραία μάτια	Περιποιη μένος κ καθαρός
Valid	111	111	111	111	111	111	111
Missing	0	0	0	0	0	0	0
Mode	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	5.000
Median	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	4.000
Mean	1.784	1.550	1.459	1.811	2.072	1.937	3.423
Std. Deviation	1.099	0.902	0.872	1.172	1.367	1.377	1.547

Frequencies for Περιποιημένος κ καθαρός

Περιποιημένος κ καθαρός	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	22	19.820	19.820	19.820
2	11	9.910	9.910	29.730

Frequencies for Περιποιημένος κ καθαρός

Περιποιημένος κ καθαρός	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
3	17	15.315	15.315	45.045
4	20	18.018	18.018	63.063
5	41	36.937	36.937	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

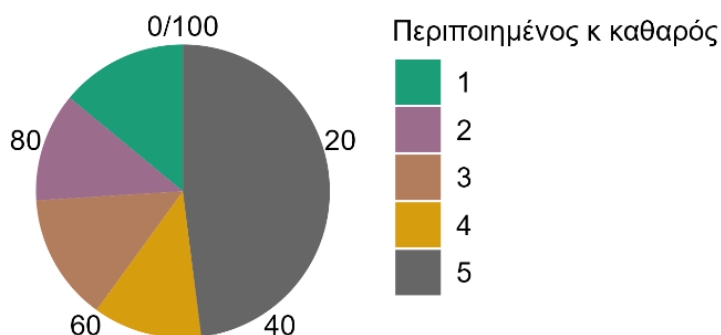
Αυτό που φαίνεται να επηρεάζει Πολύ και Πάρα πολύ τους μαθητές, στο να σχηματίσουν θετική εντύπωση για τον εκπαιδευτικό τους, είναι το «να είναι περιποιημένος και καθαρός» με ποσοστό πάνω από 50% όπως φαίνεται και στον Πίνακα 7. Μεγάλο είναι και το ποσοστό που επηρεάζεται Αρκετά με 15%, ενώ ένα 30% περίπου δηλώνει ότι επηρεάζεται Λίγο και Καθόλου.

Κρίθηκε επίσης αναγκαίο να μελετηθούν οι απαντήσεις της συγκεκριμένης ερώτησης σύμφωνα με το φύλο των μαθητών ώστε να διερευνηθεί αν και κατά πόσο υπάρχουν διαφοροποιήσεις στις στάσεις και τις απόψεις των μαθητών με βάση το φύλο τους. Είναι τα κορίτσια αυτά που δίνουν μεγαλύτερη βαρύτητα στην περιποιημένη και καθαρή εξωτερική εμφάνιση των εκπαιδευτικών τους ή τα αγόρια; ή δεν υπάρχει διαχωρισμός απόψεων μεταξύ των δύο φύλων;

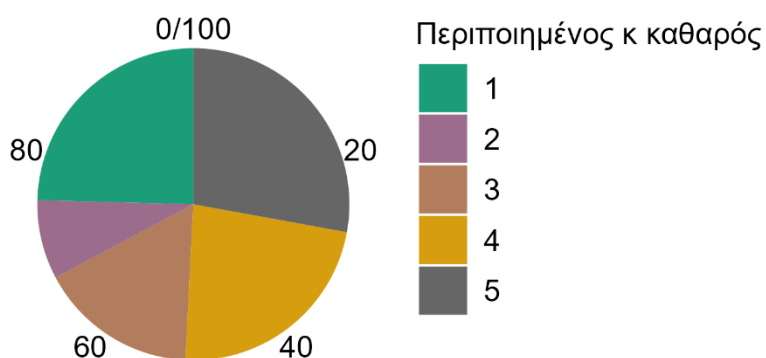
Σύμφωνα με το κυκλικό διάγραμμα συχνοτήτων διπλής εισόδου (Σχήμα 5) και τα δύο φύλα δηλώνουν σε μεγάλο ποσοστό ότι επηρεάζονται Πολύ και Πάρα πολύ από το αν είναι ο εκπαιδευτικός περιποιημένος και καθαρός. Δεν παρατηρείται απόκλιση στη στάση των δύο φύλων απέναντι σε αυτή τη μεταβλητή. Είναι όμως εμφανές ότι τα αγόρια του δείγματος δίνουν πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα στο να είναι ο εκπαιδευτικός περιποιημένος και καθαρός, καθώς δηλώνουν ότι επηρεάζονται πολύ περισσότερο από τη συγκεκριμένη μεταβλητή σε σχέση με τα κορίτσια του δείγματος. Συνολικά τα αγόρια επηρεάζονται Πολύ (12%) και Πάρα πολύ (48%) από τη συγκεκριμένη μεταβλητή ενώ αντίστοιχα τα κορίτσια επηρεάζονται Πολύ (22,95%) και Πάρα πολύ (27,87%).

Περιποιημένος κ καθαρός

Αγόρι

Κορίτσι

Σχήμα 5 - Διάγραμμα συχνοτήτων διπλής εισόδου του βαθμού επιρροής του περιποιημένος και καθαρός εκπαιδευτικός σε σχέση με το Φύλο του μαθητή

Ντύσιμο εκπαιδευτικού

Σε σχέση με το ντύσιμο του εκπαιδευτικού και την επιρροή που ασκεί στην θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον ίδιο, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της στατιστικής ανάλυσης στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 8). Για όλα σχεδόν τα στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού οι μαθητές δηλώνουν ότι επηρεάζουν λίγο έως καθόλου τη

θετική εντύπωση που σχηματίζουν για τον εκπαιδευτικό. Οι μαθητές δηλώνουν ότι το επίσημο στυλ ντυσίματος των εκπαιδευτικών δεν τους επηρεάζει Καθόλου με ποσοστό 47%, το κλασικό στυλ με ποσοστό 47% επίσης, το μοντέρνο στυλ με ποσοστό 30%, το πρόχειρο στυλ με ποσοστό 44%, τα σκουρόχρωμα ρούχα με ποσοστό 50% και τα ανοιχτόχρωμα με 38%. Η μόνη διαφοροποίηση που προκύπτει είναι για το μοντέρνο στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού καθώς η δήλωση Καθόλου (30%) επιλέγεται με ποσοστό μικρότερο από τα άλλα στυλ ντυσίματος, ενώ η δήλωση Αρκετά είναι αυξημένη με ποσοστό 23,5% και οι δηλώσεις Πολύ και Πάρα πολύ με ποσοστό 16% και 13% αντίστοιχα. Το 50% των μαθητών δηλώνουν ότι το μοντέρνο στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού επηρεάζει τη θετική εντύπωση που σχηματίζουν για το πρόσωπο του από Αρκετά έως Πάρα πολύ.

Οι μέσοι όροι των απαντήσεων των μαθητών ανά στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού είναι 2 Λίγο. Στο σύνολο της επιρροής του στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού στις εντυπώσεις που σχηματίζουν οι μαθητές για τον ίδιο δε φαίνεται να υπάρχει κάποια σημαντική σχέση, με μόνη εξαίρεση το μοντέρνο στυλ ντυσίματος όπου τους επηρεάζει λίγο περισσότερο. Ο μέσος όρος των απαντήσεων της συγκεκριμένης δήλωσης είναι 2,631 και η τυπική απόκλιση 1,39 που σημαίνει ότι δεν διαφέρουν σημαντικά. Η διάμεσος είναι 3, επομένως το 50% των μαθητών επηρεάζεται Καθόλου ως και Αρκετά από το μοντέρνο στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού, ενώ το υπόλοιπο 50% επηρεάζεται από Πολύ έως Πάρα πολύ (Πίνακας 8).

Πίνακας 8 - Πίνακες συχνότητας βαθμού επιρροής του Στυλ Ντυσίματος του Εκπαιδευτικού

Descriptive Statistics

	Επίσημα ρούχα	Κλασικά ρούχα	Μοντέρνα ρούχα	Πρόχειρα ρούχα	Σκουρόχρωμα ρούχα	Ανοιχτόχρωμα ρούχα
Valid	111	111	111	111	111	111
Missing	0	0	0	0	0	0
Mode	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Median	2.000	2.000	3.000	2.000	2.000	2.000
Mean	1.973	1.982	2.631	1.928	2.054	2.288
Std. Deviation	1.140	1.136	1.394	1.051	1.292	1.317

Frequencies for Μοντέρνα ρούχα

Μοντέρνα ρούχα	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
1	34	30.631	30.631	30.631
2	19	17.117	17.117	47.748
3	26	23.423	23.423	71.171
4	18	16.216	16.216	87.387
5	14	12.613	12.613	100.000
Missing	0	0.000		
Total	111	100.000		

4.4. Έλεγχος αξιοπιστίας - δείκτης εσωτερικής συνέπειας Cronbach's alpha

Η ανάλυση της αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου γίνεται με σκοπό να διασφαλιστεί η συνέπεια του ερωτηματολογίου και κατ' επέκταση η σωστή διεξαγωγή της έρευνας. Προηγήθηκε της στατιστικής ανάλυσης των απαντήσεων των συμμετεχόντων, προκειμένου να μετρηθεί και να αναλυθεί το κατά πόσο τα στοιχεία αυτά είναι αξιόπιστα. Η εγκυρότητα και η αξιοπιστία σε μια έρευνα αποτελούν δυο πολύ σημαντικά στοιχεία. *Ως εγκυρότητα αναφέρεται η ιδιότητα του ερωτηματολογίου να μετρά αυτό που ισχυρίζεται ότι μετρά (Ζαφειρόπουλος, 2015: 141). Η αξιοπιστία αναφέρεται στο βαθμό της εσωτερικής συνάφειας και συνέπειας του εργαλείου μέτρησης, κατά πόσο το ερωτηματολόγιο μπορεί να παράγει αποτελέσματα τα οποία είναι απαλλαγμένα από σφάλματα μέτρησης (Ζαφειρόπουλος, 2015: 133).*

Η αξιοπιστία εσωτερικής συνοχής αφορά κυρίως κλίμακες Likert ή τύπου Likert και εκτιμάται με το συντελεστή Cronbach's alpha που δείχνει την ομοιογένεια μιας κλίμακας. Παίρνει τιμές από -1 έως 1 και όσο πλησιάζει τη μονάδα τόσο περιγράφει ένα αξιόπιστο ερωτηματολόγιο ή κλίμακα αντίστοιχα. Γενικότερα αν είναι >0,50 η τιμή του Cronbach's alpha δηλώνει ικανοποιητικό βαθμό αξιοπιστίας, ενώ τιμές >0,70 δηλώνουν υψηλή εσωτερική συνέπεια. Όσο μεγαλύτερη είναι η τιμή του συντελεστή τόσο μεγαλύτερη είναι και η αξιοπιστία εσωτερικής συνοχής (Ζαφειρόπουλος, 2015: 134).

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να μετρήσει την εγκυρότητα και την αξιοπιστία του ερωτηματολογίου που χρησιμοποιεί με τη μέτρηση του δείκτη Cronbach's α , με τη χρήση του στατιστικού πακέτου Jasp και για τις τέσσερις μεταβλητές του ερωτηματολογίου. Για τη μεταβλητή του φύλου του εκπαιδευτικού τα αποτελέσματα του ελέγχου αξιοπιστίας δίνονται στον Πίνακα 9. Η τιμή του δείκτη Cronbach's α ($\alpha=0,591$) είναι $>0,50$ άρα είναι τιμή αποδεκτή και επιτρέπει τη συνέχεια της έρευνας.

Πίνακας 9 - Αποτελέσματα ελέγχου αξιοπιστίας - Φύλο εκπαιδευτικού

Frequentist Scale Reliability Statistics

Estimate	Cronbach's α
Point estimate	0.591

Ο Πίνακας 10 αντίστοιχα δείχνει την τιμή του Cronbach's α για τη μεταβλητή της ηλικίας του εκπαιδευτικού. Η τιμή του δείκτη είναι $\alpha=0,678$ που δηλώνει ικανοποιητικό βαθμό αξιοπιστίας.

Πίνακας 10 - Αποτελέσματα ελέγχου αξιοπιστίας - Ηλικία εκπαιδευτικού

Frequentist Scale Reliability Statistics

Estimate	Cronbach's α
Point estimate	0.678

Τα αποτελέσματα του ελέγχου αξιοπιστίας του ερωτηματολογίου για τη μεταβλητή της φυσικής ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 11). Από την τιμή του δείκτη Cronbach's α γίνεται αντιληπτό ότι για την συγκεκριμένη μεταβλητή υπερβαίνει την τιμή 0,7 ($\alpha = 0,861$) γεγονός που συνηγορεί στη χρήση των δεδομένων της έρευνας για ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων, δεδομένου ότι η συλλογή έγινε με ένα ερωτηματολόγιο που από την ανάλυση του αποδείχτηκε αξιόπιστο.

Πίνακας 11 - Αποτελέσματα ελέγχου αξιοπιστίας - Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

Frequentist Scale Reliability Statistics

Estimate	Cronbach's α
Point estimate	0.861

Frequentist Individual Item Reliability Statistics

Item	If item dropped
	Cronbach's α
Άνω του μετρίου αναστήματος	0.830
Κάτω του μετρίου αναστήματος	0.853
Περισσότερο βάρος από το μέσο όρο	0.857
Αδύνατος/γυμνασμένος	0.816
Ωραία χαρακτηριστικά προσώπου	0.813
Ωραία μάτια	0.832
Περιποιημένος κ καθαρός	0.879

Τα αποτελέσματα του ελέγχου αξιοπιστίας για τη μεταβλητή του στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού δίνονται στον Πίνακα 12. Η τιμή του δείκτη Cronbach's α για την συγκεκριμένη μεταβλητή υπερβαίνει την τιμή 0,7 ($\alpha = 0,782$) που δηλώνει υψηλή εσωτερική συνέπεια και συνηγορεί επίσης στη χρήση των δεδομένων της έρευνας για ασφαλή εξαγωγή συμπερασμάτων.

Πίνακας 12 - Αποτελέσματα ελέγχου αξιοπιστίας - Στυλ ντυσίματος εκπαιδευτικού

Frequentist Scale Reliability Statistics

Estimate	Cronbach's α
Point estimate	0.782

Frequentist Individual Item Reliability Statistics

Item	If item dropped
	Cronbach's α
Επίσημα ρούχα	0.723
Κλασικά ρούχα	0.745
Μοντέρνα ρούχα	0.722
Πρόχειρα ρούχα	0.797
Σκουρόχρωμα ρούχα	0.757
Ανοιχτόχρωμα ρούχα	0.739

4.5. Έλεγχος ερευνητικών υποθέσεων

Η στατιστική ανάλυση και τα αποτελέσματα περιγραφικής στατιστικής, ποσοστά, μέσοι όροι, τυπικές αποκλίσεις, αφορούν μόνο τα δείγματα από τα οποία προέρχονται. Αν όμως θέλουμε να μπορούμε να βγάλουμε συμπεράσματα για τις παραμέτρους των πληθυσμών από τους οποίους αντλήσαμε τα δείγματα θα πρέπει να κάνουμε ελέγχους υποθέσεων. Οι έλεγχοι δίνουν συμπεράσματα που αφορούν τον πληθυσμό και ισχύουν γενικά αλλά όχι απόλυτα, που σημαίνει ότι μπορούμε να συμπεράνουμε ότι κάτι θα ισχύει ή δεν θα ισχύει για τον πληθυσμό με μία μικρή πιθανότητα να πέφτουμε έξω (Ζαφειρόπουλος, 2015: 210-211).

4.5.1. Έλεγχος t-test ανεξάρτητων δειγμάτων

Ο έλεγχος t-test πραγματοποιείται για να συγκρίνουμε δυο πληθυσμούς ανεξάρτητους μεταξύ τους. Ελέγχονται στη συνέχεια αν οι απαντήσεις των αγοριών στις ποσοτικές μεταβλητές της έρευνας διαφέρουν στατιστικά σημαντικά από αυτές των κοριτσιών.

Φύλο εκπαιδευτικού

H0: Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή του φύλου του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 = \mu_2$).

H1: Ο παράγοντας φύλο επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή του φύλου του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 \neq \mu_2$).

Προκειμένου να διερευνηθεί αν ισχύει η μηδενική ή η εναλλακτική υπόθεση, πραγματοποιήθηκε ο μη συσχετισμένος έλεγχος t (Independent t-test) μέσω του λογισμικού JASP. Πρόκειται για στατιστικό τεστ που χρησιμοποιείται για να ελέγξει τη μηδενική υπόθεση ότι οι μέσες τιμές δύο ανεξάρτητων μεταβλητών είναι ίσες, με εναλλακτική υπόθεση ότι οι μέσες τιμές δεν είναι ίσες (Ζαφειρόπουλος, 2015: 212).

Τα αποτελέσματα του ελέγχου αποτυπώνονται παρακάτω (Πίνακας 13, Σχήμα 6) και δείχνουν ότι η τιμή πιθανότητας (p-value) είναι 0,612, άρα είναι μεγαλύτερη από το επίπεδο σημαντικότητας (significance level) α 0,05. Δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στην επιρροή των αγοριών και των κοριτσιών σχετικά με το φύλο του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό. Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει την θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό σχετικά με το φύλο του εκπαιδευτικού. Επομένως, η μηδενική υπόθεση H0, βάσει της οποίας οι μέσες τιμές των δύο ομάδων είναι ίσες (δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά), γίνεται δεκτή. Κατά συνέπεια η εναλλακτική υπόθεση H1 απορρίπτεται.

Πίνακας 13 - Independent t-test Φύλο - Φύλο εκπαιδευτικού

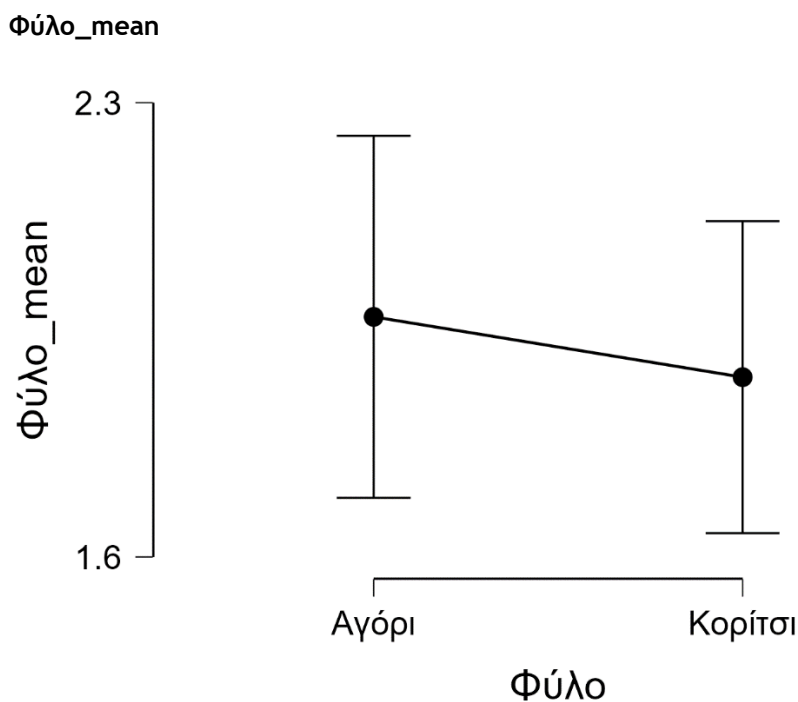
Independent Samples T-Test

	t	df	p
Φύλο_mean	0.509	109	0.612

Note. Student's t-test.

Group Descriptives

	Group	N	Mean	SD	SE
Φύλο_mean	Αγόρι	50	1.970	0.982	0.139
	Κορίτσι	61	1.877	0.938	0.120

Σχήμα 6: Φύλο - Φύλο εκπαιδευτικού

Ηλικία εκπαιδευτικού

H0: Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή της ηλικίας του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 = \mu_2$).

H1: Ο παράγοντας φύλο επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή της ηλικίας του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 \neq \mu_2$).

Σύμφωνα με τον Πίνακα 14 και το Σχήμα 7 η τιμή πιθανότητας (p-value) είναι 0,288, Είναι μεγαλύτερη από το επίπεδο σημαντικότητας (significance level) α 0,05, και δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στην επιρροή του φύλου των μαθητών σχετικά με την ηλικία του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό. Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει την θετική εντύπωση που σχηματίζουν τα αγόρια και τα κορίτσια για τον εκπαιδευτικό σχετικά με την ηλικία του. Επομένως, η μηδενική υπόθεση H0 γίνεται δεκτή. Οι μέσες τιμές των δύο ομάδων, αγοριών και κοριτσιών, είναι ίσες και δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά. Κατά συνέπεια η εναλλακτική υπόθεση H1 απορρίπτεται.

Πίνακας 14 - Independent t-test Φύλο - Ηλικία εκπαιδευτικού

Independent Samples T-Test

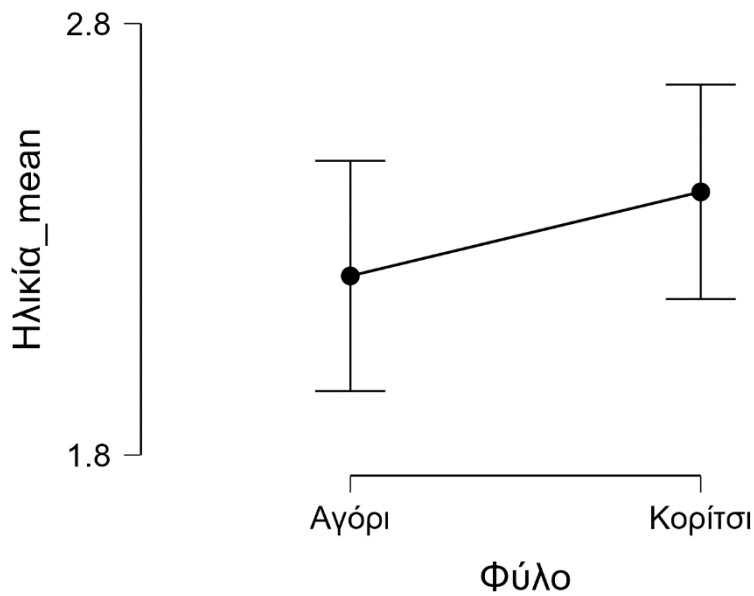
	t	df	p
Ηλικία_mean	-1.068	109	0.288

Note. Student's t-test.

Group Descriptives

	Group	N	Mean	SD	SE
Ηλικία_mean	Αγόρι	50	2.215	0.940	0.133
	Κορίτσι	61	2.410	0.970	0.124

Ηλικία_mean

Σχήμα 7: Φύλο - Ηλικία εκπαιδευτικού

Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

H0: Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή της φυσικής ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 = \mu_2$).

H1: Ο παράγοντας φύλο επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή της φυσικής ελκυστικότητας του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 \neq \mu_2$).

Πίνακας 15 - Independent t-test Φύλο - Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

Independent Samples T-Test

	t	df	p
Φυσική ελκυστικότητα_mean	1.319	109	0.190

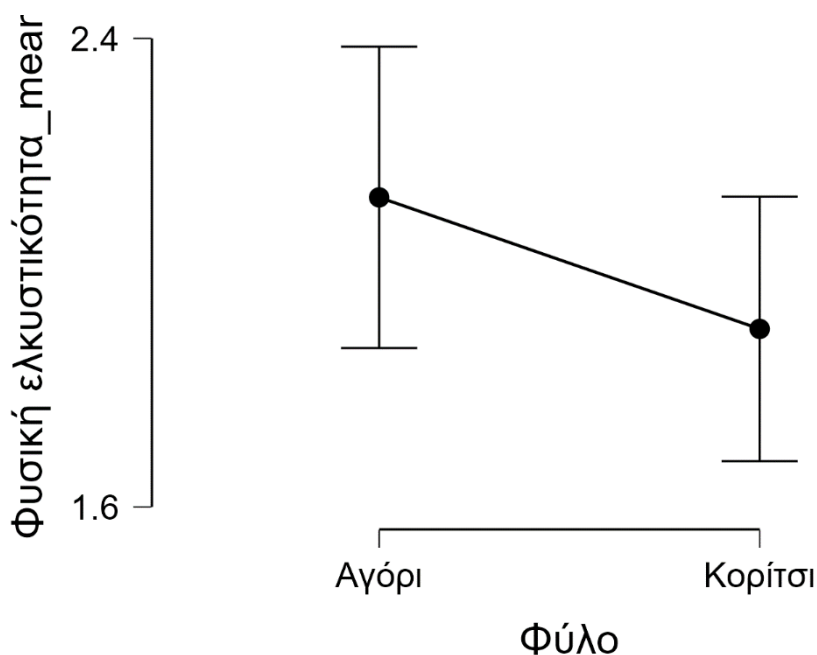
Note. Student's t-test.

Group Descriptives

	Group	N	Mean	SD	SE
Φυσική ελκυστικότητα_mean	Αγόρι	50	2.129	0.905	0.128
	Κορίτσι	61	1.904	0.882	0.113

Τα αποτελέσματα του ελέγχου αποτυπώνονται στον Πίνακα 15 και το Σχήμα 8 και δείχνουν ότι η τιμή πιθανότητας (p-value) είναι 0,190. Είναι μεγαλύτερη από το επίπεδο σημαντικότητας (significance level) α 0,05 και δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στην επιρροή των αγοριών και των κοριτσιών σχετικά με τη φυσική ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό. Ο παράγοντας του φύλου των μαθητών δεν επηρεάζει την θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό σχετικά με τη φυσική ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού. Επομένως δεν παρουσιάζουν στατιστική σημαντική διαφορά οι μέσες τιμές της ομάδας των αγοριών και της ομάδας των κοριτσιών. Η μηδενική υπόθεση H0 γίνεται δεκτή και κατά συνέπεια η εναλλακτική υπόθεση H1 απορρίπτεται.

Φυσική ελκυστικότητα_mean

Σχήμα 8: Φύλο - Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

Ντύσιμο εκπαιδευτικού

H0: Ο παράγοντας φύλο δεν επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή του στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 = \mu_2$).

H1: Ο παράγοντας φύλο επηρεάζει την άποψη των μαθητών σχετικά με την επιρροή του στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό ($\mu_1 \neq \mu_2$).

Σύμφωνα με τον Πίνακα 16 ο μη συσχετισμένος έλεγχος t (Independent t-test) μέσω του λογισμικού JASP δείχνει ότι η τιμή πιθανότητας (p-value) είναι 0,532, άρα είναι μεγαλύτερη από το επίπεδο σημαντικότητας 95% (significance level) α 0,05. Δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά στην επιρροή των αγοριών και των κοριτσιών σχετικά με το στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό. Ο παράγοντας του φύλου των μαθητών δεν επηρεάζει την θετική εντύπωση που σχηματίζουν οι μαθητές για τον εκπαιδευτικό σχετικά με το στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού. Επομένως, η μηδενική υπόθεση H0 γίνεται δεκτή και απορρίπτεται η

εναλλακτική υπόθεση H1. Οι μέσες τιμές της ομάδας των αγοριών είναι ίσες με τις μέσες τιμές της ομάδας των κοριτσιών και δεν παρουσιάζουν στατιστικά σημαντική διαφορά.

Πίνακας 16 - Independent t-test Φύλο - Στυλ ντυσίματος εκπαιδευτικού

Independent Samples T-Test

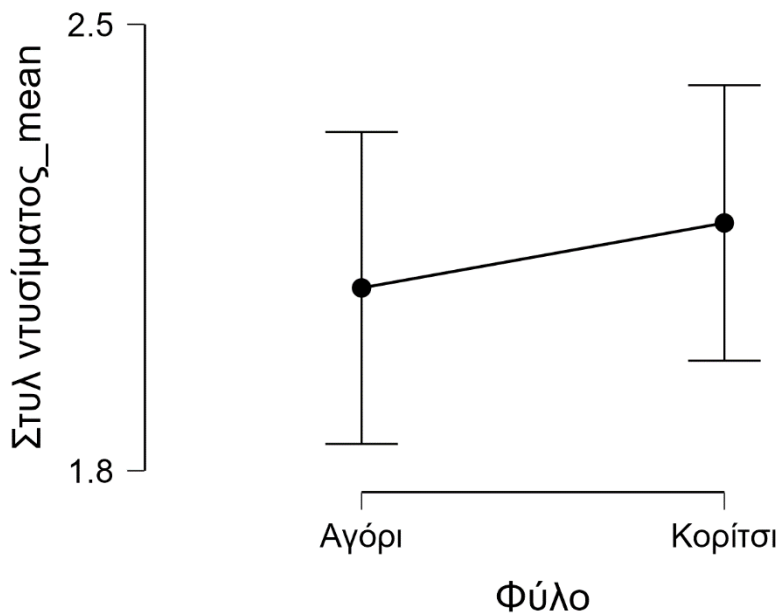
	t	df	p
Στυλ ντυσίματος_mean	-0.627	109	0.532

Note. Student's t-test.

Group Descriptives

	Group	N	Mean	SD	SE
Στυλ ντυσίματος_mean	Αγόρι	50	2.087	0.861	0.122
	Κορίτσι	61	2.189	0.844	0.108

Στυλ ντυσίματος_mean

Σχήμα 9: Φύλο - Στυλ ντυσίματος εκπαιδευτικού

4.5.2. Έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2

Για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα σε δύο μεταβλητές εφαρμόζεται ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 , αφού ελεγχθούν οι προϋποθέσεις εφαρμογής του. Ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 εφαρμόζεται για να εξεταστεί η εξάρτηση ή ανεξαρτησία μεταξύ δύο ποιοτικών μεταβλητών (Ζαφειρόπουλος, 2015: 229).

Φύλο και χώρα καταγωγής μαθητών

H0: Δεν υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Φύλο και τη μεταβλητή Χώρα καταγωγής (είναι ανεξάρτητες).

H1: Υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Φύλο και τη μεταβλητή Χώρα καταγωγής (είναι εξαρτημένες).

Για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στο φύλο και τη χώρα καταγωγής των μαθητών του δείγματος εφαρμόστηκε ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 μέσω του λογισμικού στατιστικής επεξεργασίας JASP. Η τιμή του δείκτη p ισούται με 0,385 (Πίνακας 17), άρα είναι μεγαλύτερη από το επίπεδο σημαντικότητας α (0,05). Συνεπώς, η μηδενική υπόθεση H0 γίνεται δεκτή και δεν υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Φύλο και τη μεταβλητή Χώρα καταγωγής και κατά συνέπεια η εναλλακτική υπόθεση H1 απορρίπτεται.

Πίνακας 17 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Φύλο - Χώρα καταγωγής

Contingency Tables

Χώρα καταγωγής	Φύλο		Total
	Αγόρι	Κορίτσι	
kazakstan	1	0	1
Αλβανία	20	17	37
Αμερική	0	1	1
Ελλάδα	29	41	70
Ιταλία και Ελλάδα	0	1	1
Κύπρος	0	1	1
Total	50	61	111

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	5.262	5	0.385
N	111		

Βαθμίδα εκπαίδευσης και φύλο μαθητή

H0: Δεν υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Φύλο και τη μεταβλητή Βαθμίδα εκπαίδευσης (είναι ανεξάρτητες).

H1: Υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Φύλο και τη μεταβλητή Βαθμίδα εκπαίδευσης (είναι εξαρτημένες).

Σύμφωνα με τον Πίνακα 18 η τιμή του δείκτη p ισούται με 0,026. Η τιμή αυτή είναι μικρότερη από το επίπεδο σημαντικότητας α (0,05), άρα η μηδενική υπόθεση H0 απορρίπτεται καθώς υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Φύλο και τη μεταβλητή Βαθμίδα εκπαίδευσης. Κατά συνέπεια η εναλλακτική υπόθεση H1 γίνεται δεκτή.

Πίνακας 18 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Φύλο - Βαθμίδα εκπαίδευσης

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	7.314	2	0.026
N	111		

Contingency Tables

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Φύλο		Total
	Αγόρι	Κορίτσι	
ΓΕΛ	16	25	41
Γυμνάσιο	23	33	56
ΕΠΑΛ	11	3	14

Contingency Tables

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Φύλο		Total
	Αγόρι	Κορίτσι	
Total	50	61	111

Βαθμίδα εκπαίδευσης και χώρα καταγωγής του μαθητή

H0: Δεν υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Βαθμίδα εκπαίδευσης και τη μεταβλητή Χώρα καταγωγής (είναι ανεξάρτητες).

H1: Υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Βαθμίδα εκπαίδευσης και τη μεταβλητή Χώρα καταγωγής (είναι εξαρτημένες).

Στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 19) η τιμή του δείκτη p ισούται με 0,780. Η τιμή αυτή είναι μεγαλύτερη από το επίπεδο σημαντικότητας α (0,05), άρα η μηδενική υπόθεση H_0 γίνεται δεκτή καθώς δεν υπάρχει συνάφεια ανάμεσα στη μεταβλητή Βαθμίδα εκπαίδευσης και τη μεταβλητή Χώρα καταγωγής. Κατά συνέπεια η εναλλακτική υπόθεση H_1 απορρίπτεται.

Πίνακας 19 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Βαθμίδα εκπαίδευσης - Χώρα καταγωγής

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	6.406	10	0.780
N	111		

Contingency Tables

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Χώρα καταγωγής						Total
	kazakstan	Αλβανία	Αμερική	Ελλάδα	Ιταλία και Ελλάδα	Κύπρος	
ΓΕΛ	0	15	0	26	0	0	41
Γυμνάσιο	1	15	1	37	1	1	56

Contingency Tables

Βαθμίδα Εκπαίδευσης	Χώρα καταγωγής						Total
	kazakstan	Αλβανία	Αμερική	Ελλάδα	Ιταλία και Ελλάδα	Κύπρος	
ΕΠΑΛ	0	7	0	7	0	0	14
Total	1	37	1	70	1	1	111

Φύλο εκπαιδευτικού

Σχετικά με το φύλο του εκπαιδευτικού και την επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του διατυπώνονται οι εξής υποθέσεις:

H0: Το αρσενικό Φύλο του εκπαιδευτικού και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Χώρα καταγωγής των μαθητών είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Το αρσενικό Φύλο του εκπαιδευτικού και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Χώρα καταγωγής των μαθητών δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Το κριτήριο απόφασης για την ανεξαρτησία ή όχι των μεταβλητών είναι, αν $p > \alpha$, η H_0 είναι δεκτή. Για επίπεδο σημαντικότητας 95% και εφόσον η τιμή p $0,007 < 0,05$, τότε η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται και γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση H_1 (Πίνακας 20). Επομένως, σε 0,05 δεχόμαστε ότι το αρσενικό φύλο του εκπαιδευτικού και η χώρα καταγωγής του μαθητή είναι εξαρτημένες μεταβλητές.

Πίνακας 20 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών αρσενικό Φύλο εκπαιδευτικού - Χώρα καταγωγής μαθητή

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	38.675	20	0.007
N	111		

Contingency Tables

		Χώρα καταγωγής							
		kazakstan	Αλβανία	Αμερική	Ελλάδα	Ιταλία	και Ελλάδα	Κύπρος	Total
1	1	10	0	41	0		0	52	
2	0	9	0	19	0		0	28	
3	0	11	0	7	1		1	20	
4	0	5	1	3	0		0	9	
5	0	2	0	0	0		0	2	
Total	1	37	1	70	1		1	111	

H0: Το θηλυκό Φύλο του εκπαιδευτικού και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Χώρα καταγωγής των μαθητών είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Το θηλυκό Φύλο του εκπαιδευτικού και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Χώρα καταγωγής των μαθητών δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 21 για επίπεδο σημαντικότητας 95% η τιμή p είναι 0,005, τιμή μικρότερη από 0,05, άρα η μηδενική υπόθεση H_0 απορρίπτεται και γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση H_1 . Επομένως δεχόμαστε ότι το γυναικείο φύλο του εκπαιδευτικού και η χώρα καταγωγής του μαθητή είναι εξαρτημένες μεταβλητές.

Πίνακας 21 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών θηλυκό Φύλο εκπαιδευτικού - Χώρα καταγωγής μαθητή

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	39.966	20	0.005

N 111

Contingency Tables

		Χώρα καταγωγής						
		kazakstan	Αλβανία	Αμερική	Ελλάδα	Ιταλία και Ελλάδα	Κύπρος	Total
1	0	13	0	43	0		1	57
2	0	12	0	15	1		0	28
3	0	5	0	6	0		0	11
4	0	4	1	4	0		0	9
5	1	3	0	2	0		0	6
Total	1	37	1	70	1		1	111

Μπορούμε επομένως να πούμε ότι η χώρα καταγωγής των μαθητών αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για την επιρροή του φύλου του εκπαιδευτικού, αρσενικού και θηλυκού, στη θετική στάση που δημιουργούν οι μαθητές απέναντι στον εκπαιδευτικό. Οι μαθητές με καταγωγή από την Αλβανία δηλώνουν σε ποσοστό 30% Αρκετά τη θετική τους στάση απέναντι σε άντρες εκπαιδευτικούς, ενώ οι Έλληνες μαθητές σε ποσοστό μόνο 10%. Όσον αφορά τις γυναίκες εκπαιδευτικούς οι μαθητές με χώρα καταγωγής την Αλβανία δηλώνουν ότι επηρεάζονται Αρκετά σε ποσοστό 13% σε σχέση με τους Ελληνικής καταγωγής που δηλώνουν ποσοστό Αρκετά μόλις 8%.

Ηλικία εκπαιδευτικού

Όσον αφορά τις ηλικιακές ομάδες του εκπαιδευτικού διατυπώνονται μεταξύ άλλων οι ακόλουθες υποθέσεις:

H0: Η ηλικία του εκπαιδευτικού ως 35 ετών και η επιρροή της στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και το φύλο των μαθητών είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Η ηλικία του εκπαιδευτικού ως 35 ετών και η επιρροή της στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και το φύλο των μαθητών δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Εφαρμόστηκε ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 μέσω του λογισμικού στατιστικής επεξεργασίας JASP και η τιμή του δείκτη p ισούται με 0,053 (Πίνακας 22). Η τιμή του p 0,077 είναι μεγαλύτερη του 0,05 άρα η μηδενική υπόθεση H_0 γίνεται δεκτή. Η ηλικία του εκπαιδευτικού ως 35 ετών και το φύλο του μαθητή είναι ανεξάρτητες μεταβλητές. Το αποτέλεσμα είναι αρκετά οριακό που ίσως να μην είναι ασφαλές να πει κανείς ότι το φύλο

του μαθητή δεν αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς ως 35 ετών.

Πίνακας 22 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Ηλικία εκπαιδευτικού ως 35 ετών - Φύλο μαθητή

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	8.419	4	0.077
N	111		

Contingency Tables

Έως 35 ετών	Φύλο		Total
	Αγόρι	Κορίτσι	
1	21	19	40
2	5	12	17
3	5	13	18
4	7	11	18
5	12	6	18
Total	50	61	111

Αντίστοιχα για την ηλικιακή ομάδα του εκπαιδευτικού από 36 έως 45 ετών διατυπώνεται η παρακάτω υπόθεση:

H0: Η ηλικία του εκπαιδευτικού από 36 έως 45 ετών και η επιρροή της στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η τάξη φοίτησης των μαθητών Γενικού Λυκείου είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Η ηλικία του εκπαιδευτικού από 36 έως 45 ετών και η επιρροή της στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η τάξη φοίτησης των μαθητών Γενικού Λυκείου δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 23 η τιμή του δείκτη p ισούται με 0,025. Η τιμή είναι μικρότερη του 0,05 άρα η μηδενική υπόθεση H_0 δεν γίνεται δεκτή. Η ηλικία του εκπαιδευτικού από 36 έως 45 ετών και η τάξη φοίτησης των μαθητών ΓΕΛ είναι εξαρτημένες μεταβλητές. Η τάξη φοίτησης των μαθητών ΓΕΛ αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς από 36 έως 45 ετών. Οι μαθητές του Γενικού Λυκείου δηλώνουν ότι επηρεάζονται Αρκετά σε ποσοστό 39% από την ηλικία 36-45 του εκπαιδευτικού και σε ποσοστό 25% Πολύ και Πάρα πολύ, ενώ του Γυμνασίου σε ποσοστό 60% δηλώνουν ότι τους επηρεάζει Καθόλου έως Λίγο. Από τους μαθητές του ΓΕΛ οι μαθητές της Α τάξης δηλώνουν ότι τους επηρεάζει Πάρα πολύ 31% αυτή η ηλικιακή ομάδα των εκπαιδευτικών και πάνω από 55% Πολύ και Πάρα πολύ. Οι μαθητές των Β και Γ τάξεων του Λυκείου δηλώνουν ποσοστό 30% Πολύ και Πάρα πολύ για τη θετική επιρροή που ασκεί στη στάση τους η ηλικιακή ομάδα 36-45 των εκπαιδευτικών.

Πίνακας 23 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Ηλικία εκπαιδευτικού από 36 έως 45 ετών - Τάξη φοίτησης μαθητών ΓΕΛ

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	17.488	8	0.025
N	41		

Contingency Tables

36 ως 45 ετών	Τάξη ΓΕΛ			Total
	Α Λυκείου	Β Λυκείου	Γ Λυκείου	
1	1	2	6	9
2	0	3	2	5
3	7	4	5	16
4	3	2	1	6
5	5	0	0	5
Total	16	11	14	41

Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

Σχετικά με τη φυσική ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού και την επιρροή των επιμέρους μεταβλητών της στη θετική τάση των μαθητών απέναντι του διατυπώνονται οι εξής υποθέσεις:

H0: Το Ύψος του εκπαιδευτικού άνω του μετρίου αναστήματος και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και το φύλο των μαθητών είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Το Ύψος του εκπαιδευτικού άνω του μετρίου αναστήματος και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και το φύλο των μαθητών δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 μέσω του λογισμικού στατιστικής επεξεργασίας JASP δίνει στο δείκτη p τιμή 0,053 (Πίνακας 24). Η τιμή του p 0,053 είναι μεγαλύτερη του 0,05 άρα οριακά η μηδενική υπόθεση H_0 γίνεται δεκτή. Το άνω του μετρίου ανάστημα του εκπαιδευτικού και το φύλο του μαθητή είναι ανεξάρτητες μεταβλητές. Το αποτέλεσμα είναι τόσο οριακό που δεν είναι ασφαλές να πει κανείς ότι το φύλο του μαθητή δεν αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς άνω του μετρίου αναστήματος.

Πίνακας 24 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Ύψος εκπαιδευτικού άνω του μετρίου αναστήματος - Φύλο μαθητών

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	9.328	4	0.053
N	111		

Contingency Tables

Άνω του μετρίου αναστήματος	Φύλο		Total
	Αγόρι	Κορίτσι	
1	25	41	66
2	8	7	15
3	10	11	21
4	6	0	6
5	1	2	3
Total	50	61	111

H0: Ο εκπαιδευτικός να είναι αδύνατος/γυμνασμένος και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Βαθμίδα εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Ο εκπαιδευτικός να είναι αδύνατος/γυμνασμένος και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Βαθμίδα εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Ο έλεγχος ανεξαρτησίας χ^2 δίνει στο δείκτη p τιμή 0,018 (Πίνακας 25). Η τιμή του p είναι μικρότερη του 0,05 επομένως η μηδενική υπόθεση H_0 δεν γίνεται δεκτή. Η μεταβλητή αδύνατος/γυμνασμένος εκπαιδευτικός και η μεταβλητή της βαθμίδας εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές είναι εξαρτημένες. Η βαθμίδα εκπαίδευσης φοίτησης του μαθητή αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς αδύνατους/γυμνασμένους. Οι μαθητές του Γενικού Λυκείου δηλώνουν ότι επηρεάζονται λίγο σε ποσοστό 29% και Αρκετά σε ποσοστό 14% ενώ οι μαθητές Γυμνασίου δηλώνουν σε ποσοστό 62% ότι δεν επηρεάζονται καθόλου από το αν ο εκπαιδευτικός είναι αδύνατος ή γυμνασμένος.

Πίνακας 25 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Αδύνατος/Γυμνασμένος εκπαιδευτικός - Βαθμίδα εκπαίδευσης μαθητών

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	18.516	8	0.018
N	111		

Contingency Tables

Αδύνατος/γυμνασμένος	Βαθμίδα Εκπαίδευσης			Total
	ΓΕΛ	Γυμνάσιο	ΕΠΑΛ	
1	17	38	7	62
2	16	8	3	27
3	6	4	0	10
4	0	3	2	5
5	2	3	2	7
Total	41	56	14	111

Ντύσιμο εκπαιδευτικού

Για το συλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού ως μεταβλητή επιρροής της θετικής στάσης των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό διατυπώνεται η παρακάτω υπόθεση:

H0: Το πρόχειρο συλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Βαθμίδα εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

H1: Το πρόχειρο συλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού και η επιρροή του στη θετική στάση των μαθητών απέναντι του και η Βαθμίδα εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές δεν είναι ανεξάρτητες μεταβλητές.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 26 η τιμή του δείκτη p από τον έλεγχο ανεξαρτησίας χ^2 είναι 0,043. Άρα η τιμή του p είναι μικρότερη του 0,05 και η μηδενική υπόθεση H_0 δεν γίνεται δεκτή. Το πρόχειρο στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού και η βαθμίδα εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές είναι εξαρτημένες μεταβλητές. Η βαθμίδα εκπαίδευσης φοίτησης του μαθητή αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς με πρόχειρο ντύσιμο. Οι μαθητές του Γενικού Λυκείου δηλώνουν σε ποσοστό 30% ότι τους επηρεάζει Αρκετά το πρόχειρο στυλ ντυσίματος του εκπαιδευτικού στην ανάπτυξη θετικής στάσης απέναντι του, ενώ οι μαθητές Γυμνασίου μόνο 12.5%. Οι μαθητές του ΓΕΛ δηλώνουν σε ποσοστό 60% ότι τους επηρεάζει Καθόλου έως Λίγο το πρόχειρο στυλ του εκπαιδευτικού ενώ οι μαθητές Γυμνασίου σε ποσοστό 80%.

Πίνακας 26 - Πίνακας Συνάφειας μεταβλητών Πρόχειρο στυλ ντυσίματος εκπαιδευτικού - Βαθμίδα εκπαίδευσης μαθητών

Chi-Squared Tests

	Value	df	p
χ^2	15.946	8	0.043
N	111		

Contingency Tables

Πρόχειρα ρούχα	Βαθμίδα Εκπαίδευσης			Total
	ΓΕΛ	Γυμνάσιο	ΕΠΑΛ	
1	10	29	10	49
2	15	16	2	33
3	12	7	2	21
4	1	3	0	4
5	3	1	0	4
Total	41	56	14	111

4.6. Συζήτηση αποτελεσμάτων

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της παρούσα έρευνας και τη στατιστική ανάλυση των αποτελεσμάτων μπορούμε να πούμε ότι ένα μεγάλο μέρος των μαθητών του δείγματος δηλώνει ότι δεν επηρεάζεται από τα ατομικά γνωρίσματα του εκπαιδευτικού καθώς και από τη φυσική του ελκυστικότητα ώστε να σχηματίσουν μία θετική πρώτη εντύπωση και να αναπτύξουν καλές διαπροσωπικές σχέσεις μαζί του. Μελετώντας τα αποτελέσματα πιο προσεκτικά μπορεί να εντοπίσει κανείς ορισμένες σχέσεις μεταξύ των απόψεων των μαθητών και την ηλικία, το φύλο και την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, τη φυσική ελκυστικότητα και το στυλ ντυσίματός του.

Φύλο εκπαιδευτικού

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας ο μέσος όρος των μαθητών του δείγματος επηρεάζεται λίγο από το φύλο του εκπαιδευτικού στη θετική στάση που σχηματίζει για τον εκπαιδευτικό, με τον άντρα εκπαιδευτικό να συγκεντρώνει λίγο μεγαλύτερο ποσοστό από τις γυναίκες εκπαιδευτικούς χωρίς όμως να υπάρχει σημαντική στατιστική διαφορά.

Μεταξύ του φύλου των μαθητών και του φύλου του εκπαιδευτικού δεν υπάρχει στατιστικώς σημαντική διαφορά ($p=0,612$). Στην έρευνα των Morehouse Mendez & Perez Mendez το 2016 στο πανεπιστήμιο Midwest των Η.Π.Α. διαπιστώθηκε ότι οι φοιτήτριες είχαν στατιστικά σημαντικά περισσότερες πιθανότητες να επιλέξουν ένα αρσενικό ελκυστικό μέλος ΔΕΠ ($p=0,004$). Επίσης τα κορίτσια προτιμούν τις γυναίκες μέλη ΔΕΠ καθώς μπορούν να ταυτιστούν μαζί τους. Στην έρευνα οι φοιτητές του πανεπιστημίου κλήθηκαν να αξιολογήσουν μια σειρά από 114 φωτογραφίες μελών ΔΕΠ διαφόρων ηλικιών, προφίλ, εθνικοτήτων, υπόβαθρου και κλάδου καθώς και ισότιμα χωρισμένων ανά φύλο (Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 14-16).

Στην παρούσα έρευνα προκύπτει σχέση μεταξύ του φύλου του εκπαιδευτικού και της χώρας καταγωγής του μαθητή ($p=0,007$ για τους άντρες εκπαιδευτικούς και $p=0,005$ για τις γυναίκες εκπαιδευτικούς). Οι μαθητές με καταγωγή από τη χώρα της Αλβανίας διαμορφώνουν αρκετά θετική στάση απέναντι στους άντρες εκπαιδευτικούς. Παρόμοια και για τις γυναίκες εκπαιδευτικούς αλλά σε μικρότερο βαθμό. Η θετική στάση που κρατούν οι μαθητές απέναντι σε άντρες και γυναίκες εκπαιδευτικούς εξαρτάται από τη χώρα καταγωγής του μαθητή.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας το 2008 το μεγαλύτερο ποσοστό των γυναικών εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης συγκεντρώνονται στα γυμνάσια της χώρας σε ποσοστό 65% ενώ στα λύκεια τοποθετείται ένα 49%. Από την

παρούσα έρευνα δεν προκύπτει κάποια σχέση ή εξάρτηση μεταξύ του φύλου του εκπαιδευτικού και τη βαθμίδα εκπαίδευσης που φοιτούν οι μαθητές.

Ηλικία εκπαιδευτικού

Ο νέος εκπαιδευτικός, έως 35 ετών, αντιμετωπίζεται θετικότερα από τους μαθητές. Οι μισοί περίπου μαθητές του δείγματος έχουν θετική στάση για τους νέους εκπαιδευτικούς έως 35 ετών, ενώ για τους λίγο μεγαλύτερους έχουν αρκετά σημαντικά θετική στάση απέναντι τους. παρατηρείται ότι όσο αυξάνεται η ηλικία του εκπαιδευτικού τόσο μειώνεται και η θετική επιρροή που ασκεί στον μαθητή. Στην έρευνα των Morehouse Mendez και Perez Mendez (2016) τα νεότερα μέλη ΔΕΠ θεωρήθηκαν περισσότερο ελκυστικά από το παλαιότερο διδακτικό προσωπικό επιβεβαιώνοντας την υπόθεση ότι η ηλικία επηρεάζει τις αντιλήψεις για την ελκυστικότητα, καθώς οι νεότεροι εκπαιδευτικοί γίνονται αντιληπτοί ως πιο προσιτοί (Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 9). Οι νέοι εκπαιδευτικοί τείνουν να έχουν πιο ευνοϊκές αξιολογήσεις σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους (Arbuckle & Williams, 2003 όπως αναφέρεται στο Arugnete, Slater and Mwaikinda, 2017: 500).

Η τάξη φοίτησης των μαθητών ΓΕΛ αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς από 36 έως 45 ετών ($p=0,025$). Οι μαθητές του Γενικού Λυκείου επηρεάζονται θετικά και διαμορφώνουν θετική στάση για τους εκπαιδευτικούς αυτής της ηλικιακής ομάδας, με τους μαθητές της Α τάξης του Λυκείου να έχουν πάρα πολύ θετική στάση απέναντι τους σε σχέση με τις άλλες δύο τάξεις του Λυκείου, που ναι μεν έχουν επίσης θετική στάση αλλά όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό.

Φυσική ελκυστικότητα εκπαιδευτικού

Η φυσική ελκυστικότητα των εκπαιδευτικών στο σύνολο της δεν επηρεάζει τη θετική στάση των μαθητών απέναντι τους με εξαίρεση την καθαριότητα και την περιποίηση. Οι μαθητές ανεξαρτήτου φύλου ή οποιασδήποτε άλλης μεταβλητής επηρεάζονται θετικά από το αν ο εκπαιδευτικός τους είναι περιποιημένος και καθαρός. Είναι όμως εμφανές από τα αποτελέσματα ότι τα αγόρια του δείγματος δίνουν πολύ μεγαλύτερη βαρύτητα στο να είναι ο εκπαιδευτικός περιποιημένος και καθαρός, καθώς επηρεάζονται πολύ περισσότερο σε σχέση με τα κορίτσια του δείγματος. Η περιποίηση είναι μία σημαντική παράμετρος καθώς, μεταξύ άλλων, μπορεί να λειτουργήσει ως δείκτης κοινωνικής τάξης για τους μαθητές (Reader and Wright, 2011 όπως αναφέρεται στο Fitzpatrick, Gote-Lussier and Blair, 2016: 31). Η έρευνα του Peng (2011) μελετά την επίδραση της όσφρησης των μαθητών. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα αυτής της έρευνας οι οσμές των δασκάλων επηρεάζουν τη μελέτη των

μαθητών σε ποσοστό πάνω από 86% (Peng, 2011: 512 όπως αναφέρεται στο Simoncic, 2016: 18).

Σε πολύ μεγάλο βαθμό οι μαθητές του δείγματος δεν επηρεάζονται καθόλου από το ύψος, άνω ή κάτω του μετρίου, ή το βάρος του εκπαιδευτικού, άνω του μέσου όρου ή αδύνατος/γυμνασμένος. Η βαθμίδα εκπαίδευσης φοίτησης του μαθητή όμως αποτελεί διαφοροποιητικό παράγοντα για τη θετική στάση των μαθητών απέναντι σε εκπαιδευτικούς αδύνατους/γυμνασμένους ($p=0,018$). Οι μαθητές του Γενικού Λυκείου του δείγματος επηρεάζονται λίγο έως αρκετά από το αν ο εκπαιδευτικός είναι αδύνατος ή γυμνασμένος. Σύμφωνα με τους Syreck et. al. (2006) η λεπτότητα στις γυναίκες εκτιμάται περισσότερο από τις γυναίκες παρά από τους άντρες (όπως αναφέρεται στο Liu, Hu and Furutan, 2013:99). Σύμφωνα με έρευνες όμως η σωματική ελκυστικότητα μπορεί να δημιουργήσει θετική επίδραση στην αντίληψη των μαθητών. Παρά την πρόοδο της κοινωνίας εξακολουθούν και υπάρχουν στερεότυπα τα οποία δίνουν περισσότερους ή λιγότερους πόντους σε κάποιους εξαιτίας της ελκυστικότητας τους (Liu, Hu and Furutan, 2013: 98-99). Πάνω από τις μισές νεαρές γυναίκες αναφέρουν ότι προτιμούν να τις χτυπήσει φορητό από το να είναι χοντρές (Rhode, 2009: 1040).

Παρατηρείται όμως ότι ενώ η ομορφιά, τα χαρακτηριστικά του προσώπου και τα μάτια του εκπαιδευτικού επηρεάζουν λίγο περισσότερο τη θετική στάση των μαθητών του δείγματος απέναντι στους εκπαιδευτικούς. Η ομορφιά μπορεί να είναι επιφανειακή όμως ο αντίκτυπος των πρώτων εντυπώσεων με βάση την εμφάνιση είναι πολύ σημαντικός. Οι φοιτητές είναι πιο πιθανό να επιλέξουν ένα πιο ελκυστικό μέλος ΔΕΠ για να παρακολουθήσουν το μάθημα του (Morehouse Mendez and Perez Mendez, 2016: 16-17). Οι περισσότερες έρευνες φαίνεται να υποστηρίζουν συντριπτικά την υπόθεση «ότι είναι όμορφο είναι καλό». Έχουμε την τάση να μας αρέσει αυτό που είναι όμορφο και το ωραίο είναι συντονιστής, ρυθμιστής μιας γενικευμένης κατάστασης (Frevort and Walker, 2014: 319-320).

Ορισμένες μελέτες υποδεικνύουν ότι η εμφάνιση των εκπαιδευτικών είναι σημαντικός καθοριστικός παράγοντας για την αξιολόγησή τους από τους μαθητές. Σύμφωνα με τη μελέτη των Hanum, Purwanto και Sunaway (2020) αποδεικνύεται ότι η φυσική ελκυστικότητα έχει ισχυρή θετική επίδραση (Hanum, Purwanto and Sunaway, 2020: 35). Σύμφωνα όμως με την έρευνα των Campbell, Gerdes και Steiner (2005), 53 εκπαιδευτικοί βαθμολογήθηκαν από τους φοιτητές και αποδεικνύουν ότι η ομορφιά του εκπαιδευτικού δεν είναι σημαντική και ότι η εμφάνιση και η ελκυστικότητα δεν είναι στατιστικά σημαντικός συντελεστής. Συμπεραίνεται ότι τα ευρήματα μελετών που υποδεικνύουν την όποια σχέση πιθανόν να οφείλονται σε παράλειψη μεταβλητών μεροληψίας. Η εμφάνιση

είναι σημαντική πιθανόν λόγω της μεταβλητής της μεροληψίας του φύλου, της ηλικίας Campbell, Gerdes and Steiner, 2005: 611-616). Τα στερεότυπα της φυσικής ελκυστικότητας διαφέρουν στους πολιτισμούς. Οι περισσότερες έρευνες που υποδεικνύουν σχέση διεξήχθησαν σε δυτικούς πολιτισμούς, ενώ έρευνα σε Ινδούς φοιτητές δεν αποδεικνύει την επιρροή της φυσικής ελκυστικότητας (Shahani-Denning, 2003: 16).

Ντύσιμο εκπαιδευτικού

Οι μισοί περίπου μαθητές του δείγματος της έρευνας δεν σχηματίζουν θετική εντύπωση για τους εκπαιδευτικούς τους, επηρεαζόμενοι από το στυλ ντυσίματός του. Η μόνη εξαίρεση είναι το μοντέρνο στυλ ντυσίματος το οποίο επηρεάζει τους μαθητές αρκετά σε σχέση με το επίσημο, κλασικό και πρόχειρο στυλ. Σε σχέση με το πρόχειρο στυλ ντυσίματος οι μαθητές του Γενικού Λυκείου φαίνεται να επηρεάζονται αρκετά θετικά ($P=0,043$) και τα κορίτσια λίγο περισσότερο. Οι Graig και Savage (2014) διαπίστωσαν ότι η ενδυμασία του εκπαιδευτικού δεν επηρεάζει διαφορετικά τους άντρες και τις γυναίκες μαθητές. Αντίθετα προηγούμενες έρευνες δείχνουν ότι τα κορίτσια μπορεί να ανταποκρίνονται περισσότερο σε στοιχεία ένδυσης από ότι τα αγόρια (Lavin, Carr and Davies, 2009a, 2009b, Morris et. al., 2003 όπως αναφέρεται στο Slabbert, 2019: 179).

Στην έρευνα της Slabbert (2019) σε πανεπιστήμιο της Ν. Αφρικής διαπιστώνεται στατιστική σημαντική διαφορά μεταξύ των αντιλήψεων περί χαλαρά ντυμένων γυναικών καθηγητριών και ντυμένων επαγγελματικά. Οι 112 φοιτητές του δείγματος αντιλαμβάνονται τις επαγγελματικά ντυμένες γυναίκες καθηγήτριες ως περισσότερο καταρτισμένες, δίκαιες, αξιόπιστες, οργανωτικές και προετοιμασμένες σε σχέση με τις πρόχειρα, καθημερινά (casual) ντυμένες καθηγήτριες. Την ίδια άποψη εκφράζουν και για τους άντρες καθηγητές (Slabbert, 2019: 178-179). Σύμφωνα με άλλη έρευνα οι εκπαιδευτικοί που είναι ντυμένοι πιο casual (πρόχειρα, καθημερινά) θεωρούνται πιο προσίτοι από τους αλλά λιγότερο γνώστες του αντικειμένου τους (Hannover and Kuhnen, 2002 όπως αναφέρεται στο Gurung et.al., 2018: 554). Τα αποτελέσματα της έρευνας του Peng (2015) δείχνουν ότι στους μαθητές δεν αρέσει οι εκπαιδευτικοί να φοράνε κοστούμι διότι είναι πολύ επίσημο και σοβαρό. Ενώ αντίθετα τα πιο απλά ρούχα δημιουργούν μια ζωντανή ατμόσφαιρα διδασκαλίας και μία πιο στενή και φιλική σχέση μεταξύ μαθητών και εκπαιδευτικών (Peng, 2011: 511 όπως αναφέρεται στο Simoncic, 2016: 18).

Η επίδραση των ρούχων είναι ένας δείκτης που μπορεί να επηρεάσει την αξιολόγηση ή την ανταπόκριση απέναντι στον σύμβουλο. Σύμφωνα με τους Hanum, Purwanto και Sunaway (2020) 118 μαθητές στην ηλικία των δώδεκα ετών καλούνται να αξιολογήσουν

την ελκυστικότητα των συμβούλων μέσω εικόνων, μέσα από την εμφάνιση φωτογραφιών για 5 δευτερόλεπτα. Η αντίληψη για την ελκυστικότητα και τον τρόπο ένδυσης του συμβούλου ως μορφή πρώτης εντύπωσης επηρεάζουν την αυτοαντίληψη των μαθητών (Hanum, Purwanto and Sunaway, 2020: 34-35).

Το ντύσιμο των δασκάλων αποτελεί σημαντικό μέρος της σωρευτικής εικόνας του δασκάλου. Τα είδη ένδυσης έχουν μία στιγμιαία ικανότητα να κατασκευάζουν προηγούμενες αναμνήσεις και επιδράσεις. Υπάρχει μία σιωπηρή κατανόηση ότι υπάρχει μία παιδαγωγική των ρούχων, «το πώς ντυνόμαστε σηματοδοτεί το είδος του δασκάλου που είμαστε». Είναι εκείνη η στιγμή που βλέποντας τον εαυτό μας στον καθρέφτη συνειδητοποιούμε και θυμόμαστε ότι αναπόφευκτα τα ρούχα τραβούν την προσοχή (Watkins, 2010: 269, 248 όπως αναφέρεται στο Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 331). Ενώ για τους Naughton et.al. (2016) η ενδυμασία μπορεί να είναι μόνο ένα σύμβολο του επαγγελματισμού, τα αποτελέσματα της έρευνας των Gurung et.al. (2018) δείχνουν ότι τα ρούχα είναι σημαντική ένδειξη για το χαρακτήρα του ατόμου. Μπορεί να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται τα άτομα το ένα το άλλο (Gurung et.al., 2018: 556). Τα άτομα χρησιμοποιούν τα ρούχα για να κρίνουν τους άλλους (Hannover and Kuhnen, 2002, Kwon and Farber, 1992 όπως αναφέρεται στο Gurung et.al., 2018: 556).

5. Συμπεράσματα

Με βάση την ανάλυση και παρουσίαση των αποτελεσμάτων της παρούσας έρευνας είναι απαραίτητο να επιχειρηθεί η εξαγωγή κάποιων συμπερασμάτων και πιθανών περιορισμών της έρευνας, καθώς και προτάσεων για πιθανές εφαρμογές αυτών των αποτελεσμάτων και προτάσεων για περαιτέρω μελλοντικές έρευνες.

5.1. Συμπεράσματα

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να διερευνηθεί η σχέση που υπάρχει ανάμεσα στην ηλικία, το φύλο και την εξωτερική εμφάνιση του εκπαιδευτικού, φυσική ελκυστικότητα και ντύσιμο, με τη στάση που κρατούν οι μαθητές της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης απέναντι στον εκπαιδευτικό. Στο πλαίσιο της συγκεκριμένης έρευνας γεννήθηκε η ερευνητική υπόθεση πως υπάρχει σχέση ανάμεσα στις απόψεις των μαθητών για τον εκπαιδευτικό και το φύλο, την ηλικία και την εξωτερική εμφάνιση και τον τρόπο ντυσίματος του εκπαιδευτικού. Τον πληθυσμό της έρευνας αποτέλεσαν οι (1200) μαθητές της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της νήσου Θήρας, οι μαθητές των τριών γυμνασίων του νησιού, του γενικού λυκείου και του επαγγελματικού λυκείου. Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 111 μαθητές των σχολικών μονάδων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Σαντορίνης.

Μέσα από τη στατιστική ανάλυση και την ερμηνεία των αποτελεσμάτων, που προηγήθηκε, δεν μπορούν να επιβεβαιωθούν τα ερευνητικά ερωτήματα και η ερευνητική υπόθεση εξ ολοκλήρου. Σε σχέση με τα δύο ατομικά γνωρίσματα του εκπαιδευτικού, το φύλο και την ηλικία, παρατηρείται σχέση επιρροής της θετικής άποψης των μαθητών για την ηλικία του εκπαιδευτικού, ενώ το φύλο του εκπαιδευτικού δε φαίνεται να τους επηρεάζει, πάρα μόνο σε σχέση με τη χώρα καταγωγής του μαθητή. Συγκεκριμένα το νεαρό της ηλικίας του εκπαιδευτικού, έως 36 ετών, είναι παράγοντας που επηρεάζει θετικά τη στάση των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό, γεγονός που ευνοεί την ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων.

Όσον αφορά τα εξωτερικά γνωρίσματα του εκπαιδευτικού και την επιρροή τους στη θετική εντύπωση που σχηματίζουν για τον ίδιο οι μαθητές δεν προκύπτει σημαντική σχέση. Σύμφωνα με τις απόψεις των μαθητών η φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο του εκπαιδευτικού δεν τους επηρεάζει στο να σχηματίσουν θετική εικόνα για το πρόσωπο του. Μεγάλο όμως ποσοστό μαθητών συμφωνεί ότι το να είναι ο εκπαιδευτικός περιποιημένος και καθαρός έχει για αυτούς μεγάλη σημασία και τους επηρεάζει πολύ στο να σχηματίσουν μια καλή εντύπωση για εκείνον. Παρόμοια και το μοντέρνο στυλ ντυσίματος του

εκπαιδευτικού προδιαθέτει θετικά τους μαθητές στο να σχηματίσουν θετική εντύπωση για τον ίδιο.

Το νεαρό της ηλικίας του εκπαιδευτικού, η καθαριότητα του και το μοντέρνο στυλ ντυσίματός του είναι τρεις παράγοντες που μπορούν και επηρεάζουν τη στάση και τις εντυπώσεις των μαθητών απέναντι στον εκπαιδευτικό και συντελούν θετικά στην ανάπτυξη καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους. Τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί αποτελούν δύο από τους βασικούς πυλώνες μίας σχολικής μονάδας και οι καλές διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των δύο είναι απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία της.

Για πολλούς μαθητές ο δάσκαλος δεν είναι απλά αγωγός γνώσης. Ο δάσκαλος είναι μία εικόνα, ένα κλισέ με την έννοια τόσο του στερεότυπου όσο και της φωτογραφικής αποτύπωσης που παγιώνει τη γνώση στη φαινομενική απόδειξη ενός βλέμματος, όπου η εικόνα προκαθορίζει τι σημαίνει ένα άτομο για τους άλλους. Η εικόνα του εκπαιδευτικού έχει συχνά περισσότερη σημασία από τις ιδέες του μαθήματος (Polan, 1993: 32, Weber and Mitchell, 1995: 8 Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 331). Ο σύλλογος διδασκόντων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ιρλανδία αναφέρει ότι είναι σημαντικό για τον εκπαιδευτικό να δημιουργήσει μία ατμόσφαιρά που ευνοεί τη μάθηση. Παράγοντας που ευνοεί στη δημιουργία αυτής της ατμόσφαιρας είναι, μεταξύ άλλων, και η εμφάνιση (Department of Education and Science, 2006: 5 όπως αναφέρεται στο Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 332).

Γενικά όσο πιο ελκυστικό είναι ένα άτομο τόσο πιο θετικά γίνεται αντιληπτό, τόσο πιο ευνοϊκά ανταποκρίνεται και τόσο πιο επιτυχημένη είναι η προσωπική και επαγγελματική ζωή του ατόμου (Patzner, 1985). Δεν μπορούμε να κρίνουμε ένα βιβλίο από το εξώφυλλο του! Βασισμένοι απλώς στην φυσική ελκυστικότητα οι άνθρωποι διατυπώνουν περιεκτικές ιδέες για ένα παρατηρούμενο άτομο και παρουσιάζουν μη λεκτικές συμπεριφορές, θετικές ή αρνητικές, όπως κούνημα του κεφαλιού, χαμόγελο, συνοφρύωμα, χειρονομίες κ.ά.. Ο μέσος άνθρωπος υποτιμά δραστικά την επιρροή που ασκεί η φυσική ελκυστικότητα στον ίδιο. Οι άνθρωποι όμως προσπαθούν να βελτιώσουν τη φυσική τους ελκυστικότητα χρησιμοποιώντας προϊόντα, θεραπείες ομορφιάς, γυμναστήρια, αισθητικές επεμβάσεις. Παρόλο που οι δαπάνες μας για τη φυσική ελκυστικότητα είναι τεράστιες, αρνούμαστε να αποδεχτούμε την έννοια της φυσικής ελκυστικότητας (Patzner, 1985: 8-10). Αυτή η ίδια κοινωνία η οποία επιδιώκει τη φυσική ελκυστικότητα, συνεχίζει να πιστεύει ότι η φυσική εμφάνιση είναι επιφανειακό και επιπόλαιο χαρακτηριστικό με μικρή επιρροή στις ζωές μας (Berscheid and Walster, 1972: 43 όπως αναφέρεται στο Patzner, 1985: 10). Δεν πρέπει

ποτέ να παραμελούμε μία μορφή επικοινωνίας. Κάθε μορφή επικοινωνίας είναι μοναδική και εξίσου σημαντική (Simoncic, 2016: 55-56).

5.2. Περιορισμοί

Με βάση πολλές έρευνες, προκύπτει ότι οι απόψεις των μαθητών αλλάζουν σε κάθε αλλαγή προσώπου του εκπαιδευτικού και οι απόψεις είναι αυθεντικές καθώς δεν γνωρίζουν ότι μελετάται η συγκεκριμένη συμπεριφορά τους (Rannelli et. al. 2014). Το σημαντικότερο στοιχείο της συγκεκριμένης έρευνας των Rannelli et. al είναι πως τα υποκείμενά της δεν γνώριζαν πως διερευνάται η άποψη τους για την επιρροή της εξωτερικής εμφάνισης των εκπαιδευτικών στην άποψη τους (Rannelli et. al. 2014). Η φυσική ελκυστικότητα είναι ένας δυναμικά ισχυρός καθοριστικός παράγοντας της πρώτης εντύπωσης. Τα αποτελέσματα της έρευνας του Miller (1970) δείχνουν διάχυτα την επιρροή της ελκυστικότητας στην θετική κρίση ενός ατόμου. Τα υποκείμενα της έρευνας δεν γνώριζαν για τη διάσταση της φυσικής ελκυστικότητας (Miller, 1970: 242).

Η γνώση επομένως των μαθητών του δείγματος για το αντικείμενο της έρευνας, ενδεχομένως να επηρεάζει και τις απαντήσεις τους. Αυτός ίσως να είναι και ένας από τους σημαντικότερους περιορισμούς της παρούσας έρευνας. Οι επιλογές στις απαντήσεις των μαθητών ενδέχεται να επηρεάζονται από αυτό που θεωρούν ότι είναι σωστό και επιθυμητό να απαντήσουν χωρίς να αποτυπώνουν την πραγματική τους άποψη. Σε μία ποιοτική έρευνα ή σε ένα πείραμα οι αντιλήψεις των ίδιων μαθητών για το αντικείμενο της έρευνας μπορεί να αποτυπώνονταν διαφορετικά. Οι άνθρωποι αρνούνται να αναγνωρίσουν την επίδραση της φυσικής ελκυστικότητας. Όταν όμως αυτοί οι ίδιοι άνθρωποι τοποθετηθούν σε ένα πειραματικό σχέδιο, το οποίο καμουφλάρει το θέμα της φυσικής ελκυστικότητας, τότε οι ενέργειες τους είναι προς το αντίθετο (Patzer, 1985: 1-2).

Ένας ακόμη περιορισμός της παρούσας έρευνας αφορά το μικρό ποσοστό συμμετοχής των μαθητών του ΕΠΑΛ στο δείγμα της έρευνας. Στους 111 μαθητές που αποτελούν το δείγμα της έρευνας οι μαθητές του ΕΠΑΛ είναι μόλις 14. Η συγκεκριμένη κατανομή δεν είναι σε θέση να επιτρέψει την εξαγωγή ασφαλών και γενικεύσιμων συμπερασμάτων σχετικά με την επιρροή των ατομικών γνωρισμάτων του εκπαιδευτικού και της εξωτερική του εμφάνισης στους μαθητές των ΕΠΑΛ. Τα ΕΠΑΛ είναι μία μεγάλη και σημαντική κατηγορία σχολείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και οι απόψεις των μαθητών που φοιτούν σε αυτά απουσιάζουν από τη συγκεκριμένη έρευνα. Το δείγμα επίσης των μαθητών του ΕΠΑΛ περιορίζεται σε μία συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα και δεν μπορεί να εξάγει συμπεράσματα παρά μόνο για τις απόψεις των ίδιων των μαθητών της Β τάξης του ΕΠΑΛ Θήρας.

Το μεγαλύτερο μέρος του δείγματος της έρευνας κατάγεται από την Ελλάδα (63,06%) και το υπόλοιπο έχει καταγωγή από την Αλβανία. Τέσσερις μόνο μαθητές στο σύνολο του δείγματος έχουν διαφορετική χώρα καταγωγής. Το νησί της Σαντορίνης είναι ένα πολυπολιτισμικό περιβάλλον και αν δεν υπήρχε ο περιορισμός και οι δυσκολίες της γλώσσας που αντιμετωπίζουν οι μαθητές από διαφορετικές χώρες, ενδεχομένως τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να δώσουν χρήσιμες πληροφορίες για την επιρροή του διαφορετικού πολιτισμού και της κουλτούρας στο αντικείμενο της έρευνας, καθώς είναι αρκετά μεγάλος ο αριθμός των αλλοδαπών που κατοικεί μόνιμα στο νησί και ο αριθμός των παιδιών που φοιτούν στα σχολεία της.

5.3. Προτάσεις

Όσον αφορά προτάσεις για συναφείς μελλοντικές έρευνες θα είχε ερευνητικό ενδιαφέρον να μελετηθεί η πλευρά των εκπαιδευτικών πάνω στο θέμα της εξωτερικής εμφάνισης. Ποιες είναι οι εντυπώσεις που μπορεί να έχουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί για τις απόψεις των μαθητών σχετικά με τη δική τους εξωτερική εμφάνιση. Πόσο πιστεύουν οι εκπαιδευτικοί ότι τα ατομικά τους γνωρίσματα, φύλο και ηλικία, αλλά και η φυσική τους ελκυστικότητα και το στυλ ντυσίματός τους επηρεάζει τους μαθητές ώστε να σχηματίζουν θετική εντύπωση για τους ίδιους και τους προδιαθέτει στην ανάπτυξη καλών σχέσεων μεταξύ τους.

Σημαντικό ενδιαφέρον θα είχε κυρίως από την πλευρά του χρόνου και του χρήματος που ξοδεύουν οι εκπαιδευτικοί για την εξωτερική τους εμφάνιση με στόχο να κερδίσουν ενδεχομένως τις εντυπώσεις των μαθητών τους απέναντι στο πρόσωπο τους. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα ερευνών είναι λογικό τα άτομα να προσέχουν την εμφάνιση τους. Τα $\frac{3}{4}$ των γυναικών κατατάσσουν την εμφάνιση τους ως μία από τις πέντε κορυφαίες ιδιότητες που επηρεάζουν την εικόνα του εαυτού τους. Οι περισσότεροι άνθρωποι υπερεκτιμούν την εμφάνιση και τη συμβολή της στην ποιότητα ζωής και την ικανοποίηση από τη ζωή. Η ομορφιά μπορεί να είναι μόνο «επιφανειακή» αλλά οι βλάβες που συνδέονται με την επιδίωξη της πηγαίνουν πολύ πιο βαθιά. Το οικονομικό, σωματικό και ψυχολογικό κόστος της εμφάνισης απαιτεί μεγαλύτερη προσοχή κ συλλογική δράση. Οι διακρίσεις βάση εμφάνισης προσβάλουν την αρχή των ίσως ευκαιριών (Rhode, 2009: 1040-1101). Η ανάγκη των δασκάλων να «δείχνουν σωστά» και να «ταιριάζουν» είναι ισχυρή (Rutherford, Conway and Murphy, 2015: 332).

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση βιβλιογραφία

Αγγελόπουλος, Η. (2008). *Ο Εκπαιδευτικός από τη Σκοπιά των Μαθητών. Μια Εμπειρική Έρευνα Μεταξύ Μαθητών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο πλαίσιο της Πολιτισμικής Σχολικής Ετερότητας. Η Περίπτωση του Ν. Αχαΐας*. Πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Αναγνωστοπούλου, Μ. (2005). *Οι Διαπροσωπικές Σχέσεις Εκπαιδευτικών και Μαθητών στη σχολική τάξη. Θεωρητική Ανάλυση και Εμπειρική Προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.

Αναγνωστοπούλου, Μ., Αρβανίτη, Ι. & Κανταρτζή, Ε. (2004). Η Ανάλυση Διδασκαλίας της Α' Τάξης, από Γυναίκες Εκπαιδευτικούς. Επιλογή ή Συμμόρφωση;, στο Χατζηδήμου, Δ., Ταρατόρη, Ε., Κουγιουρούκη, Μ. & Στραβάκου, Π. (επιμ.), *Πρακτικά του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος: Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Κυριακίδη.

Βάσσιου, Α. (2020). *Αντιλήψεις Εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Σχετικά με την Επίδοση των Μαθητών στα Μαθηματικά - Η διάσταση του Φύλου*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Βεκρή, Μ. (2009). *Αντισυμβατικοί Έφηβοι: Ταυτότητες Φύλου, Σχολικές Εμπειρίες και Ορίζοντες Προσδοκιών*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.

Βράνα, Β. (2020). *Έρευνα στη Δημόσια Διοίκηση*. ΔΙΠΑΕ (Πανεπιστημιακές Παραδόσεις στα Πλαίσια του ΜΠΣ Δημόσια Διοίκηση).

Γεωργίου, Χ. (2017). *Οι Διαπροσωπικές Σχέσεις Εκπαιδευτικών και Μαθητών στη Σχολική Τάξη*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πάφου.

Ζαφειρόπουλος, Κ. (2015). *Πως γίνεται μια επιστημονική εργασία; Επιστημονική έρευνα και συγγραφή εργασιών*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Καρατάσιου, Ζ. (2015). *Οι Πεποιθήσεις των Υποψηφίων και Εν Ενεργεία Εκπαιδευτικών για το Κλίμα Αποδοχής και οι Στρατηγικές Ενίσχυσης τους*. Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (2008). *Φύλο και Εκπαιδευτική Πραγματικότητα στην Ελλάδα: Προωθώντας Παρεμβάσεις για την Ισότητα των Φύλων στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα*. Επιμέλεια: Δεληγιάννη-Κουιμτζή, Δ., Ζιώγου-Καραστεργίου, Σ. και Φροση, Λ., Αθήνα.

- Κιουρτσής, Κ. (2008). *Κώδικες και Σημασίες της Εξωτερικής Εμφάνισης και Συμπεριφοράς στη Διαπροσωπική Επικοινωνία*. Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Πέλλας - Αγωγή Υγείας. Εθνικό Κέντρο Νεότητας, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Κοτζαϊβάζογλου, Ι. και Πασχαλούδης, Δ. (2020). *Οργανωσιακή Επικοινωνία. Η Επικοινωνία για Επιχειρήσεις και Οργανισμούς*. Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα.
- Κυρίτσης, Δ. (2011). Απόψεις των Μαθητών/τριών της Β' και Γ' Λυκείου για την Επίδραση του Φύλου στην Αντιμετώπιση τους από τους Εκπαιδευτικούς. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 15(60), 183-203.
- Μπουτουρίδου, Μ. (2014). *Φύλο και Ηγεσία: Στερεοτυπικές Αντιλήψεις και Συμβουλευτικές Παρεμβάσεις*. Πτυχιακή Εργασία, Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. - Π.Ε.ΣΥ.Π. Αθήνα.
- Παπακώστας, Α. (2020). *Στερεοτυπικές Προσεγγίσεις στην Εκπαίδευση ως προς το Φύλο του Μαθητή: Η περίπτωση 2 Λυκείων του Ν. Κοζάνης*. Διπλωματική Εργασία, Ε.Α.Π.
- Παπαναστασίου, Ε.Κ. και Παπαναστασίου, Κ. (2014). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνα*. (2^η έκδοση), Λευκωσία.
- Πατσιότου, Ι. και Καλογήρου, Π. (2019). *Ο Ρόλος του Εκπαιδευτικού στην Ανάπτυξη της Λεκτικής και Μη Λεκτικής Επικοινωνίας στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Ο Διαμεσολαβητικός Ρόλος του Εκπαιδευτικού*. Πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.
- Συνήγορος του Πολίτη (2012). *Σχέσεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Πολιτών: Οδηγός Ορθής Συμπεριφοράς*. Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Αθήνα.
- Τσέρτου, Α. (2019). *Το Κουκλοθέατρο ως Μέσο Αποδοχής της Διαφορετικότητας: Ευαισθητοποίηση των Μαθητών σε Θέματα που Αφορούν την Εξωτερική Εμφάνιση*. Πτυχιακή Εργασία, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.
- Φίλιας, Β. (1983). *Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις*. Σύγχρονη Εποχή: Αθήνα.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Arbuckle, J. and Williams, B. D. (2003). Perceptions of Expressiveness: Age and Gender Effects on Teacher Evaluations. *SpringerLink*, 49, pp. 507-516.

Aruguete, M. S., Slater, J. and Mwaikinda, S. R. (2017). The Effects of Professor's Race and Clothing Style on Student Evaluations. *The Journal of Negro Education*, 86 (4), pp. 494-502.

Blote, A. W., Miers, A. C. and Westenberg, P. M. (2014). The Role of Social Performance and Physical Attractiveness in Peer Rejection of Socially Anxious Adolescents. *Journal of Research on Adolescence*, 25 (1), pp. 189-200.

Bonds-Raacke, J. and Raacke, J. D. (2007). The Relationship between Physical Attractiveness of Professors and Students' Ratings of Professor Quality. *Journal of Psychiatry, Psychology and Mental Health*, 1 (2), pp. 1-7.

Bowdring, M. A., Sayette, M. A., Girard J. M. and Woods W. C. (2021). In the Eye of the Beholder: A Comprehensive Analysis of Stimulus Type, Perceiver, and Target in Physical Attractiveness Perceptions. *Journal of Nonverbal Behavior*, 45, pp. 241-259.

Campbell, H. E., Gerdes, K. and Steiner, S. (2005). What's Looks Good to Do With it? Instructor Appearance and Student Evaluations of Teaching. *Journal of Policy Analysis and Management*. 24 (3), pp. 611-620.

Coyne, S. M., Linder, J. R., Rasmussen, E. E., Nelson, D. A. and Birkbeck, V. (2016). Pretty as a Princess: Longitudinal Effects of Engagement With Disney Princess on Gender Stereotypes, Body Esteem and Prosocial Behavior in Children. *Wiley on Behalf of the Society for Research in Child Development*, 87 (6), pp. 1909-1925.

DeCastro-Ambrosetti, D. and Cho, G. (2011). A Look at "Lookism". A Critical Analysis of Teachers Expectations Based on Students Appearance. *Multicultural Education*, 18 (2), pp. 51-54.

Dion, K., Berscheid, E. and Walster, E. (1972). What is beautiful is good. *Journal of Personality and Social Psychology*, 24 (3), pp. 285-290.

Duffy, J., Warren, K. and Walsh, M. (2001). Classroom Interactions: Gender of Teacher, Gender of Student and Classroom Subject. *SpringerLink*, 45, pp. 579-593.

Fitzpatrick, C., Gote-Lussier, C. and Blair, C. (2016). Dressed and Groomed for Success in Elementary School. Student Appearance and Academic Adjustment. *The Elementary School Journal*, 117 (1), pp. 30-45.

- Frevert, T., and Walker, L. (2014). Physical Attractiveness and Social Status. *Sociology Compass*, 8 (3), pp. 313-323.
- Gampbell, A., Shirley, L. and Candy, J. (2004). A longitudinal study of gender-related cognition and behavior. *Developmental Science*, 7 (1), pp. 1-9.
- Gurung, R. A. R., Brickner, M., Leet, M. and Punke, E. (2018). Dressing “in Code”: Clothing rules, Propriety and Perceptions. *The Journal of Social Psychology*, 185 (5), pp. 553-557.
- Hanum, A. S., Purwanto, E. and Sunawan, (2020). The Effect of Physical Attractiveness and Gender Counselors on Students Self Disclosure. *Journal Bimbingan Konseling*, 9 (1), pp. 31-39.
- Harrah, W. F. (2018). Dress for Success: The Effect of Exhibitor’s Dress Conformity and Self-Construal on Attendees Approach Behavior. *Journal of Travel and Tourism Marketing*, 135 (6), pp. 706-714.
- Helvaci, M.A. (2011). The Impressions (Images) of Teachers Candidates about Basic School Inspectors. *College Student Journal, Usak University*, pp. 869-881.
- Herman, C. P., Zanna, M. P. and Higgins, E. T. (1986). Physical Appearance, Stigma and Social Behavior. *The Ontario Symposium*, Vol 3.
- Jefferson, L. E. (1989). The Physical Attractiveness Stereotype: A Developmental Prospective. Austin Peay State University, pp. 1-32.
- Krawczyk, M. (2018). Do Gender and Physical Attractiveness Effect College Grades? *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 43:1, 151-161.
- Krnjajic, S. B. (2005). Effects of Student Physical Attractiveness. *Institute for Educational Research, Belgrade*, 37 (1), pp. 148-174.
- Ladson-Billings, G. (2022). *The Dreamkeepers: Successful Teachers of African American Children, 3rd Edition*. Jossey-Bass
- Lang, M. (1986). The Hidden Dress Code Dilemma. *The cleaning house: A Journal of Educational Strategies*, 59, pp. 277-279.
- Lakeman, R., Coutts, R., Hutchinson, M., Lee, M., Massey, D., Nasrawi, D. and Fielden, J. (2021). Appearance, Insults, Allegations, Blame and Threats: An Analysis of Anonymous Non-Constructive Student Evaluation of Teaching in Australia. *Assessment and Evaluation in Higher Education*.

- Lerner, R. M. and Busch-Rossnagel, N. A. (1981). Individuals as Producers of their Development: A Life-Span Perspective. *Academic Press*
- Liu, J., Hu, J. and Furutan, O. (2013). The Influence of Student Perceived Professors' "Hotness" on Expertise, Motivation, Learning Outcomes, and Course Satisfaction, *Journal of Education for Business*, 88 (2), pp. 94-100.
- Ma, F., Xu, F. and Luo, X. (2015). Children's and Adult's Judgments of Facial Trustworthiness: The relationship to Facial Attractiveness. *Perceptual and Motor Skills*, 121 (1), pp. 179-198.
- Miller, A. G. (1970). Role of physical attractiveness in impression formation. *Psychonomic Science*, 19 (4), pp. 241-243.
- Morehouse Mendez, J. and Perez Mendez, J. (2016). Student Inferences Based on Facial Appearance. *Springer*, 71 (1), pp. 1-19.
- Patzer, G. L. (1985). *The Physical Attractiveness Phenomena*. Plenum Press, New York.
- Pennington, C.G. (2021). Commentary on the Impact of Teacher Appearance and Age on Student Attitudes. *Journal of Education and Recreation Patterns (JERP)*, 2 (1), pp. 47-55.
- Ranelli, L., Coderre, S., Paget, M., Woloschuk, W., Wright, B. and McLaughlin, K. (2014). How Do Medical Students Form Impressions of the Effectiveness of classroom Teachers. *Medical Education*, 48, pp. 831-837.
- Rhode, D. (2009). The Injustice of Appearance. *Stanford Law Review*, 61 (5), pp. 1033-1101.
- Riniolo, T. C., Johnson, K. C., Sherman, T. R., and Misso, J. A. (2006). Hot or not: Do professors perceived as physically attractive receive higher student evaluations?. *The Journal of general psychology*, 133 (1), pp. 19-35.
- Rutherford, V., Conway, P. F. and Murphy, R. (2015). Looking Like a Teacher: Fashioning an Embodied Identity Through Dressage. *Teaching Education*, 26 (3), pp. 325-339.
- Shahani-Denning, C. (2003). Physical Attractiveness Bias in Hiring: What is Beautiful is Good. *Hofstra Horizons, Spring*.
- Shatalova, L.I. (2001). The College Instructors Through Students Eye's. *Russian Education and Society*, 43 (12), pp. 85-88.

Silver, E., Rogers Silver, S., Siennick, S. and Farkas, G. (2011). Bodily Signs of Academic Success: An Empirical Examination of Tattoos and Grooming. Oxford University Press. 58 (4), pp. 538-564.

Simoncic, I. (2016). The Influence of Teacher's Physical Appearance and Other Nonverbal Communication Elements on Students Perceptions of the Teachers Role and Performance. *University of Rijeka*.

Slabbert, A. (2019). Lecturer Dress Code and Student Perceptions of Lecturer Professional Attributes. *Journal of Psychology in Africa*, 29 (2), pp. 176-181.

Sullivan, J., Riccio, C. and Reynolds, C. (2004). Variations in Student's School-and Teacher-Related Attitudes Across Gender, Ethnicity and Age. *Journal of Instructional Psychology*, 35 (3), pp. 296-305.

Umberson, D. and Hughes, M. (1987). The Impact of Physical Attractiveness on Achievement and Psychological Well-Being. *American Sociological Association*, 50 (3), pp. 227-236.

Wapnick, J., Kovacs Mazza, J. and Darrow, A. (1998). Effects of Performer Attractiveness, Stage Behavior and Dress on Violin Performance Evaluation. *Sage Publication*, 46 (4), pp. 510-521.

Watkins, L. M. and Johnston, L. (2000). Screening Job Applicants: The Impact of Physical Attractiveness and Application Quality. *International Journal of Selection and Assessment*, 8 (3), pp. 76-80.

Westfall, R. S. (2015). Effects of Instructor Attractiveness on Classroom Learning. *UNLV Theses, Dissertations, Professional Papers and Capstones*. p. 2446.

Ιστοσελίδες

www.Lifo.gr (3.11.2022). Πώς ο εγκέφαλος μας κρίνει τους ανθρώπους σε κλάσματα του δευτερολέπτου. The LiFoteam. <https://www.lifo.gr/videos/lifo-picks/pos-o-egkefalos-mas-krinei-toys-anthropoys-se-klasmata-toy-deyteroleptoy>

www.Lifo.gr (27.10.2022). Η Disney παρουσίασε την πρώτη plus size πρωταγωνίστριά της. Newsroom. <https://www.lifo.gr/now/media/h-disney-paroysiase-tin-proti-plus-size-protagonistria-tis>

<https://en.wikipedia.org/wiki/RateMyProfessors.com>

<https://www.statistics.gr/el/statistics/-/publication/SAM03/->

Παράρτημα Ι

Ερωτηματολόγιο

Τα Ατομικά Γνωρίσματα του Εκπαιδευτικού (Φύλο - Ηλικία) και η Αποδοχή του από τους Μαθητές. Ο Ρόλος της Εξωτερικής Εμφάνισης

Το παρόν ερωτηματολόγιο εκπονείται στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών στη Δημόσια Διοίκηση του τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Διεθνούς Πανεπιστημίου Ελλάδος και αποτελεί μέρος της διπλωματικής εργασίας με θέμα: «Το Φύλο, η Ηλικία του Εκπαιδευτικού και η Αποδοχή του από τους Μαθητές. Ο Ρόλος της Εξωτερικής Εμφάνισης»

Στόχος του ερωτηματολογίου είναι η διερεύνηση των απόψεων των μαθητών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τα ατομικά γνωρίσματα και την εξωτερική εμφάνιση των εκπαιδευτικών και σε ποιο βαθμό αυτά επηρεάζουν τη στάση και τις εντυπώσεις των μαθητών για τους εκπαιδευτικούς, στο ευρύτερο πλαίσιο της ανάπτυξης καλών διαπροσωπικών σχέσεων μεταξύ τους. Συγκεκριμένα διερευνάται η επιρροή που μπορεί να ασκεί το φύλο, η ηλικία, η φυσική ελκυστικότητα και το ντύσιμο του εκπαιδευτικού στους μαθητές, ώστε να σχηματίσουν καλή εντύπωση και να αναπτύξουν μία καλή σχέση μαζί του.

Το ερωτηματολόγιο είναι σύντομο, ανώνυμο, δεν απαιτεί την καταγραφή κανενός προσωπικού δεδομένου, οι πληροφορίες που θα συλλεχθούν είναι εμπιστευτικές και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά για τις ανάγκες τεκμηρίωσης της παρούσας έρευνας. Παρακαλούμε να απαντήσετε σε όλες τις ερωτήσεις και με απόλυτη ειλικρίνεια, εκφράζοντας την πραγματική σας άποψη.

Σας ευχαριστώ πολύ

Μαρία Μαργαρίτη ΠΕ78 Ε.Ε.Ε.ΕΚ. Θήρας

m4rg4riti@gmail.com

A. Το φύλο του εκπαιδευτικού

Σε ποιο βαθμό το φύλο του εκπαιδευτικού επηρεάζει τη θετική σου στάση απέναντι στον εκπαιδευτικό;

	1. Καθόλου	2. Λίγο	3. Ούτε λίγο / Ούτε πολύ	4. Πολύ	5. Πάρα πολύ
1. Ο εκπαιδευτικός να είναι άντρας					
2. Ο εκπαιδευτικός να είναι γυναίκα					

B. Η ηλικία του εκπαιδευτικού

Σε ποιο βαθμό η ηλικία του εκπαιδευτικού επηρεάζει τη θετική σου στάση απέναντι στον εκπαιδευτικό;

	1. Καθόλου	2. Λίγο	3. Ούτε λίγο / Ούτε πολύ	4. Πολύ	5. Πάρα πολύ
3. Ο εκπαιδευτικός να είναι έως 35 ετών					
4. Ο εκπαιδευτικός να είναι από 36 έως 45 ετών					
5. Ο εκπαιδευτικός να είναι από 46 έως 55 ετών					
6. Ο εκπαιδευτικός να είναι από 56 ετών και άνω					

Γ. Η φυσική ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού

Σε ποιο βαθμό η φυσική ελκυστικότητα του εκπαιδευτικού επηρεάζει τη θετική εντύπωση που σχηματίζεις για τον εκπαιδευτικό;

	1. Καθόλου	2. Λίγο	3. Ούτε λίγο / Ούτε πολύ	4. Πολύ	5. Πάρα πολύ
7. Ο εκπαιδευτικός να είναι άνω του μετρίου αναστήματος					
8. Ο εκπαιδευτικός να είναι κάτω του μετρίου αναστήματος					
9. Ο εκπαιδευτικός να έχει περισσότερο βάρος από το μέσο όρο					
10. Ο εκπαιδευτικός να είναι αδύνατος/γυμνασμένος					
11. Ο εκπαιδευτικός να έχει ωραία χαρακτηριστικά προσώπου					
12. Ο εκπαιδευτικός να έχει ωραία μάτια					
13. Ο εκπαιδευτικός να είναι περιποιημένος και καθαρός					

Δ. Το ντύσιμο του εκπαιδευτικού

Σε ποιο βαθμό το ντύσιμο του εκπαιδευτικού επηρεάζει τη θετική εντύπωση που σχηματίζεις για τον εκπαιδευτικό;

	1. Καθόλου	2. Λίγο	3. Ούτε λίγο / Ούτε πολύ	4. Πολύ	5. Πάρα πολύ
14. Ο εκπαιδευτικός να ντύνεται επίσημα					
15. Ο εκπαιδευτικός να ντύνεται κλασικά					
16. Ο εκπαιδευτικός να ντύνεται μοντέρνα					
17. Ο εκπαιδευτικός να ντύνεται πρόχειρα					
18. Ο εκπαιδευτικός να ντύνεται με μαύρα και σκουρόχρωμα ρούχα					
19. Ο εκπαιδευτικός να ντύνεται με ανοιχτόχρωμα/φωτεινά ρούχα					

Δημογραφικά στοιχεία

Φύλο

Αγόρι

Κορίτσι

Χώρα καταγωγής

Αλβανία

Βουλγαρία

Ελλάδα

Ρουμανία

Άλλο _____

Βαθμίδα Εκπαίδευσης

Γυμνάσιο

ΓΕΛ

ΕΠΑΛ

Τάξη φοίτησης Γυμνασίου

A Γυμνασίου

B Γυμνασίου

Γ Γυμνασίου

Τάξη φοίτησης Γενικού Λυκείου

A Λυκείου

B Λυκείου

Γ Λυκείου

Τάξη φοίτησης ΕΠΑΛ

A ΕΠΑΛ

B ΕΠΑΛ

Γ ΕΠΑΛ